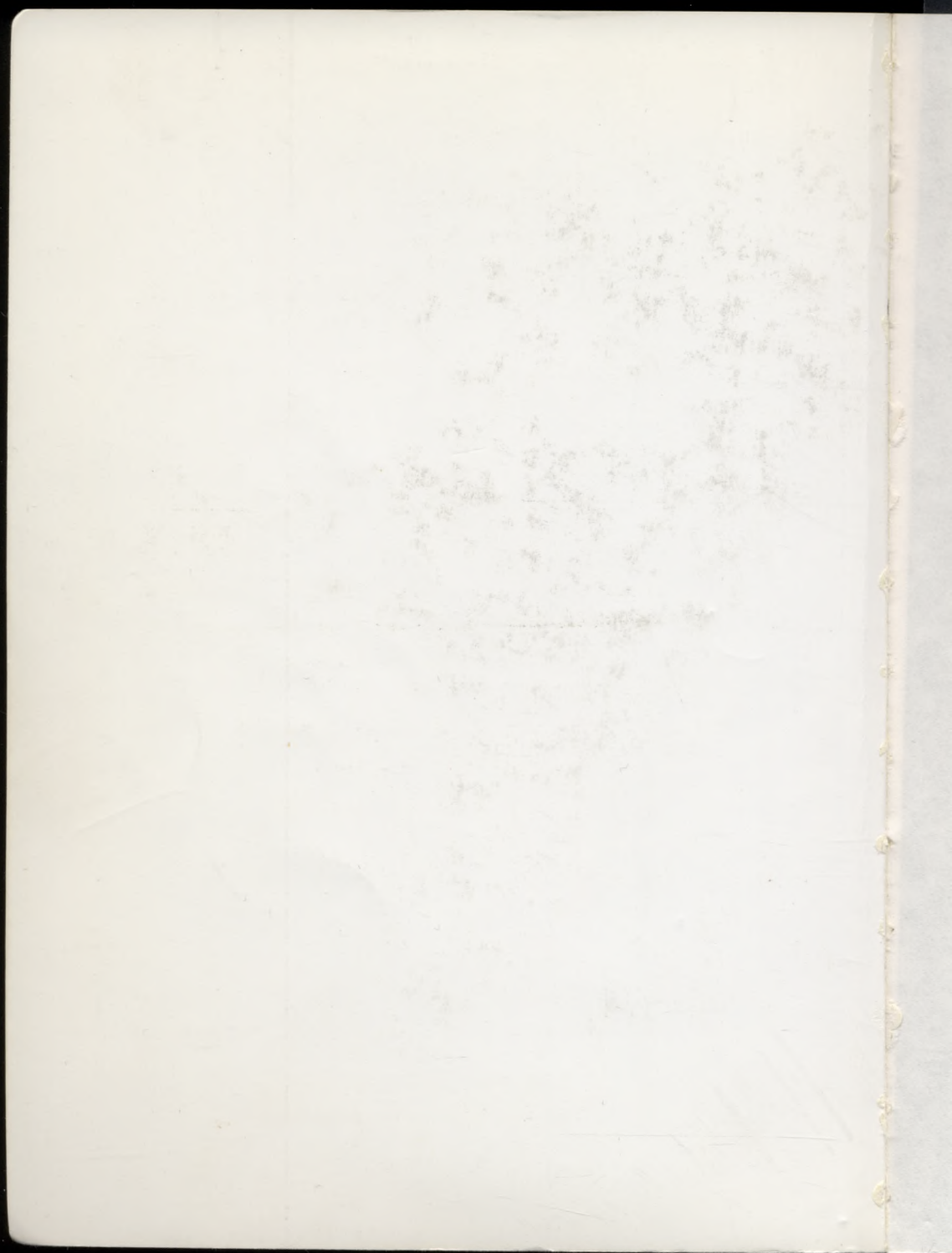

MB
148.338:2

Rózsa Endre
ÁRNYÉKSZOBROK

Széphalom Könyvműhely

Rózsa Endre
Árnyékszobrok

Budapest, 1993

+ mell.
MB 148.338:2

2026

A kötet a Magyar Könyv Alapítvány támogatásával készült

© Rózsa Endre, 1993

Széphalom Könyvműhely
1068 Budapest, Városligeti fasor 38. Telefon: 153-1029

Felgyorsul a múlt

Felgyorsult a múlt

2026

A múlt a Magyar Könyv Alapítvány támogatásával készült

© Szász Endre, 1993

Széplakos Könyvműhely
1068 Budapest, Városliget 38. Telefon: 133-1029

Örökség

nékem a földön kérdezni van csak okom
a választ nem tagadom
hanem aki még kérdezni sem tud
hogyan értené meg mire nincs válaszom

1960

Párbaj

Sarkig lököm rátok az ajtót:
rajtam kívül még ki mulat ma itt?
Szarvasagancsnyelű huszonhárom
éve a világ asztalába vágom
markolatig.

S míg pohár koccan
cinkosan, sorban,
s a rengő késnyél csillapodik,
lesem, ki szólna még valamit,
ki moccan?

Itt vagy-e, te híres hús-vér utód,
vasderes üstökű jövőm?
Vesszen, kinek kisebb az ára:
máma kísértő számadásra
hívlak merőn.

Még ki se mondtam, s vállon koppint
a vendég.
Homloka vibráló parázs;
arcán valahány mély forradás –
mind rám néz.

Nyugodtan mondja: „Csitulj, öcsém.
Nem te leszel, aki – én? Ki tehetetlen ül?
– Ígéret szálltán, láng lobbantán,
tőlük hiányos égbolt hasadtán
álld sorod emberül.

S bár meg nem érné is – mi haszna?
Forrásból kelt nap káprázón ragyog!
Egyhajtóra, amíg csak tart,
öntsük magunkba e tűzvész italt
semminek – vígasznak!”

Várom, míg folytatja. De nem szól már,
csak halántéka ketyeg.
És a nagy csendben vele tüntet,
kéken és makacsul vele lüktet
a pinceüreg.

Világok viaszcséppje gördül:
rángó kis láng
repdesi körbe a csonk maradékát,
mint fecske pusztuló hajlékát,
s fölcsipog ég iránt.

Hogyha most késem éber volna –
e férfi szívébe ugorna!
De hirtelen fejem lecsuklik:
NEGYVENHAT ÉVES VAGY! Ha százszor is
[lebuksz – itt
élni muszáj; no, húzd a szád vigyorra!

Kapd meg hát, testvér, a poharat,
idd ki – és csapd a falnak!
Künn már józanul ing a világ:
óriás üvegkelyhek a fák,
s csordultig csupa harmat!

1964–87

Látogatás

Tanító úr a szemüveg
mögött zümmög. Az osztály
felkavargó ürességéből
hajamba krétapor száll.

A tábla ugyanúgy lecsattan:
emlékszel? nyaktiló!
Guruló fejek tátogatnak,
hogy úttörőnek lenni jó.

Körzővel-rajzolt vezérképre
kottát pötytyöz a légy.
Szolmizálva, mint a fák a szélben,
puszta száz kéz fölvillog-e még?

Megkövült arcok fölött
búg és nyög a repedt megafon.
Pitypangok léggömbjei szállnak, s lomb hull
kint a téglás, néma udvaron.

Léptem se kong a folyosón már,
elnyeli rám-nyílt egek zsvajja.
Öreg estig rúgjátok a bőrt
a templom mögött; nem megyek haza!

Hajlik a jegenyefa

Hajlik a jegenyefa, derekad a szélben
tétova ring.
Kerekül a kék szemed, ím, az ezüst fák
bolyha lehull,
könnyű pihéjük az égen
szerte kering.

Téli sikátor. Lámpák fényköre
tartja libegve a
záporozó, kusza havat.
Gördül a könnybe bezárva;
ma föl nem
pattan e pillanat.

Már mosolyogsz is. S állnak aranyló
fényben az alkonyi vizek.
Keccsel siklik rájuk a pihe,
de mibennünk
valami ma, nem tudom,
oly szomorúan rezeg.

Nyár elején, ha a jegenyefa
bolyha lehull,
s szerte pihézik az égen –
távoli még a hó.
Mégis, mért maradunk most
ennyire egyedül a parton,
ahogy a folyón elhúz az utolsó
esteli hajó?

1958

Tavaszi dombon

Pihegő, puha dombra a húnyt havú, lomha
Idő felüdülni zihálva szökött.
Csupasz ágak alatt ibolyákra fakadt,
S fürdött a rügyek pihe-bolyha között.

Kirohanva pirulva a kis hegyi útra,
Feljöttem a lanka szelíd vonalán,
A lapályban a sáros aranyszínű város
Felhő-habokat lihegett szaporán.

Csak álltam a dombon, a sokszínű gondon
Töprengve, mi hajtja az életet így,
Hogy a sír mire ásít, ha zsendül a pázsit,
S miért, hogy a fény olyan álnok, irigy.

Sugaraktól igézten a nap fele néztem,
Az ég poharába szívem belehullt,
Kivirultak a vásznak, a hajdani gyásznak
Nyomát letörölte a hószavú múlt.

1959

Hang-fény-kép a régi Pécsről

Budai külváros, 1940-es évek vége

A kanyargó, szűk könyökutcán
végig, a déli verőn,
tompán gördül a csengés.

Áll a söröskocsi, áll,
gumikerekű spediterkocsi, hordókkal
s üvegekkel megrakodottan:
„Pannonia Serfőzde R. T.”

Muraközi kancák
dobrokolása a macskakövön.

Hosszú szünet.

Majd:
furcsa-nagy árnyékuk
lábat vált a falon.

Patkószeg kúp alakú
nyomai a lágy aszfaltban;
feketéllnek az izzó
macskakövek közeiben.

Kiáltás
csattan; a kocsmá
ajtaja leng. Becsapódik.

Elered a lóhúgy vékony
csíkban a járdaszegélynél,
majd habosan zuhog el.

S végül a szitkok, a tántorgás, meg
a „gyü-te-nee!”

Riadalmas
nyolc pata viszi tova mind, ami zaj,
s négy kereken
kigurul a Búza térre a csend.

Nem volt még idő

Vas Ibi három és fél éves,
én talán négy lehettem akkor.
A Sándor utca 14-ben
nem volt idő még, csak gyerekkor.

A tyúkólak, nyúlketrecek közt
bujkáltunk, magunk sosem unva.
Körte-, alma- és szilvafákkal
elrejtett jól a hátsó udvar.

„Most gondold azt, hogy te – tehén vagy!”
– s bekapta ágyékom egy tőgyét.
Nyúzta, marcangolta – hiába.
„Hát ebből tej holnap se jön még...”

„Akkor sínjunk!” – „Jó, akkor sínunk!”
És feszülő kis bögyőrmre
helyezkedett be. Készültünk az
akkor csak „csikiző” gyönyörre.

Eltángáltak jól minket végül!
S még aztán is... De ez miránk vall.
Egy kopasz nyakú, golyvás vén tyúk
máig ott terjenget szárnyával.

Első Pécsi Bőrgyár

Fény fűrészze harapdál
tákoltsötétet.
Mint a gigantikus őskori
állatok, állnak a gépek.

Fénylő bőrük alatt vad
mozdulatok raja ül meg.
Észre se térni, aludni!
Ma ezzel tüntet az ünnep.

Műhelyek ablaka szűri
sugár-teltté a nyugalmat.
Tócsa-olaj terebélye
fémszirom-árnyakat altat.

Patkány nesz menekül,
ha az ajtó nyögve kinyílik,
éjjeliőr dobog át, most
ért el a régi fahídig.

Üszkösödő kacatok közt
hajnali szél kotorászgat.
Ráng az ecetfa a kőmellvéden:
szállna világnak!

1959

Anyám és én

I.

Anyám a kútra ment előttem,
két tenyeréből poharat
formált. Nem sok vizet zavart:
ivott-e? Csak eltűnt az őszben.
A gyomok utána loholtak,
repedt fülekkel, szomjasan
lapultak lábnyomán –
mosolyaiból kilakoltat,
a szomszéd bánathoz oson,
rólam pletykáz anyám.
Míg árvacsalánt gyújt a völgyben,
erdején egy fa nem marad;
az ágas távolságokat
tűz irtja közte és közötttem.

II.

Nem értem, milyen kapukat
csaptál te rám. Én kinyitottam.
Tekintetem a kulcslyukak
mélyén forog: mi zárja jobban?
Más kulcsait már rég eldobtam:
kapjam ki sírból ujjadat?
Lepattog kezed nyoma rólam,
por kápráz: viszi a huzat!
Nap süt. Egyetlen árnyék éle
császármetszés a levegőn,
ím, az idő holt anyaméhe,
hajam kitépem – belenőtt.
A könnyeimnek ki ás vermet?
Üres cellában menetelnek.

III.

Ki ácsol küszöböt a könnynek?
Megfelezzük az egy nyomort,
a falak csendben elköszönnek.
Koromra téglaporos hóra
háborús pincék nyílnak. *π d*
Gyökér forog padlónk alatt,
örökös órák mutatója.
Egyszer majd jut idő a jóra,
ki mindkettőnkénél szabadabb,
csak ez múlna e mai nap;
megráng a világűr korogva.
A Nap – kővel tömött torok.
Eresszetek gyomrukba lámpát;
nincs éhség, amit ki ne hánynánk!

Halottak napja

Csak te sütötted ki, anyám,
hogy még halottaiddban is
csüggök valód szaván.
Hízalgőbb volna így talán.
De kapj már végre észbe:
emlékeimmel jóllakottan
sugaras képed porba dobtam,
arcvonásaid rábízta a szélre.

Hurcolja széjjel: ég veled!
Kevésbé fáj már, mintha az
orrom vére ered.
Porontyodként épp eleget
bőgtem érted; már vége.
Tudom, hogy végtelen vígaszra
vágtyál mindig – de lám, mi haszna?
Gondoltad volna meg előbb: még élve!

Mert vajon kinek volt elég,
amíg más folyton húst evett,
az üres főzelék?
Ki tette föl az életét
egy néma tévedésre?
Ma már tudom, hogy gonoszabb az,
aki enged a gonoszabbnak,
aki gyáva a méltóbb szenvedésré!

Én tudom, hogy mit akarok.
S nem tűröm, ha abba gyerek,
vagy más belenyafog.
Eleven magzatom: a gond,
hogy ember módra éljek.
Nekem nem lesz hálás a kölköm,
hogy sült jut néki, drága öltöny,
s cserébe bennem talpig rongy a lélek!

Nem. Ilyen olcsón – nem adom.
Szemem, szívem, szám nem harap
a mézesmadzagon.
Én úgy élek csak szabadon,
ha tudom a kelepccét,
amibe csálnál... Belehulltál?
Tégy úgy, mintha te is okulnál,
ha már örökre feladtad a leckét!

Háborús karácsonyaim

Sovány hóvölgyi csillagok
dideregnek,
mint vállai az elhagyott
kisgyereknek,
aki mögöttem áll ma is,
velem marad,
s fejét ingatva rám mutat.

A sárhozó, setét idők
rám ragadtak.
S hiába vettem új cipőt
már magamnak,
úgy folyik ma is talpamon
szét a hideg,
ahogy érezte a gyerek.

Beázó életemre nincs
mentség, se szó.
Meleg emlőért kapok, mint
a csecsszopó,
kit úgy vetélt el kora, hogy
fényre vetett,
s magáért magával fizet.

Faggathatják – a gyermek áll
csak, nem felel.
Jobb kezével csupán balját
érheti el,
játéka mindig elsikkadt,
s már nem hiszi,
hogy apja szánkázni viszi.

Így lesz: mindentől szabadabb.
S felnőtt talán.
Karácsony-ágot gyújt a fagy
gyászleples ablakán.
Hóterhül fenyő-vállamat
emlék fedi,
pihe hull rá, költögeti.

Ha volna még; az a vonat!

Ha volna még; az a vonat!
Beomlott alagútból kicsattogva
hozná meg arcomat.

Homlokán rovarbábok, pókfonadék, moszat.
Mintha a föld gyomrából dübörögne elő,
kiáltanék – s te nem hallanád hangomat.

Megállna aztán... Talán csak tolat.
S kilöködne megint az alagútból,
dugattyúkarként a vonat.

Sötét pecsétként ütné a tájba arcomat!
De sötétebb van, már maga se lát:
elnyeli alagútnál is mélyebb alkonyat.

Volt egy virágkerekű vonat;
eldöcög akkora sebek kerekein most,
sose láttál olyat!

Oldalt hány napraforgó bólogat,
hány toronyóra kíváncozna le
kerekéül – de késő, elrohant!

Mecsek mészmartján guruló kavics,
ó templomokban szentek glóriája
álmodja, hogy kereke maga is.

Ez a vonat már akárhova visz: ha
elhozná arcom is – mi haszna?
Már nincs, és én sem hiszem ide vissza.

S végül – mint aki gyulladt szemeket borogat –
mögötte egy leszálló szentjánosbogár
zöldre állítja át a szemaforokat.

Elégia tíz tételben

1.

Mint frissen felsikált
küszöb
előtt a nyári est,
csak elülök.

A kioltott
fehér falakból
hátamba csap,
ami rég lement,
a nap.

Zeng egy tücsök.

De mintha a rög
vagy a füvek szája
cirpelne,
vagy összezilált
finom üvegszálak –
a csillagok
zenéje lenne.

2.

Fésűn selyempapírt
ki is zümmögtetne?

Gyermekkorom küszöbén
ülök cigarettázva,
mint holmi vén,
kit ez a nyár is
ittfelejtett.
Szemével csippentene
valakinek – s a könny jön.
Elszalad tőle a gyermek.

3.

...Állig gyümölcsben
rostokolnak az udvaron
a fák.
Kandúr feni a körmét
a macskamézes törzsön, s lép tovább.
Óriás csöppökként a körték
hízna –
s nem tudnak leszakadni...
Csak ha
a fa
majd megrázza magát.

4.

Álomtalanul a szellő
még most is tesz-vesz:
port gyomlál,
fölmered.
Hallgatódzik a tyúkólnál,
motyog a füvekhez.
Beroskadt kút körött bolyong,
mint az emlékezet.

5.

Milyen furdaló üresség
tengelyforgása csikorog?
Pereg,
pereg,
mint órák belsejében,
a homok,
homokkal vérzik el
a házfal repedése:
a szivárgás eréből
kupaccá gyülemlik föl,
s vált
át
sötétbe.

6.

Csak a szél ne
 támadjon föl, csak a szél ne!
 Csak a gyors forgás terebélye
 ne zúgjon: időm beledöbben.
 Szárnyas légcsavarokként
 gyökerek kotornak
 a földben.
 Orrukkal mélybe fúródott
 repülőgépek a fák.
 Elnémulásuk robaját
 hallom: visszhangzik jövőmben.

7.

Ez a nemzedék
 álmában óvóhelyeken forog.
 Tudja, mi a zavarórepülés,
 a légi csaták.
 Első gombfoci-csapatát
 lelőtt liberátorok
 plexi-ablakaiból
 reszelte még.
 S szomszédlánnyunk, Mari,
 el tudná mondani:
 mi történt a bádogteknő alatt,
 ahová bújtunk bombázás miatt,
 hogy végül egyikünk se félt.

8.

Imbolygó diófa csúcsáról
 ejtőernyős ugrásra készülök.
 Nagyanyám moly-luggatta
 esernyője kifordul...
 „Jesszus anyám!
 Már meg nem halt talán
 ez a kölyök!”
 De fekszik csak, meg nem rezzenne; még
 visszafojtja lélegzetét,
 nem nyöszörög.

Egy pipitér szélkereke
bolyhodzó forgót fú haján.

9.

Ha felállnék – elszédülök.
Ülök –
s zúg a fejem.
Világrészeken röptetett át –
meddig zuhan vajon,
s milyen magasra szállhat
bennem a jelen?
Ahogy tavasszal fönt a Mecseken
a Mandulást
virágléggömbök emelik: a fák,
megköt szívemben s mindentől eloldoz
sorsom, mely ím: közös történelem,
egy olthatatlan izzású világ.

10.

Kamaszkorom hittető álmai
máig kísértenek.
Csapkod a kar, a láb rugódoz,
s az emberfia sólyomként lebeg
mind magasabban...
– Már nem vagyok gyerek.
Örömöm mégis fényes égbe fúr,
s termékenyít, ha csappan –

Akarva is csak azt
töltsem be, amit boldog-akaratlan!

Havihegyi rapszódia

hitehagyott szobrász
ősz

sártorzók
egyensúlyzavaros alakzatok
kiállítása

teljessége káprázatában
csak egy kis kápolna forog a
mészkösziklák talapzatán

örökkévalónak
tűnő
tárlat

odalátni
bárhonnan

oda

a percek vénasszony-ujjaira
amint olvasóként
a feketegyöngyű szőlőfürtöket pergetik

tapintható
idő

verdesve
a kéz madara
nem bujdokol külön-évszakok bozótjában
röptében érinti a dolgok
megcsendülő jelenlétét

a végső formák faragója akár
magát állíthatná ki a napsütés ormaira

leszédül

nyomban

testet öltött
a megfoghatatlan
idomai lankásan-ékesek

soha még
ilyen derűt

mindenünnen
idelátni e szobrokra
gyermekkorom bálványai a lassú fényben
végeérhetetlenül
emelkednek
átfúj rajtuk a szél
átcikáz rajtuk a lepke
elevenségük zöld csobogás
egymást tükrözik a mozdulatok
lombok vakító nyüzsgésében
egyik levél
a másikat

sürög
az ünnep

búcsúi emlékjárás keríti az eget
melyen a madarak szobrai is kitárt szárnnyal
mintha állnának s röpnének
az oszthatatlan pillanatban
harangzúgásban kopog a dió
a tisztára söpört udvaron
a levegő íve rugalmasan hajlik szememhez
hogy továbbképzjem a
fa

félbeszakadt

mozdulatát

de ki emel
szobrot

a csonthéjroppanásnak
a kerekek elforgásának
levelek rozsdarágta lyukainak a
hömpölygő avarban
súlyomhiánynak
az ég magasán

ki emel szobrot

a tériszonynak

az eszmélet
egyedülvaló kavargásának
a portölcsérnek

vasvázaikat
milyen szobrász szerkeszti meg
ha ez az ősz is elcsavarog már

Felgyorsul a múlt

Abban a szobában föltámad a hó,
meztelen négy fal közt körbekavarog.
Abból a szobából kizúdul a fagy,
átreccsent faajtót, zsalus ablakot.

Abban a szobában morzsa pattogott,
kicsiny kenyérfiat – kendő fogta fel.
Abból a szobából már anyám ragyog
keresztbe font karral. Bajszom még: a tej.

Ott az ablakoknál nem bókol akác,
tüskéll idő-öntvény s drót-tér-dermedet.
Ha még arra járnánk, kezem elbocsát,
s szemem sem kulcsolja biztató szemed.

Száraz kenyérmorzsák, tejszőp s hópihék
zizeregnek ott már a négy fal között.
Forog ciklotronban, felgyorsul a múlt,
ernyőn látok minden támadót s tűnőt.

Téli est egében fényes csillagok,
tollat foszt anyám és szállingóz hava.
Megtömi az éhség, mint dunnát a toll:
hófúvásban ráng az úr gyomorfala.

Bányászvonatok

A pécsi szénmedence ingázóinak

A téli pályaudvaron
jéggyertya fütty ég. A peron
merev lámpái fényét
nekilóduló kerekek
forgatják, őrlik sebesen;
gyomorgörcs csavar hétrét.

Az utasokban egy napig
így foszlanak szét mind, akik
elmaradtak: a kölykök,
az asszonyok, az ölelés;
munkájuk sosem oly kevés,
hogy ne lenne a legtöbb.

A tárók, aknák mélyei
testük csontossá szeretik,
szemük holdasra vájják,
a vonat szénröggé szakadt
erejük szíva hasogat
az éjszakába pásztát.

És póznák futnak; hökkenő
árnyékuk mind sűrűbbre nő:
minél messzebb az otthon.
S a délkörök árnyéka is,
az ultizók hátára és
arcára, rácsokat von.

Menetrendi bányászvonat.
Mögötte csupasz sín szalad;
hosszan sikolt utána.
Borostás aluvó riad;
s kiket az állomás kiad,
befalja mind a tárna.

1962

Mecsek

Az ég alján elalvó denevérek:
fejfel lefelé csüggenek a fák.
Lassan lecsöppen, gyűlik már a csillag.
Nincs holnap, melynél nem hullhatsz alább.

Madártojás-színű kavicsain
megül a forrás. Tudom, hogy kikölti.
Kőből a szárny – s majd súlytalan lebegnek.
A kovahéjon fagyok csőre üt ki.

Itt surrant el gyerekkorom. Milyen volt?
Mint levedlett gyíkbőr, a tegnapok
eleven-ezüst halálattal őrzik
a színehagyó, rég leszállt napot.

Ha volna vadon, ahol örök a
kora reggel, én azt választanám:
piheg az erdő, s harmat gyöngye csillog
egy pókszálon, a levegő nyakán.

Gubacsdarázsként megszűrja a nap
az ég levelét. Nő a virradat.
Kihord majd sorsod belső sötétsége:
idő előtt fényre ne fúrd magad!

Helyneves kibeszélő

Csorba Győzőnek szeretettel

Pécsett

törtem el először a mécsest,

itt ordítottam focimeccseken,
s barangoltam némán a Mecseken.

Tettyén

a sziklán fönt a petty: én!

És tetovált rajzként a Barbakán
mellszőr közül köszönt
elő egy tar bakán.

Patacon

óborral csobbant kulacsom,

Makáron

murcitól esett eszemben a károm.

Sikongva

Sikonda

gőzölgő vizét lesi konda;

Kishajmáson a

zabtábla fele mácsonya,

s a zivatar jól a nyakadba csördít,
mire eléred Cserdit.

Mohácson

morzsánként ettem csak kalácsom,

Orfűn

Orfeuszként lépek a porcfűn.

Eüridikém nyakán kakukkfűillat-parfüm.

Pereked

táján az ember el- és bereked,
s ritka, ha nem kell vereked-
ni,

s aki a Zengő ormain tapod,
kemény barackul nyomják kobakjára
a lemenő napot.

Zengővárkony
neve maga is merő mákony,

idebőborlik Birján,
hogy enni-inni bírj ám!

Már süthet-főzhet Fazekasboda:
nem megyek el oda!

Pécsváradon
azt a menyecskét máig várhatom,

közel van oda Hird –
ki hozna róla hírt?

Ma más tájon ver (ha ver!) a verőfény;
Őcsény helyett erre Perőcsény

van, és sokunknak fő a pác ott,
ahol ma élek:

Szomjúság

Gebe iszik. Moccanatlan nyakán
vasfényű, kemény legyek korcsolyáznak.
A vízcsap száján hosszan csüng a nyál.

Iszik. A horpadt pléhvödör falán
átég két gyulladt, pisla pupillája.
A levegőben nyüzsgő karikák.

Gégéje mind vadabbul föl-le ráng:
cingár ereit kötéllel duzzasztja
a kopáran kavargó szomjúság.

S mind szűkebb körben gyűrűz a világ:
a vödörben az égbolt egyre süllyed;
s ön-habjába torpan a sárga száj.

S vasgyűrűikből egyszerre a fák
cserepes lombbal harapnak a földbe,
fenékig inni ezt a láthatárt!

S a mélybe torló, ádáz kővidék
lófejeket okád a magasságba,
s vak nyihogásban örvénylik az ég!

1962

Már sarjú örömet

Üdvözlégy, te derűs elsőfű szerelem!
Rétszaladó szellők borzongó ízei!
Melles-fürtös akác messzire hallatszó
lány-kacagása!

Vessz féket, te vadóc kancacsikók tánca,
szikrázzál, te Napot átlobogó sörény,
lűktess csak, rohanás, fürkész évadaink
lábdobogása!

Hempergess, buja gyep, forrás habja – itass!
Üss szíven újból, te könnyű vizek tükrén
elremegő egek visszakacsintgató,
mélyszemű kékje!

Suttyófütty minarét, szökkenj karcsún idős
városom ajkáról föl, föl a Nap felé!
Dómtorony! Úgy sikkants válaszdón rá, mint
egy amazon-hölgy!

– Már sarjú örömet, csöpp, fiatal hajtást,
füstös boltozatot kékre kitágító
hársak friss tüdejét, már hószín gödölyét
ünnepelek csak!

Fillér és csillag

Rácz János rákócziista emlékének

1956. nov. 5.

I.

Hidegre sírják mélyüket a fák.
Ágaik mellkasában a végső levél verdes.
Az ég huzalkeresztes
erőterében fémcseppként rezeg egy madár.

Alant plakát lappang, majd éhesen
csattogó félszárnyával az üres szélbe markol.
Esőt locsog az alkony,
egyazon pocsolyában fillér s csillag dereng.

Fillér és csillag... Golyóvert falak
szemgödre égre sóhajt, a néhány lyuknyi fényre.
Holt szempár kettős mélye
tör föl tekintetemben, s nyirkos sugarakat

szív le a föld alá... Hat éve már,
hogy elmentél, barátom. A nyáladzó november
még ott szaglászta tested,
alvadt véredet nyalta, hol elért a halál,

ott feküdtél az égboltnak hanyatt,
köhögőroham rázott egy ecetfát fölötted,
gyökerei a földet
szenvedőbben markolták, mint te a hantokat,

ott feküdtél az idők fenekén,
mozdíthatatlan s tisztán, mindentől izolálva,
testednek nem volt árnya,
keresztüllátszott rajtad virágroncs, kőlevél,

s míg így dajkált a meghibbant világ:
„tente, katona, tente, tizenhatéves, hulla,
ugye jobb meggyógyulva,
anyád vagyok, szerelmes, ki félti a fiát” –

messzire elhányt csizmáid külön-
külön fordultak égnek, s jeges talpuk tükrében
ott inogtak a szélben
jelvényeket hullajtó harcosok, kik különb

világért öltek elszánt-hasztalan,
s kik tragikus terpeszben a friss hóra vizeltek,
s a forró, sárga cseppek
mint egy sorozat csillag, hunyorogtak alant

az égiekre, melyek hidegen
izzottak velük szorban, magukat feljebb vájva
a sötét barlangjába,
azért törpülve mintegy, hogy mélyebb éj legyen!

Nem lettél hős, barátom! Csak halott.
Pár kemény fillér-könnyel a bánat perselyében
nincs túlcsergetve mégsem
az a meredt kiáltás, mi helyedre fagyott!

Nincsen feloldás! Világból kivált
szemek merednek egyre, és minél üszkösebben,
annál több lobban-sebben
vacognak őszi kertek, s dacolnak dáliák!

II.

Négy fekete szarvú mályva
Négy szép asszony méhig fázva

Marhacsontváz belsejében
Malom őröl éj-nap ébren

Gépek kattognak magukban
Négy fémcsukló előbukkan

Szív függ szénné vált kezek közt
Holt mellkasban golyó röpköd

Pincékig korog a padlás
Ajtók nyelve száraz korogás

Túlvilági rendjel tátong
Foltra éhes overállon

Termővé gyalázott asszony
Zokog félországnyi halmon

Vetélné a drága terhet
S magzatvízbe fúl a gyermek

S kiabálnak ÉLJEN KOSSUTH
Két láncalp az égen lassít

Hit hamuja ország-láva
Bőszült szarvval égnek hányva

Virág hervad ólomszáron
Szitok hördül bukó szájon

Azonképpen szívbe retten
A csend is az ütközetben

Láttam ifjat tarkón löve
Bűn se szivárgott belőle

Katonáit is égő tankban
Asszonyt vágyott kék patakban

Szél se járt a hómezőkre
Óriás légy bezümmögte

Holdfénymarta állkapcsokra
Nem virrad több kenyér napja

Ők most ők a szörnyű étkek
Minden szennyek minden fények

Addig élnek, még mi élünk
S ha meghalnak nekünk végünk

III.

Mint kövekre a világ fenekén,
vízmélyi sötét üled a házak halmazára.

Mély áramban platánfa
hidra karjai kúsznak örvénylőn s feketén

egy irgalmatlanul magányosan
lebegő csillag-állat felé, hogy megragadják...

Álma múló malasztját
a fa még tovább érzi, bár álma elsuhant.

Mi homokfényű órák mélyein
gázolunk, józan újra, szinkronban az esővel,
mely szíveinkig fölver,
vagy sóhajtunk csontlisztes havú telekbe. S ím,

a Duna jegén itt-ott átütő
sásbokrok szőrösomóját szélcsend mereszti égnek.

A halott jelenségek
pórusain a lényeg és így serked elő,

s akár a zúzos ág a madarat,
elménk is úgy szíppantja magához az emléket;
ragaszkodása éget,
s nem menekülünk többé, sem ő tőlünk. A fagy

egymáshoz forraszt... Arcvonásaink
rácsok lesznek, melyek között szemünk világa,
mint cellák szűk nyílása,
fukar pászmákba fogja a nap sugarait.

Mi gyanakodtunk önmagunkra is!
Csóvák helyett arcunkból tüskés vérszakáll serkedt.

De rejtsük-e még, hány tett
feszül szép gondjainkban? Minékünk már ki hisz?

Nélkülünk a kenyér kettéreped,
s szerszámok csörömpölnek a kihűlt földre hullva,
s a csillagok csak újra
az ég üvegburája alatt nyüzsgő legyek.

Mi a tűzhozó lelemény vagyunk!
Könyörtelenül vágyunk a teljes igazságra!
Erre a kis országra
mindenki előtt nekünk van alapos jogunk.

A kivégzettek kőtábla-sebét
nyers ürömszár szakítja a föld alatt keresztül.
Percig sem érezhetjük
magunkat szabadnak, míg szabad annyi pribék;

hurok-nézésű minden körtefa,
míg fennen csatangolnak a cinikus hóhérok.

Nem vért – de vasat rájuk!
Hadd kezdődjék nyugodtan nagy munkánk
korszaka! →

Tudjuk erőnket. S nem a mi hibánk,
ha tokás mákvirágok virulnak még a szélben
szímatjuk szerint élve,
s szívós gyökereiknél hemzsegek a csírák!

1962

A számadó

Ezen az ínség marta földön
fogaimat legelni küldöm:

nosza, a szikre kapjatok,
vas füveket harapjatok.

Kavicsot rág, ha itt az ünnep,
szegény fogaim sorra tűnnek,

de hát – fehér nyáj, meglakol!
– csattogja egy szuvas akol.

A műfogsorok tavaszán
teremhet vígasz vékaszám,

műibolyakék pislogással
koldul a tél is, hőtlan házal.

De a juhász, a magamfajta,
ha csellengőben már a falka,

dehogy ránt furkót, és pulit
a rossz csánkokra nem uszít,

hisz mit sem őriz – nem vész kárba,
kinek e föld a számadása,

ki mindennap azt veszi számba,
hogy népe fogy, s maga sem bánja!

Fekete szivárvány

Hatalmas fekete szivárvány
tát állkapcsot rám Pécssett járván.

Vajon ez az a nyavalyás ok,
hogy mindenütt föld alá látok?

Anyám, apám – nem ismerem
e két szót. Nekem idegen.

Fiukká őszít, hogy a rög alatt
kivé, mivé is bomlanak.

Vadállati, bárhova nézek.
Az élőktől nem kell kímélet,

a holtaktól se búcsúzom.
Becsattant kapu búcsúszómm.

Két körtefa, de óriási –
ki kéne gyökerük is ásni

a Sándor utca tizennégyben!
S ők intenek: „Psszt! Csendben légy, te!”

Vagy: „Már megint? Ne verekedj!
Van két asszonyod! Gyereked!

Te hogy vagy? Mert mi jól vagyunk..."
S nem mondják: „Isa, ki nopun..."

Ki megfeledkezik magáról,
temetőben rég deszkát árul.

Szivárvány múltán megharap,
véstjósoló a csap csöpögése.
Fogyatkozik a nap.

Végtére, én se vagyok boldogabb.

Halott leszek és hallgatag,
ordas,
balga tag.

Örökös jóvátétel

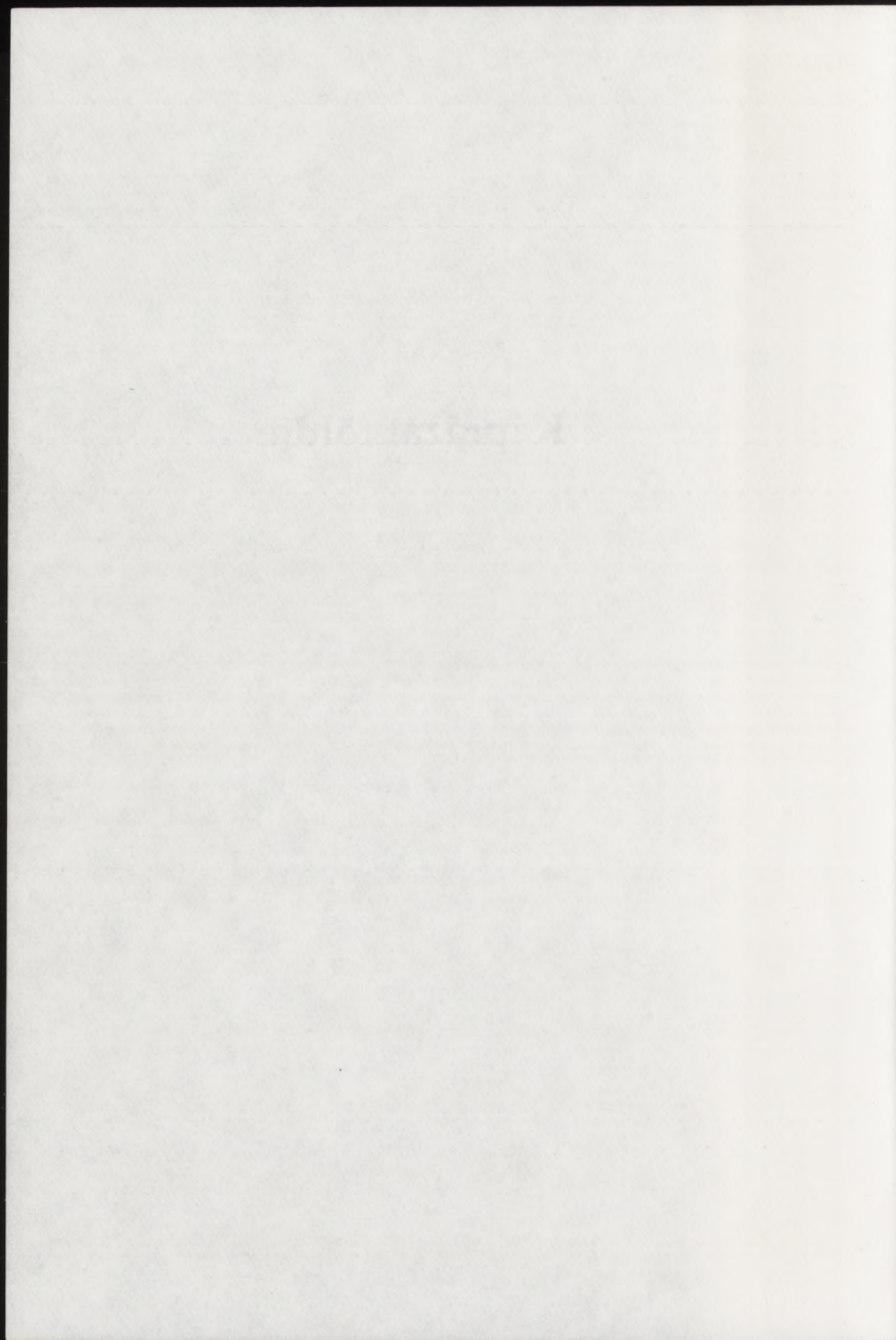
Sziklából is kiharapnám.
Fogamban itt csikorít.
Elfogyó Hold-mosolyával
kisüt körmöm alól is.

Gyúrjam ki fehérkenyérből?
Öröl a borda-malom.
Szakállam feketéjében
naponta őt gyászolom.

Bensőmben szakasztva újjá,
szorítsak néki helyet?
Húsomnak összetartó ín,
csontomban ő a cement.

Vési a szobrász a márványt,
kivájja őt is a kő:
simább a kőtest – s az élön
mélyebb a homlokredő.

Káprázat földje

Huszonötödik évem elé

Elhagyom könnyen, ami voltam,
s nem lehetek, aki lennék.
Az elszólító, szép egekből
eső hull: vetélő emlék.

Gőgös ínségem ereklýei
senkitől és semmire
nem őriznek már; jó hecc lesz,
ha kiderül, hogy volna mire.

Villámló madarat arcom elé
nem fog szító szél, heveny bánat;
s kisüvitene kopogó jég,
ha kinyitnám a számat.

Mosolyom mélyén így fortyog
számadó düh, világhiány,
a létező egyetemesség
megfeneklik a dolgok zátonyán.

De akit úszni sosem hagytak,
nem fúl-e már a parton bele
abba, hogy tudja: vízbe dobják majd,
s nincs többje rá, csak egy élete?!

Mozzanatok

A DISZKOSZVETŐ BODZAFÁ
az árokszálen
virágkorongját emeli
s forogni kezd a fényben

HOGY CSÖRTETETT A KIS VIHAR
pengéje eltörött
vivóállásba mered a villám
a zárt szemhéj mögött

KULCSOSLÁDÁVAL JÖN AZ ŐSZ
ujján pörget jégkarikát
rég elhullajtott mozdulataikat
kapkodják össze a fák

FELSZÍVÓDIK AZ ÉG AZ ŰRBEN
kocsonyás csillag reszket
és sítalpon a havas földre
varjak ereszkednek

Aszály

Tar hegy aljában pattogzó
pala-billentyűn fény táncol.
Megfeszült rét cimbalmáról
szöcske szakad fel.
Holtak szeméről lopott pénz
pottyán ki a varjak csőrén,
s belecsörren a vidék, mint üvegpersely.

Csikorít az eszelős nyár:
a föld mélyén fogak rágnak.
Kotorászva égre másznak
százlábú tarlók.
Álló traktor lendkerekén
rándít este szíjas holdfény;
így forognak kínjukban tovább az alvók.

Itt a madárijesztő is
suttymban elhalt zsellérek
vezeklő lelke: nézzétek,
hogymeg kaszál, görnyed!
Fémhullámban búza csobban,
acél peng a fűszálakban,
tengericső kilövődne, érne más földet.

S holott itt pang – ki áll mellé?
Gyámolítsd: e táj kietlen.
Ércetklászós jogarod nem
virágozhat el!
– Bár a menyasszonyi gyertya
holt anyád kezébe nyomva,
s viaszkönnye szegycsontján dobol és perel.

Míg az eső veri dobra,
s üres koponyákon fogja
kikopogni igazságát,
mit sosem latolt.
S ha addig is elhibáznád,
ütheted a vak barázdát:
minden ivadékod még benned meglakol!

Híres mezőkön

igéző nyers illat
margaréták nyílnak
tücsök lábán szikrát vet a dal
gabonatáblák közepében
galamb ül magányos nyárfa tetejében
mellét sugárpáncél fedi szeme mélyén teljes égbolt fején hótarij

erős nyarak járnak
ernyednek a szárnyak
élők teste keresztet mutat
híres mezőkön kalász pereg
vérbe morzsolódnak a gilice-szemek
megrepedt föld mellkasából nehéz varjúraj szakad fel hörgő
[léghuzat]

mért ülsz galamb fennen
magasan a mennyben
óriási fehér rügy gyanánt
vársz-e közeli fakadásra
vagy mint csukott zászló szélbe-lobbanásra
napot vonni tollörvénybe világhosszat kibomlani vágysz-e
[egyaránt]

munka mezejében
dolog idejében
pipacs vérzi föl az egeket
bús napraforgók tenyeréből
kiszakad a nappal feketedő fény dől
jeles markok megtöretnek fáradt levél halántékán harmat üt sebet

a galamb csak ül s néz
szívbe temetett kéz
sorsát festik behunyt szárnyai
ha csak egyszer is fölrepülne
ez a híres mező sírni kerekülne
még inkább a széltől szítva rettentő láng harapná a gazok szarait

Őszi vázlatok

Amit én földobtam madárnak,
mind visszahullt rám – kőnek.
Máig sem tudom: nyíltabb égbolt,
vagy szív kell hozzá könnyebb.

Máig sem tudom: szemem ágát
mért fosztotta ki végképp
minden elfútt-levélnyi távlat,
hulló-gyümölcsnyi mélység.

Most varjakat csapkod a szél:
riadtan égre szállnak,
örvénylő pernye-rongyai
a széttaposott nyárnak.

Még eszelős fák állanak:
gyökér, ág s minden ízük
még markolja a kék magast,
s a mélyt is; szinte izzik!

De már halak surrannak el
alant, a televényben,
fölöttük fű taréja fut,
majd megmered fehéren.

S kipattogja kő-szemeit
a fürkész napraforgó.
Visszhangzó üveg-ketyegéssel
telik a sziklahorhó.

A terméketlen kín egét
sasok ekéi szántják!...
...Ki akaszt végre már belé
egy értelmes barázdát?!

Napraforgó

dérverte fogas ördögszekerek
göngyölik fel az ezüst-szöszös szelet

a tél cicomátlan kengyelfutója
iglice-tüske kaptat a dombra

üvegcserép-bugák alumínium-csillagocskák
a szikrázó föld dühét ragyogják

szárazon nyel a kék ádámcsutkás szilvafa
sorsa a jég már s csatlós ostorok hó-szironya

vért tép az orsón ahogyan végsőt fordul az év
koporsót szülnek az özvegyek emlőjük mécsé
[tejlángban ég]

hátuk mögül ím fuldokló csáppal kapdos elő
a puskák közt fogant halálfejes szárnyú csecsemő

érted-e lélek a szűznemző és hajhász telet
kopár lótetű-páncélzatban látod-e mi förmed ellened

látod-e hogy a véletlenek villámló fürkészdarazsa
hogy döfi éles tojócsövét eleven jövőnk bábjaiba

sejted-e mi lesz ha egyben sem telet ki a tünde rovar
mert mire végre megszületne a nyűvek ütik ki hogy
[belehal]

halid csak
a dolgok mélyein már úgy csöppen csöppre az idő
s építi szobrát önhiányból mint cseppkőbarlangban
[a kő]

nézd csak
a nyomtató árnyék nyártól-üresre őrlí a fákat

csak egy acélszín napraforgó amit a tájban kín nélkül
[láthatsz]

tüntető napraforgóm egyetlen bűvös fogaskerék
ki hajtja tovább mondd ha te is lehullsz majd a világ
[egét]

küllőid csontjaim legyenek bár légy te a halált torló
csak zúgj csak munkálkodj négy égtáj motorja
[napraforgó]

Tél tündöklése

FOGVACOBTATÓ FÉNYESSÉGBEN

cementkockákon jégliliom nyit
szilikát-csillám tollazattal
hótorson széncinke berzeng
kések szaggatnak a város alatt
föhlólyagzik a nikkelezett tér
s mint parázson a kukorica
pattogzik fagyban ki a kavics
durrog és hasít ez az idő
csak az égbolt áll egyre összébb
ujjaim tövére pilláimra
zúzos levegő jegecesedik

KÉK ACETILÉNLÁNG suhog a
nap hegesztőpisztolyából
óriás áttetsző kockákból
most forrasztja egyé a reggelt
ez a reggel ím mindenkié
pettyezik belül ónrideg
kacatok spiccvas félholdjai
ciklopsz-nézésű sárgarézt gomb
üvegtócsában kétfilléres
tátog mint egy fuldokló halszáj
kavernák röntgenképe vibrál
lemezzé meredt zsírpapíron

KÁPRÁZÓ VASGYŰRŰK KÖZT íme
csak a fák gyertyái dér-glóriások
kikerics-lánggal a gázlámpák
kelyhén csak a zúzmara izzik
ilyen reggelben indulok én
zsebemben gyémánt félalma
benne virrasztó nyár ketyeg még
gyors mutatói tűzgyöngy magok
s vezényelek az ocsúdó füstnek
kőre-dermedt tejeskannáknak
pattintgatom az összetapadt
szemhéjak kagylóit

ÉBRESZTŐ FEL

Jöttem az úton

JÖTTEM AZ ÚTON földönfutó esőkkel
mohos szemek közt mint kinek menni muszáj
ahová soha nem értem volna el most
megtermi üres lábnyomaim a sár

nem mondhatom hogy keblére ölelt a tájék
csillagát rügyét lehunyta elfeled
hegycsúcsáról mely napos volt mint a remény
sas röpte zárja kulcsra az esti eget

hazám is annyi csak ami idesejlik
réghalott anyám ráncain átderengve
szűk világ ez még ahhoz is
hogy börtönöm lehetne

csatamezőkön lázadó őseim éhét
fűbe harapva se csillapította a rög
nem oldhatom meg sorsommal jövőjüket már
s az én gondjaim sem ők

évelő gazzal habzik elénk az idő
s holott lehull a lomb a gyökér kiszakad
nyíljék virág a káprázó levegő szárán
én másképpen vagyok szabad

KEZEMBEN SZÉNNÉ VÁLIK a szerszám toll hát
légvárakból visszafelé
építhetek-e elfogulatlan múltat
lakatlan mítoszt mely mindenkié

kérhetem-é a csikorgó kavicsokat
eltévedt léptünk váltsák vissza a csendnek
növényi szárnyak verdeső női hajak
vájnak a kőbe medret

buktató roham rajtam a szerelem is
lesz-e utódom akire hátrahagyjam
vagy fogvacogva lapulok majd az utcán
magamban

nincs mese föl kell gyűjtanom gyermekkorom
apáink nyarát bátyáink ifjúságát
hogyan hamu lesz porig hamu
csak ez a tűz nem ábránd

vesztenivalóm marad még annyi hogy
tudjam az órák mindenütt vérben forognak
s hogy a halandók visszaszís kis győzelmeit
dobra verik a holtak

Óda a nyárhoz

Füvek villognak arcom előtt,
csermely gyíkszeme,
fürkész idők,
tovasurranó tájék.
Zöld folyók folynak visszafele,
mintha csak én hátrálnék
onnan,
ahol az
éj pillangókkal körülhavaz,
ahogy úgy fogódzom
emlékeimbe fuldoklóan,
mint láng a kanócon.

Hány ferdére fújt mécsvirág
sodródik e júliusokban
szél iránt,
csapkod szél ellenében!
Gabonák súlyos hulláma csobban,
s én azóta sem értem,
vajon
mit öröl Pécssett
az Anna-malom, ha leégett,
s hogy annyi élet halt ott –
mit ér a gyom a falakon,
e karos gyertyatartók?

Malmok, szél malmok, cserebogár
kereplő szárnya,
ha itt a nyár,
igás rovarok lábán cérna.
A semmi elé fogva párba,
éveim sora béna.
Szabad
korom sebes vizekre rajzott:
ahány hab, annyi múltba kapkod.
S ha még szabad lehetnék –
csak ott, ahol a part szakad,
s kivágott fák az esték!

Légydöngés-szegte udvaron
lósóska magzik fel az égre.
Kiveti kalászat a gond,
fű íján szöcske pattan.
Nyúlharapásos cserje kérge
mézgát ereszt a napban.
Baltám:
mint vércse az áldozaton,
faforgácson verdes bukón.
Szárnyat terít a tűz is...
Majd csibe kis lángok szaladtán,
körben a dér fűtőzik.

Hát e rőfögő sereget
elém ki parancsolta?
Agyarával ki fenyeget
országos vaddisznócsapáson?
Bezzeg, míg árpán túr a csorda,
csülök tolong rakáson!
Ki a
hülye,
ha látja: nem fülemüle,
de bizony ezek – disznók?
S: „Itt a kezem!” – uramfia:
a vadkan egyszer így szólt!

Az égvilágon nincs az a
szíves hajlék,
iszonyú haza,
mit ott ne hagynék fütyörészve.
Nem, mintha még bele se halnék –
de úgysem veszem észre.
Milyen
paragrafusra hivatkozam,
hogy bugalmukból feloldozzam?
Nem játszom ily bohót:
hazudnak valamennyien,
akik ma jók!

Kit dolga vár – kit meg a butykos.
Az égett szesz, a kék lidérc
egünkön ide-oda futkos –
mégsem jön meg a kedvünk.
Karddá szökken a szelíd érc.
De hol van Prága? Eltűnt.
Holott
ugyanannyi
az igazságot cserbenhagyni,
mint nem lelni magunkban:
mint betemetni a szót,
mely forrására bukkan!

Magát-nyomozó fájdalom
szimatol bennem,
s csak azért hagyom,
hogy mindörökre rajtakapjam.
Felszökken a vad a berekben,
mint rémület a vadban:
szarvak
ütköznek homlokán,
aki tisztásra lelt korán;
s bár nem hajszolja senki –
patáit veti zöld avarnak,
agancsát szélbe rejti.

Ki hát itt a tulajdonos?
Léptem a porban, szemem a
csillagok közt volt honos,
házamat cső cserepezte;
kamillát nyílik ablaka,
falán egy csiga átevezne.
Árnyék
tartja sakkban homlokom.
Kukoricacső sárgulón
röhög fel – béklyóban a lába!
S helyben, akárha a sorban állnék,
futunk a szél szavára!

Nem magamért, vagy lázálmokért,
de aki ember,
s villámot ért,
emelem föl nyaraim.
Vallatja a fákat november,
hulló lombok rejtik el a kint.
Már csak
azért is el kell mondanom,
ami rám zuhogva nyom,
mert megszégyenít,
hogy hallgatással ártsak,
a csírának, mely sziklát fölfeszít!

Hatalmas nyár, hatalmas nyarak!
Hatalmas hajnalaidban
mindenek meglátszanak:
fogafehérjét a tél kimutatja.
Orcátlan, szemforgató, hibbant,
ki fölnevet a Napra
akkor,
ha a sugár
a földre csak elvérezni száll,
ha nincsen többé
se ifjúság, se méltó aggkor;
eggyé leszünk csak: köddé!

Szélről a szárnyig, nyártól a folyóig
csak az van, ami végtelenül
megfogalmazódik,
s csak önmagát mondja tovább.
Nem, ha eláraszt, vagy menekül,
de mindenütt van – s munkáló világ.
Formát
az ad,
amit a fának majd a mag:
négy szemközt a halállal,
a gyökerek lassan kibontják,
mire a lombzúgás vall.

1968

Ifjúságom

I.

Most zöld lomb hull, szakad,
habár süt fenn a Nap,
s nincs vízőzön.

De hát ez az öröm?
Ha annyi csak, hogy nem fut el a könny
mindazokért, akikhez van közöm?

A félelem, a csend
nem énbennem terem.
Csak mellbe vág,
hogy nincs más szerelem
számomra, mint e kihűlő világ:

kék gyümölcsben rostokolnak a fák.

Boldog, boldogtalan
megfizet, hogyha van,
az életért,
Veszett kaland
a tolvajé, ki ölt az aranyért,

s csupán a halpénz-csörgetéshez ért.

Hát nézd. Szerencse nincs.
A gyalázatnak ints!
Majd ő megó.
Ha már tiéd a kincs,
légy nyugodt, ér annyit, mint a bagó;
nem jut mennybe a sárban ballagó.

Megszolgált, tünde pénz
ifjúságom nehéz
elkölteni.

Még egyszer visszanéz
a világ rá, de számba sem veszi,
pedig nem fog örökkön fényleni, –
vagy még jobban – s ezerszer jaj neki!

II.

Sokszor kérdem: még hová juthatok,
ha így tovább, s már holtom is túléltem?
Szerencse, hogy a boldogok
kéreletlen is szótlanak,
s miről hallgatnak – mindmáig sem értem.

Mondom: szerencse. Végül is köpök
e jöttmentre, a lotyó boldogságra.
Inkább a villámfény, a köd,
mint csend a lombzúgás mögött;
s ha zöld levél hull – hadd hulljék hiába!

Én vihart vártam! S meg sem hallgatott.
Napjaimnak most szellő sem kegyelmez:
csak széjjelfútt füzetlapok,
agyonjavított vázlatok
soha meg nem írható életemhez.

Déva vára

Épp egy hangyát figyeltem e vár épültekor.
Fala senkit sem őriz: mindenkit kirekesztett.
Míg tetejéig láttam, lent már omolni kezdett,
átrágt a csalán-fűrés, furakvó vadkapor.

Ácskapocs hevert itt-ott. A vérengző nyarak
foguk közül kimarták az üres levegőt is.
Acélrudak kérődztek még időtlen időkig
a pár falatnyi földön, mely ínyükön tapadt.

Lódarázs-helikopter keringett néha erre,
és rovaszűrű gyom nőtt a síkátoron.
S mint vízmalomkerék, a fáradt napkorong
elhullt tekintetektől forgott tovább még egyre.

Ravatal volt a táj: bár sehol a halott.
Csak csupa csontpereg a növény esők ujja.
S mintha a föld alól temetetlen kinyúlna,
a füvek kezei is merev-csupaszok.

Hány csecsemő-tenyér, mely vadszőlő-levél lett,
motoz, lőrés helyett anyaemlőt keresve?
Hány száz ököl dörömböl a falak mélyén este?
A Hét Bátyját mutatva hány póri ujj kivérzett?

Jaj, aki erre jár, s a sárkányos kutakba,
míg szemét félti csak, eszét veszítve néz!
És jaj annak, akit soha meg nem igéz,
s nem adná életét, hogy titkait kutassa.

Mért vágsz vakablakot sötét szobád falába?
Sorsod belátod-e valaha szabadon,
ha egyetlen magas csak itt e kőtorony,
s nem épül föl s nem omlik soha le Déva vára?

Jöhet még idő

jöhet még idő a hold csörömpölő tankjai ideje
a vasdöngésű kaszárnnyák a gazdátlan kopogó
[vízcsapok ideje
a vastag füstcsíkkal lezuhanó szerelmeslevelek ideje
az orvul rajtunk-ütő feledés jelen és jövő ideje

kobalt ón szilícium fényével nyomul előre ez az idő
amalgámja elönti az üres hintákkal lengő játszótereket
a bokrok tövéen horgonyzó kutyaürülék zeppelinjeit
a véraláfutásos utcát a temetetlen köveket

és fürkész esők silbakolnak immár közelítenek
kavicsok görkorcsolyáin a szél kohorszai
a klorofill zöld csillagai nyomjelző lövésként hullnak
[alá

riasztják a hóesés gyalogságát a fagy utászait tüzéireit

idecsődül egy egész ármádia
villogó toportyánokkal a névtelen csontokon át
tekintetük fölzabál s romokban okád vissza mindent
az égen döngő társzekerek s kénsárga hernyótalp
[nyoma

mesélhetsz boldog békeidőkről a messzehordó üteg
már csőre töltve zúzmarás lóganéval
vörös pajesszal szakállal Ante Pavelics
nemzetvezető asztaláról két kosár emberszemmel

töltve az ágyú kisdedek fogaival
lócsiszár-sarkantyúkkal here-tarlóba rohadt sörénnyel
királyi aranyalmával melyen kiüt a ringyók
[ujjlenyomata
a súly és pokolvar penésze a franc-kór fekélyei

töltve az ágyú Andrea Verrocchio
Colleoni-szobra levágott kőfejével
bismarcki germán taréjos harci sisakkal
metropoliták pravoszláv keresztjével

töltve az ágyú füstölgő hajnalokkal
kék tenyerekkel melyekből minden vonás
tovasurrant a tájba a nyers vadezüst
rozsdával benőtt idő partjai közt

töltve az ágyú átvérzett lábszártekeréccsel
zenélő zsebórákkal markotányosnők ágyékszőrével
tavaszi fényben cafatolt almaszirommal
harci gázoktól kifordult burgonya-döggel

töltve az ágyú hermafrodita-nyállal
gőzölgő sósav holdbéli tájak lehével
a sarkcsillag a négy évszak harapásával az özvegyek
[mellén
női hát gleccser-lenyomatával megkövesedett
[párnákon

töltve az ágyú süvöltő szirénahanggal
hegedűszóval mely repülőhal volt egy szonáta sodra
[felett
borostyánkőbe meredt rovarok panoptikum-figurák
[némaságával
ferencjóska gigászi blöffjével
[mindentmeggondoltammindentmegfontoltam

töltve az ágyú a tékozló történelemmel
vakok szemfényéből öntött kancellári ezüstbullákkal
a verejték higanycseppjein a kohók vas-szőköárján
tovahempergő billiós tröszt számlákkal

töltve az ágyú a halpénz kartácstüzével
az olaj varangy-foltjaival a gépek
[krokodil-pislogásával
szögesdrótokra száradt tekintetekkel
a kitepelt hús zászlóival melyből csattogva dől
[a ragály

töltve az ágyú de ki gyújtja meg a kanócot
kinek kell magyarázni hogy elhiggye azt ami van
kinek a koponyáját dübörgeti át ez az ének
mely nem gépágyúsorozat mert nem lehet az mert
[nem lehet az

csak tetemre hív sebeket úrfelmutat
iszonyú élő harag nő a füvekben sápadt lánggal
s hogy fákat embert átmos a mélyből a láva
csoda-e ha a két kezem érc-ág és tűz csordul ki
[számon

Legenda

Hajnali partaszállásról beszéltek a katonák.
Keskeny sáv húzódott az elképzelt vidéktől az
[ismeretlenig:
idegen-szürke, gyanútlan-szürke, cet-szürke volt az ég.

A kulacsokban ott kotyogott a tegnapi nap,
otthoni pállott nyarak íze, szétrágott csókoké,
a kulacsokban ott lubickolt a fehérmájú tengeri sellő.

Kenyér is akadt: de nyomorult cibak volt az!
Valaki káromkodott, hogy dohos, az anyja szentségít.
A többiek mind lehurrogták: mennyivel jobb, ha csizmát
[eszünk?

Így érkezett el az az idő, mikor
még a bolondórának is hirtelen kijön a lépés:
mellékes, hogy mire föl, de most az egyszer jókor üt.

Csakhogy a pusák réges-rég sárral dugultak,
haltetem oszlott az ágyúk bevont csövében.
Mért merevedtek a hímvesszők? – Pont ilyenkor jön ez is
[az emberre!]

Valami korongfélét jelzett a radarernyő.
Lehetetlen, hogy torpedólövedék!
Vagy ezek a francok megint valami újat sütöttek ki?

A kapitány még meghúzogatta a zubbonyát,
csúnyán köhögve a rádiós kontaktust keresett
[„Phoenix”-szel,
aztán valahol eltűnt az egész hajó.

Furamód nem szerepelt semmilyen veszteséglistán.
A családtagok sürgönyileg elnöki vállrándítást kaptak.
Vitathatatlan: a kétségeket ez sem oszlatta szét teljesen.

Itt-ott még látják. Kidugja periszkópját
bárhol a föld alól; egyesek sorsunk ujjának vélik.
Eltűnt a hajó – mind többen beszélünk róla.

X

x Az elsüllyedt csatatér

Sosem halunk meg ezen a csatatéren,
Mert nem csatatér ez, s mi nem harcolunk.
Csak kínjában megrepedt föld ez itt, dehog is lövészárkok.
Mesebeszéd hogy ágyú tátog, csak kitárt szánkat szövö be a pók.

Sosem halunk meg ezen a csatatéren,
A kelő Hold süt rá, hogy négy sarka fölfelé kunkorodik.
Csak legelő ménes ez itt, ki eszelte ki hogy ezek mind a mi
[paripáink

Patáikkal vérbe-torpanva a hirtelen csönd szobraiként

Sosem halunk meg ezen a csatatéren,
Mi még sohasem jártunk erre, s ha jól emlékszünk nincsen is.
Csak lábnyomainkat keressük, lépésenként, egy levelet csak,
Melyet tékozlón itt-hullattunk, s nélküle most már nem lehetünk.

x a sorok közt nincs írás!

Sosem halunk meg ezen a csatatéren,
Itt csak a vadkrumpli bokra kotel élemedett kék tojásain,
A sík közepét, mint a szökökút, fűrtökben törik át a hangyák,
Lassan üres lesz belül a föld, mint természet-rágta krumpligumók

Sosem halunk meg ezen a csatatéren,
Egy fia ellenség sincs erre, az is a hegyek mögé búvik
Egyik katonánk a folyóba pisál, másik állsóját igazgatja,
Tábornokaink vigyázzban állnak, piros csík issza föl tenyerüket.

Az elsüllyedt csatatér ez összes kellékével és figuráival
A kiszántatlan álmok, a jövőendő létszomjában élők helye.
Az elevenek köztemetője a holtak nyüzsgő tartománya
S ama álbolcsek hona, akik kavicsot ültetnek szívünk alá.

Sosem halunk meg ezen a csatatéren,
De hát miért csatatér ez, ha nem csatatér,
Ha csak a tenger kaszálja a lábon álló eget,
Ha csak a kalászkok nőnek fejjel lefelé.

Vers ifjúságom értelméről

Európa diákmozgalmainak

Gyalog szellemek lóugrásban
gondolkodnak – de csend:
megtörténhet-e nélkülem is,
ami velem?

Kitömhető-e koponyám az ő
sakktábláikon nőtt mohával?
Háborús játékom, a papírrepülő,
milyen gazos udvarokra szárnyal?

Zuhan-e jázminbokrok alá, hol
porladó küszöb
őriz négy századot – most léptem
át rajta – hátam mögött?

Európa városai, arcom
világtalan, a vakablak kitört,
téglaí közül a homok szemenként
váltja be – ha maradt még – időnk.

Az erdők összes falevele
besöpörve a bankba!
Fegyvercsörgés az éhezők hasában!
Húsvétra – tányérakna!

Valaki néz. A páncélpajzsokon
rozsdás tekintet furakodik át.
Hallgatódzunk. Üveges gyapot
szűri cseppenként az éjszakát.

Töltsék a szánkat vízzel? Majd a jég
kincstári öntvénymintává mered?
Feltör a szó: a kongó szájpaddlásig!
Végigdübörgi a bunkereket,

a legelső tétova szempár,
mely mosolyomtól elzárkózott,
előbb tépné föl még belülről,
mint kívül én, az ajtót –

nyomj a kezükbe sírkő-fedelű
naptárt, hogy tudják: milyen nap van?
Lapjai közül préselt hó zuhog,
cintányér-kalapban

kivágtatnak a taps érsekei,
haynauai, ó és új
vérszeplős tahók márvány paripán;
ellenük – csak a szél fúj,

mérsékelt, északi szél fúj.

1968

Káprázat földje

előttem

jegenyefa

kőbe-
égett
árnyékudvara

lábnyomaimból
eltévedt
csapat

összemarakszik
utánam harap

balról

kút

a káva
csiholható
mélységre tátva

szájpaddlásomon
száraz
moha

jobbra

gyárfüst

haldokló

lóva

de zabolátlan
fut itt
a talaj
kilőtt kancákról
csapódik a haj

zörög
zörög
az ég hónalján a
gazdája-vesztett
pásztortáska

kórók királya
pókháló-
koronás

lenyakazott
hű
seregeidre láss
ragaszd vissza
mind
a napraforgót
szemük
a csonkra
felpislog még
a porból

országolj
király

csáky
szalmakazla
piros kakast
kukorítson
szavadra

a füvek élet
vakítsa
a fény

válassz népet
rákos mezején

hetünk hónap
évünk évszáz
dörgő
idő
dérrel meláz
körben
sásból
rozsdállik a rács

süllyed világos
muhi mohács

velük süllyedsz

fűz

az áradásból

alig látszik ki csúcsod
lombjaid avarjából

őröl

őröl

ősszel a molnár

bent a ködtől

kint a lisztfelhőtől

nem lát-

hat át

az ablakon már

kivetett

csontod

megőrli majd

a víz

nádból

a lándzsád

lapulevélből

pajzsot szakíts

nyergeld a szelet

érces
csallán-ingben

porozz
el innen

Honfoglalás

Kő az egem, levegőm iszap,
zöld, eleven fű ölemből kicsap.

Tüzek és súlyos hamvak medre
a hátam mögött torkoll egybe.

Előttem por. Elfodroz, míg mondom:
a szobrász szél hevenyészett a porból.

Talapzatra sohasem emel,
kelletekorán – bízom – mélybe ver.

Aki a világ egén járna,
ólmot öntsenek bakancsába.

Búvár előbb, hogy pilóta legyen:
medúzaernyőt, kinyíltót egyen.

Énvelem maszlagot akartak
etetni, hogy éhen ne haljak.

Hát gyomrom sincs, de sejtjeim fala
főlemészti, ami veszett haza.

Szívem koszorúere
körülöleli, hol van a hősök tere

Rongyba bugyolált lópaták
dagasztják ott az éjszakát.

Feledtető holdudvarokról
házőrző eb nyí, ordas horkol.

Zuhanó repülőgépről
is jól látni, egy ország épül.

Betonkastélyok ablakán
kivigyorog a beton-arcú lány.

Felém nevet, de combjai között
öröktől fogva csak a hó süvölt.

Árpád óta dagadó páva-domb –
foglaljak hazát fekete lovon?

Ihol a zászló! Ki nyargal el vele?
Kezébe rohad a nyele!

– Magasba szálló repülőgépemen
Noé ekéje, tűzszerszám, szerelem.

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

És a világ egy része
hisztik, hogy a világ

Vakvilág

51726

Önarckép

szemeim körött
ráncok
világháborús lövészárkok
gyökér-meztelen
pillantás tapogat
föld-emésztette fegyvereket
földből kiálló végtagokat

madártojásból felütött
világóra
ősidő-~~pete~~
áll mutatótlan szemem fenekén

megszámlálhatod-e

hány emberöltő
kulcscsontja csikorog
az örökre-zárt ködben
hány nemzedék
gomba
indul sisakját veszve rohamra
a föld alatti végtelen esőkben

az ég
meredek
szakadék
sziklák hasadoznak az alján
omlanak bennem
döngenek

magában zúg az erdő

a szél
viharsüket

ha áruulás
kinek az áruulása

történelemszünet

Falusi elégia

TÜSKÖSEN ÁGÁL A GÖRBE HARASZT feszes
magvait a porba mélyeszti
nem ösztökéli zápor a zömök lombokat
szemfájdítóan messze kémlelnek kék könnybe ütnek a
szilvafák
cérna ökörnál leng szivárog réghalott szülék tűiből

enyésző sorsunk dűlőin hova kocogtok vézna szekerek
rázkódó kocsisok alatt a félálom küllői virágfejeket
sodornak
keresztbe billent ostorral ragaszkodó csonka pipával
meddig zötyögtek még a csapáson tétova hajtók

a gebék tomporán nem hasít csíkot az ütés közéjük vágátok
régén a gyeplőt
szájukból nem széled a nyál szemetekből nem szakít
könnyet a szél
repecskes ujjaitok közül rég elcsurrant a vékony gabonaér
nincs mélység amit ne mért volna le verejtécsöppjeitek
zuhanása

VESZTEG MARADTOK MÁR MINDHALÁLIG
szemetekből kidülled a mostoha táj
jászoltól örökre eloldott barmaitok a holdba ügetnek
ménetek ott nyerít rikító csontok közt valahány út végén
a sírban is halljátok s mint a mágnesű mereven álltok be
irányába

a semmibe rúgott etetővödrök jajveszékelve kalimpáltak
égnek billenő ekék szarvát koppanva tördeli a jég
tolulj fel víz a kapanyomon gémeskút okádj széles
nyalábban
hasadatok meg bádogszentek ingyen vízözönt sírjatok

jöjj el megváltás aki nem jöhetsz későn itt és sohasem
előre-lombosodó jövő figyelj vissza feléjük egy-egy ággal
ha van fiatal kéz emelje meg őket a hónuk alatt
ne érezzék hogy ráncaikat a föld már leszívna magába

VADLUDAK HÚZNAK az égen kitárt karral lobogó
ősz hajjal repülnek nagyapáink
benépesül az emlékezet szobor testüket csak egy ujjal
érintsd porrá omlanak
csenevész sóhaj kurta vígasz nem illetheti mégsem őket
kezüik ereje fölfénylik a gyümölcsök szemén melengeti a
levegőt

Árnyékbokszolás

Ezen a heves,
képzeletbeli meccsen
zúdul a balegyenes,
jobbhorog reccsen,

ez az, ami még
puszta látványként is megüt:
szemek alá kék
folt dagad mindenütt.

Ihol hát e ring,
ihol e pellengér
annak, ki csak oldalaz, kering,
s győz: a légbőlkapott ellenfél.

Ki bohóckodik
végül is hát, és kinek a nevében,
hol ott, hol itt,
változó szerelésben?

Minket kiűthet
bármikor önnön lendületünk!
De ha a füttyök el sem ültek,
és felkelünk,

rajtunk már a mez:
véres, szagztatott térkép
egy világról, melyért érdemes
megküzdeni végképp!

Dodekafon litánia

N-1.

1. Óvadék ellenében, vagy anélkül, reménytelenül szabadlábbon.
2. A műkorcsolyázóndó mosolyával, amint maga körül kering a jégén.
3. A szivarzsebben radioaktív hamuval.
4. Óralánccal, melynek végéről az órát leamputálták.
5. Féllábúak futóversenye után, szétdobált falábak közt lépve.
6. Lemeztelenítve a belső eseményt, a koncentrikus körök szorításából
kibontakozva.
7. Fonák szabadsággal, mintha a jég alsó kérgén fejfel lefelé fakutyáznék.
8. Hintaló-vágtával, de ahol mégis: nem képzeletbeli a nyihogás.
9. (Legalább a nyihogás legyen eredeti. Ha kell, majd én nyihogok.)
10. Vérszemet kap-e a képzelet, ha teszem azt, egy hatyút megpatkolnak?
11. A baj nem a képzelőerő hiányánál vagy túltengésénél kezdődik.
12. Aki igazán megöregszik, műfogsorát is elhullatja.

N-2.

1. Lábad ujjait billentyűként nyomogatva, merülj el az összhangzatban.
2. Ahol nincs fekete billentyű, még nem törvényszerű, hogy a félhangok is
hiányozzanak.
3. Tanulj meg skálázni egyetlen hangon. A többi: fölösleges tudás.
4. Fuss föl a lépcsőn, nyisd ki az ajtót, beléd-hasító bárdcsapás az ajtó
nyílása.
5. Olvasd le a gázóra számait, ismételd mindaddig magadban, míg
tökéletesen
el nem felejtet, egytől egyig.
6. Ültess át koponyádba a villanyóra kis forgókorongját, élvezd a
piros
osztás mániákus visszatérését.
7. Fogalmi őszben jelzők lombhullása. Ezt látod az ablakon innen.
8. Hajolj ki az ablakpárkányon, s érezd: nyaktiló alá görnyedsz.
9. Feküdj hanyatt, mint szerelő a kocsí alá, kopogtasd az
ócskavas-alvázat,
franciakulccsal húzd meg sorra a kilazult csillagokat.

10. Vagy szállj helikopterre, bocsásd le a kötélhágcsót, lengesd nyájasan
az idők végezetéig.
11. A zászlólengetők ujjai rátapadnak a zászlórúdra, felfutnak azon,
kunkorgó növényi kacsok.
12. A dialektikus spirálist bízd a tarkabab növéseire egy képzelt karó
körül.

N-3.

1. Én itt éppen csak úgy elvagyogatok.
2. Jobb mutatóujjamat alsó ajkamra helyezem, majd pörgetni kezdem
vele:
veró, veró.
3. A latin deklináció szabályai szerint igyekszem ragozni egy magyar
főnevet.
4. Csuha – ez a-ra végződik, első ragozás, tehát csuha, csuham,
csuhae,
etc.
5. Á – tatom ki a számat a doktor előtt, ő meg csipesszel szépen
kiszedi
a májam, a lépem, a tüdőm.
6. Á – mondják a barátaim, á, apám, kár itt izgulni.
7. Pedig én visszafelé is tudom az egyszeregyet.
8. Akkor ki nyom a hasamba karót, hogy fölcsavarja rá beleimet, mint
fogpiszkálóra a riglit szokás? *2. 4.*
9. Ki bitorolja az én tulajdon szerveim, ha még ez se fáj?
10. Ki költözik az én világomba, ha én ettől elnéptelenedem?
11. Ki cselekszik az én nevemben, ha én ettől elnévtelenedem?
12. Csak a tárgyi idő hullása; mintha a falról pizslik a mész...

Tetszés szerint továbbírható költemény

1. a szél örökre bebiflázott
tánclépései a futóhomokban
2. éhenvesztés ragálya
hidalgó emlékek nyomán
3. íme a mágneses északi és
déli sarok zavara

4. hibbantán zökög és kattog magában
a világ-árvaságú vasdarab
5. az önhiány már egy és oszthatatlan
maga a homorú idő
6. sohával-venhesen elúsznak
a bárhonnan idesodort vitorlák
7. a beidegzett mozdulatok csendje
mint lépések a létrán lefelé
8. mint lépcsőn fölfelé ha valaki előtt
a tekintete cimbalmozva ugrál
9. ki kottázna le két vonal között
kopogó sétát nincs és nincs között.
10. csak ha valaki úrhajós sisakban
számológépen fagolyókat pörget
11. ó egymásba visszaforgatható
arcok a múlt s jövőendő tengelyén
12. avagy lemálló álarc-rétegek
kréta- jura- s pliocén-korszaka
13. ó gyertyaláng csúcsos velázquez-arca
mélybe-csöpögő viasz-körszakállal
14. felpumpálható s rekeszbe zárt arcok
a benzingőz és a kefir korában
15. egy kapualjban üres és teli
ládák a mindenség modelljei
16. négy-kiterjedésű öröklét
egy isten-előtt-képzelt virradatban
17. berakodik az utolsó hajó
kimarkolja maga alól a tengert

18. hullámverésben fent a csillagok
parafadugók olajos vizen
19. a megszüntetett hiány tárgyivá lesz
s megtestesülten űrét sírja vissza
20. a pillanat élő vírusai
egyszersmind kristályokká merevednek
21. csak a semmi anyagcseréje
a visszafelé épülő valóság
22.

Dózsa György útja

bizony dózsa györgy útja ez
másképpen felvonulás útja
bizony dózsa györgy útja ez
hogy emléken taposs
bizony dózsa györgy útja ez
ezt még egy óvodás is tudja
a föld belső kérgén mezítláb
ő dobban hadba most

háromszázezer állkapocs
darált a szélben éljen éljen
háromszázezer állkapocs
csattog hazátlanul
háromszázezer állkapocs
néma szava mit ér a szélben
napsütött átlátszó tagokkal
maga a por vonul

de az idő csak beborul
állkapcsokon a szél süvít át
de az idő csak beborul
és felhős reggelig
de az idő csak beborul
s aki még átlát rajta mit lát
talapzaton egy csonka csizmát
s györgy úr serege itt

a porból kikerekedik
a zászló és a zászló rúdja
a porból kikerekedik
a címer és paizs
a porból kikerekedik
kinek csak porrá lenni futja
porát a szultán szája fújja
s port köp zápolya is

bárha hihetném magam is
hogy ez a feltámadás útja
bárha vállalnám magam is
ha van még golgota
bárha férfiak s magam is
tüzes trónt ülnénk minden székből
werbőczy sült császárt zabálna
s vetvén ebek harmincadjára

jogom a szó joga
csak üres pofázás joga

Holtkézi jussa ez ország

csurran vagy csöppen a méz
ínyünkbe fülánk szalad orvul
éhünk
éhségbe
fordul

tilalomfák erdeje zúg
dúvad köd förmed az égnek
félünk
félhetnek
félnek

kezünk rügyes ágakra
sebesedve sötét sebet aggat
s hullunk
hullajtván
gallyat

minekünk már semmi se kell
ami fájdalom írja lehetne
s vagyunk
mert vagyunk
verve

minekünk már semmi se jó
ne legyen soha is maradásunk
törjünk
törődjünk
vássunk

mi ügyünk rég más ürügye
a valóság alávalóság
valónk
valótlan
nos hát

csúfoljuk meg akinek még
holtkézi jussa ez ország
megótt
óhatlan
jószág

zabáljuk föl ady endrét
köpjük ki dózsai gondját

Kuruc tercinák

úgy esik hogy soha nem úgy puffan
ami úgy van úgy sem úgy van
ami úgy van legkivált nem úgy van

fakó dühöd szégyenpírba üthet
ha kik ütnek téged ütnek
s kinek használ szégyen ellen ütlek

hit és hitel azé aki hittel
hihetetlent sose hitt el
aki tudta mikor miért mit kell

nincs is ok már miért nem okulhatsz
s ha okultál okosulhatsz
vakablakok fényétől vakulhatsz

boldogabbak okosan okulnak
boldogok s megboldogulnak
jusst-is népség jusst sem boldogulhat

Canus dei

ökör ugat birka kecske
lepcsés nyúl ugat
ugat számár ugat macska
egér is ugat
bogár is ugat

kutya nézi kutya hallgat
kutya nem ugat
elinal vagy ínyét húzza
vicsorog mulat
nyűszít úgy mulat

ebédre is ugatás lesz
nyelvük kinyúvad
kutya érti kutya sejtí
kutya min mulat
ebül min mulat

Konc a koncon kutyaarcon
fojtott indulat
tavasz ugat nyár ősz
kehes tél ugat
csahos szél ugat

iázhat vagy miákolhat
nyíhat mint nyulak
számár macska nyúl dögölhet
igaz kutya ott dögöl meg
értük nem ugat
velük nem ugat
akkor sem ugat

Vakvilág

sugár nyilaz
vérző pajzs
a sötét
 bevakolták
 a koponya szemét
ki ne fakadjon
 mit látott
 soha
világos világba
vágtam ablakot
 csontkocka gurult el
 szögletes napok
visszhangjuk verme
fogaim csarnoka

a fagyott
szemgödörből is
 ugrani kész
tekintetet maga alá
temeti az égről hulló mész
 megörölt fogak pora száll
 a város elsötétül
benne a kétszeműek
egyszeműek
vakok
 vattaszemmel
 isszák a napot
csomós
indigó-fény dől

ki szúrja ki
a szemüket
 ha mennydörög a fény
 az ő szemük
süket
 gyönyörködik a színvak
 síkong a szivárványban
szemük akváriumában

döglött hal a világ
csak látszat
és káprázat
rak ikrát ereszti tejét
nemzi magát
egymásban

de ha te
megkettőzöd
ami nincs
te vagy
a legyőzött
nem több
nem kevesebb
ettől ami
mindenkor gyötör
üres tükörbe
néz üres tükör
míg ketté
nem reped

szemfényvesztő
síríg-vak világ
vezeti mindazt
aki lát
ennyi világtalant
ne hagyj
a fehér botra
de kapd el tőlük
törd szét káromkodva
s nyújtsd kezed értük
ha van

Pentatonia

A Pentas Harmonia szerzői először

pusztán a nyár is a virágok máj
kék erdőben zöld mezőben zöld egy máj

fényes magán még portyvas az ég
fényesülte párnáinok párnáinok

addig a nagy párnáin
ez a nagy párnáin

Zenepalota

nap-égető ugró, a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

járna csak a vaperben a val a val a val
vállára a vaper hulló a val a val a val

felkötött volna a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

megszokt a val a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

szokt a val a val a val a val a val
megszokt a val a val a val a val a val

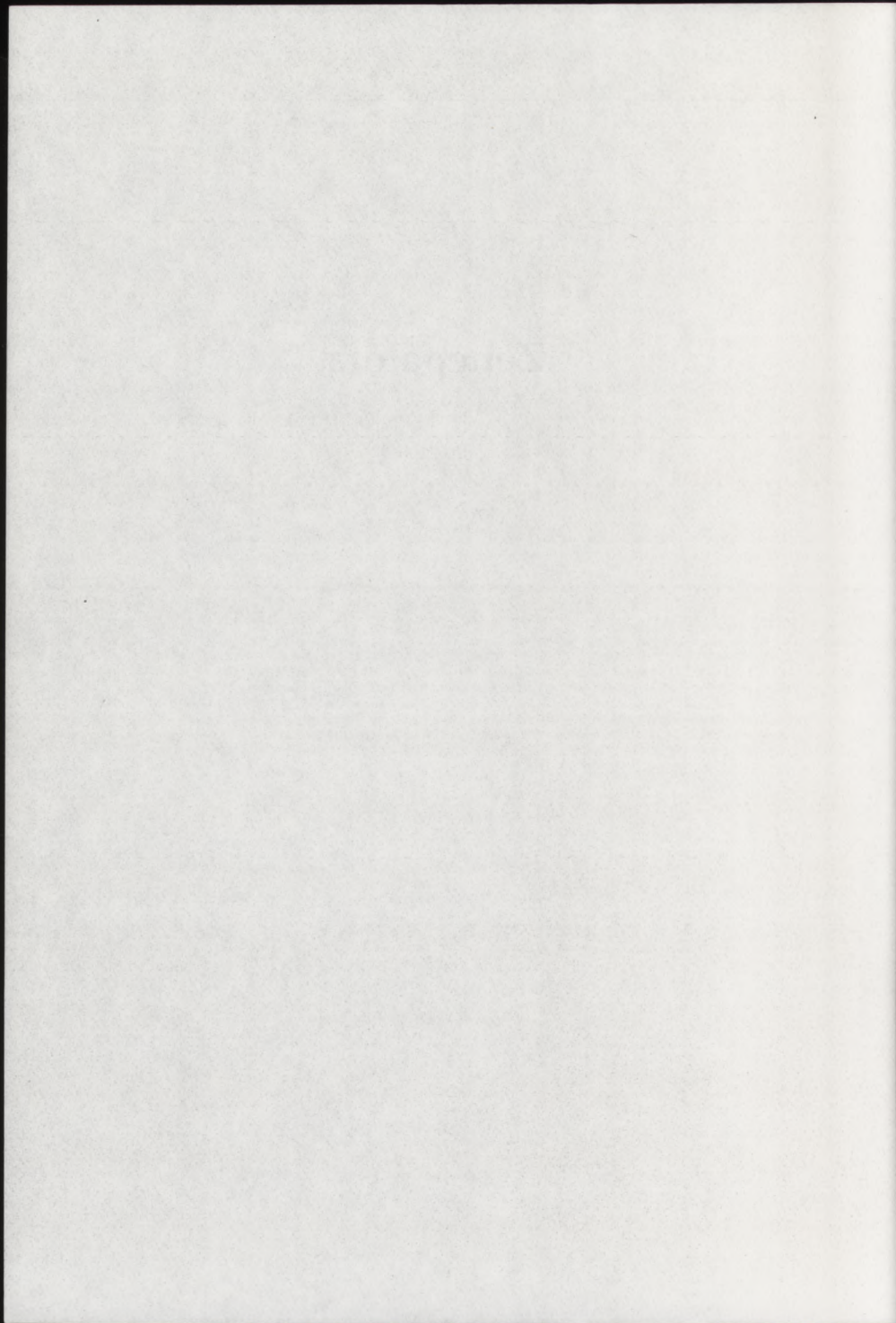
szokt a val a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

szokt a val a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

szokt a val a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

szokt a val a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

szokt a val a val a val a val a val
szokt a val a val a val a val a val

Pentatonia

A Psalmus Hungaricus szerzője emlékére

pirkadoz a nyár te is virradj már
kék erdőben zöld mezőben sétál egy madár

fenyves magasán még porhavas az ég
fény-súrolta páfrányokhoz páva illenék

addig-addig legyezkedne sárarany páfránya
ez a madár záporon át szivárványt kitárna

nap-görgető uszályával jaj de szépen jár
szóló víz is fölfelelne micsoda madár

járna csak a vaserdőben rozsdállna a fű
vállára a vaspor hullna torkán vasgyűrű

fakéregből volna szárnya lába rügyes ág
sebtén meg is megeredne minden ég iránt

megeredne minden földnek tüskön kavicson
zöld parázssal sajdítaná enyhe homlokom

vérereim bozótjából surrogná elő
megszületne énekemből bárha néma ő

délidőn lép páva páva ezüst patakon
öt ujjammal zengőre a szelet húrozom

asszonyhajjal-feszes hárfa megreszket az ég
fusd madár a rejtek erdőt halljuk a zenét

lantos szárnyad verje rög de szívedben te szállj
ötlépcsejű palotánál csitulva megállj

öt lépcsőn fejed lehajtva karéjozva járj
öt lépcsőnél csobogásra vízzúgásra várj

borulj le a zuhogásba emeljen a csend
kitárt csőröd perselyébe hangod visszacseng

sűrű gyöngyöd potyogtassad könnyeinket
[felkapdossad
csillagtollad elhullassad örömünket úgy sirassad

zokogj mint a fergetegben örvénylő bokor
törött ág nál elcsuklóbban mint ki fuldokol

farkad ejtve szánts a hosszú köves medreken
bánatoddal boronálj az üres tengeren

jaj te madár gyalog madár fészked gyúl akár
kék erdőben zöld mezőben mégis arra járj

ahol a mély moha sodrán örök lomb evez
talán bizony voltodiglan arra tévedezz

aki lépsz a fogyó hold a telt hold udvarán
életemben halálomban engem odavárj

lábad hozzánk ím betetted ezért zöld a zöld
szárnyad égbe eltemetted azért tündököl

Lángevő nyár

Bartók emlékének

Roppant rozs.
Iharos.
Halvány, heveny mező.

Sziszeg a lángevő nyár,
kavicsmederben
surrog elő.

Lombok zuhognak:
zöld tamponok,
az égést fölítatni.

Tüntető tüneményed
innen
ki tudná kiiktatni?

Te fényes –
kanyarogj elő!

Torlasztó gátakon
át,
világvetelő réseken át –

zúdulj elő!

Te heves,
te türelmes!

Tekeregve hazug
teli torkolat elmess,
csavard ki egyetlen rántással
vére bokrait
annak, aki hazudja hatalmad,
s földdel fojtana el,
oltani hamvasztó oltalmad!

Emészd el az üszköt,
lángévő!

Tenyerünkről tűzzel
etetünk a szélben:

légy az erő!

A dolgok rémuralma

Schönberg emlékére

1.

a tárgyak
túlcsordulnak önmagukon
s idegen szomszédok gátjait átszakítva
nyeldeklik vissza magukat magukba
fülsiketítő némaság zuhog
a kopárság-özönben
az úrtartalmat és a testhatárt
kisemmizi a parttalan tömeg

2.

nem kallódnak el
az üres csigaházak
beszippantják a sívó
visszhang léghuzatát
még mielőtt bármi elhangzana
még mielőtt a csönd
belekövülne tekervényeikbe
megfújják magukat a trombiták

3.

a föl nem hangzó hangzatok
szilárd tartamai
messziségek és magasságok
madárröptöt beidegző zenéje
függetlenül a mindenkori
éghajlati és talajviszonyoktól
az időjárás-jelentések
macskakörmös idézőjele nélkül

4.

egymásra-rétegződés
és egymásról-lecsúszás
árnyképei (akár a szénben a
növényi rostok) az elhamvadt indigón
egy szövet szervesanyagában
a véletlen ráfröccsent kénsav
lappangva rág ki új világtérképet
lyukai osztódással szaporodnak

5.

mint tű szúrása vércsöppöt az ujjon
hiány sarjaszt rügyet az ág hegyén
szétroppantó fénycsigát csavar
a zárt palackba melyből megszökött rég a szellem
kiivott poharakban
fölszisszenti a lila lángot
a szomjúhozás örökmécseit
másnapos hitünk múltó asztalán

6.

a percek mint mundérgombokat
varrják fel köpenyedre
hogy sorra lepattogjanak
s egy törzsőrmester móresre tanítson
az érzéktartományok
elütő zónaidejét
egyöntetűvé kényszerítik
mutató nélküli órához igazítják

7.

időtúltengés mossa szét
időhiány szikkasztja ki
az arcok jelentését
megzsugorodik összebb rándul
a ráncok körkörös íve
önhálója emészti el a pókot
hisz a benneakadt legyeknél mindig is
biztosabb holnapokért reszketett

8.

elfojtott tüzek buborékai
felgyűlnek a kimondatlan szavak
lyukakat égetnek nyüzsgöve
a téli-temető-fehérségű papíron
ki vezényli majd a havazás
lyukkártya-kottás műremekeit
egy tűzfal téglafokaiként lejtő
dallam szövegét ki írhatja meg

9.

túlérett szavak ringtak telt kalászbán
és kipattogták tartalmaikat
varjak csőrébe koppan mind a mag
s ha kipottyán is másnak ereszt csírárt
az ég óriás bankjegyén
fecskefirka a miniszteri névjegy
a rendkívüli leszámítolás
nulla órákor lép hatályba

Zenepalota

Épül a zenepalota;
üstdobütések, bőgőbrummogás
az alapzata.

Aztán kürtök szava:
jövendő ajtók zúgó huzata.

Hegedűhangzás huzalidegén
villámló ingerek sorozata;
fényárban a palota.

Holott nincs még fala.

Az az összhangzat lesz maga,
és jaj nekünk, ha összeomlana:
ha ránk roskadna a
tetőzetéül
felrakosgatott xilofon-pala!

Ablakok billentyűi:
fekete-fehér, roppant zongora.
Kivilágított éjek röhögő,
sokhíjas fogsora!

Hova innen, hova?

Ó, tiszta tartam tágas,
dúr oszlopcsarnoka
a kúszó violinkulcs-kacsokkal, ahol a
hanglépcsőkön mollban nő a moha,
mollban nő a moha!

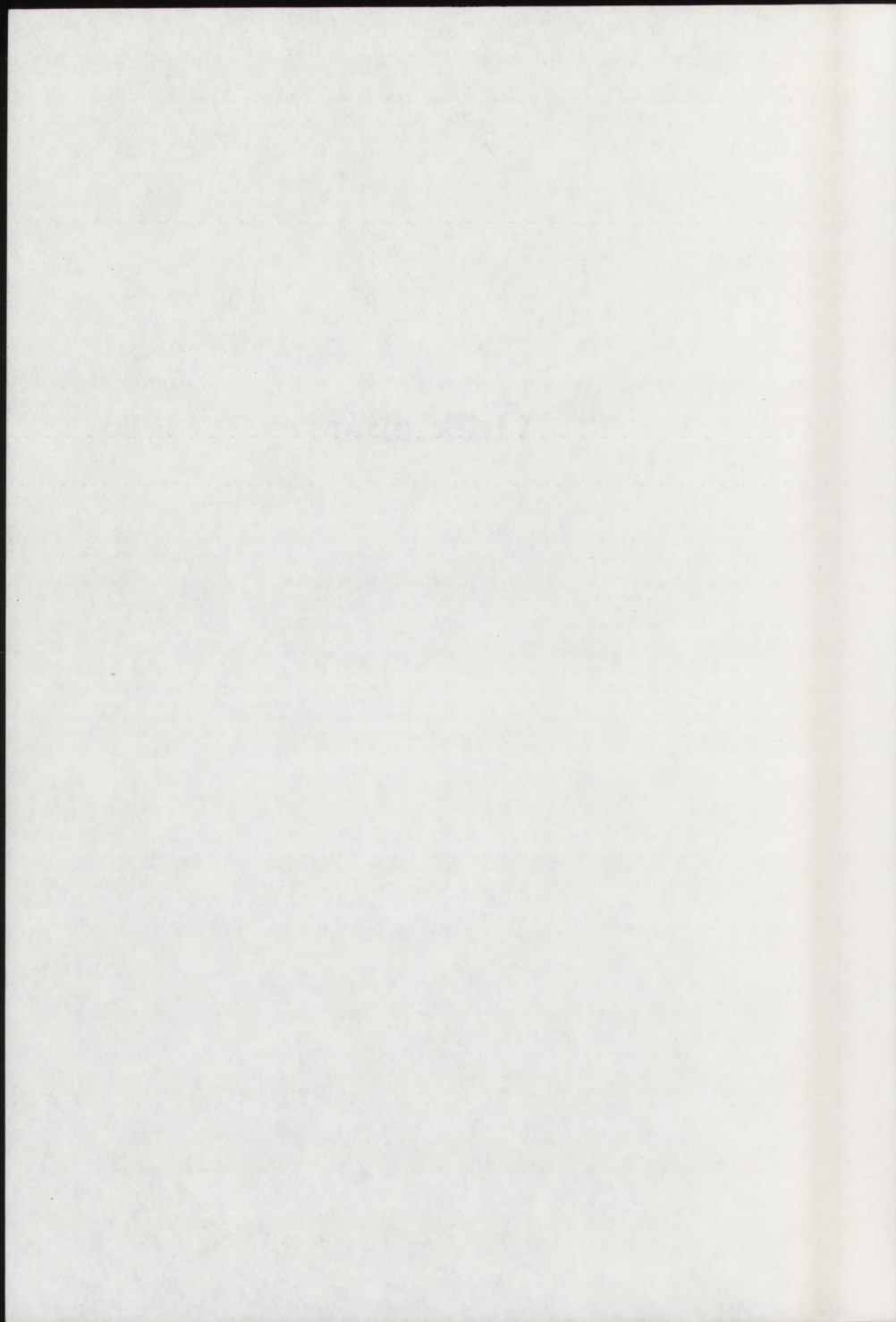
S mint diaboló-játék
zsinegje a pörgettyűt,
hajszol megint a klarinétsikoly
egy hangzásörvényt felgyorsulva bennünk,
menny és mennyezet eltűnt –

Kacsalábon forog a zenepalota!

Beléptünk.

Nem menekszünk.

Örökletár

Sorok közt
nincs
ékezés!

Regina coeli

ÁROK AZ ÉGBOLT fűzőld csillagok
zizegnek partján minden elhagyott

(1)

szerelmek porlanak rögeszmék,
fehér sár hajadba holtig temetkeznék!

szemhéjon rézpénz-avar sírlelet
egy szót találok, elgurul veled

garasonként is összeszednélek
hogy arany hajad ezüstre cserélhesd!

míg rétegződő gondjaimban élsz:
hajad helyébe roskadjon penész!

kalandozáskori kultúra
emléke földjön: falvak hamuja

fémrozsda habzik, jól kihallható
a hamis csengés: lyukas pénz a szó

ha nincs időm, hogy elmondjam neked:
hajad kiszikkad arcomba pereg.

MIT BÁNNÁM ÉN milyen a szahara
fogcsikordító vihara

betemetne a némább sivatag
futóhomok-omlású hajad

kígyó-gyűrűkbe fagyva mint a víz
aludnál el hogy körülkeríts

→ (3)

de lábtörlőm is lehetne hajad
megőrizné az eszmélő sarat

kirajzolódna magyarország
hajad rácsában felszálló por-ország

sugaras dűlőn mezítláb futok
fölöttem felhők batyuzó titok

villám bogozza ki a zivatar szakad
alámossa időmet hajad

ZSUGORODÓ agyagszigeten
sodródok alá arcod keresem

meztelen voltál bennem, s eltakar
szemérmetlenül ez a sűrű haj

TÜNTETŐEN kopaszra borotválva
állj eléem majd egyszer utoljára

tiszafa lombja hull
a duna elapad

ÉGBOLTOM MEDRÉT BETÖLTI HAJAD

2.

kezem-lábam még kilátszik belőle
mint uzsorás a tallért ne söpörd be

csigolyám sora örök karaván
feléd indul s te nem is vagy talán

hajad gödréből kibuknak a csontok
jégkorszaki szél vemhesíti kontyod

üveghegy roppan szivárgó hajad
szétfeszíti a sziklafalakat

karsztok delén mészkőszivacsként
pezsegne hajad inná csak a napfényt

vagy tüdőlebenyként lebegve
hajad helyettem lélegezne

LEVEGŐM kristály ablaküvegén
szőke bárd zúz be súlyos szőke fény

szérűn akik a tiszta rozsot öntik
ocsú nélküli hajadat köszöntik

ha elvetnélek ringó tenger volnál
feléd fújnék feltorlódnál

Párhuzamok

AHOL AZ ÁLOM VÉGET ÉR
a mélybe hajló ágak
makacs gyümölcseik helyén
hókölönccöket ráznak
beszakad minden óraszámplap
s csillag-osztásos égen
elakadnak a madárszárnyak
de te még aludj szépen

kezed lehajlik álmodón
mint hanglemezsre tűje
alatta a semmi forog
mély dallamot gyűrűzve
gondolsz-e most a fehér kőre
melyet a tóba dobtam
s csendülön lökve kört a körre
merült el a habokban

AZ EMBER MÁR A DOLGOKHOZ
terepszínű pofát vág
de van-e joga gondolkozz
feladni minden álmát
cipelni kinn és benn a málhát
s az út szélén mint a lovak
füvet rágni vagy méla szájszak
abrákjaként a csókokat

sokáig méltán hittem én
az ifjúság a legszebb
s most mint egy fakír hevenyén
szöges fűvében fekszem
csak annyi mintha megöregszem
s szakállam szétszivárog
a gyökerek közt s nem baj ez sem
de hát mire is várok

EST JÖN meghozza a folyó
hajadat hömpölyögve
örvényeiben surrogó
kövek döccennek össze
s úgy imbolyog fel tündökölve
az égitetek rendje
mintha az égre mindörökre
mélyeidből kerengne

Ha nem – hisz jól tudod: nem!...

Ha nem – hisz jól tudod: nem! – mért nem
szerettelek?

Eleven szárnyasoltár – megtérdepeltelek!
Kapdossanak el vadvizek, tépjen a tűz tajtékja
széjjel,
örvénylő szőke hús, rengő öl-rengeteg!

Lavina-elefánt, te, törzsemen fönnrekedt!
Zúdulva temettél be – én legörgettelek...
Kavarj fölém fehér vihart, csavarj hó-gyolcsba,
fürgeteg láng,
jég-máglyán csecsemő-múmiád hadd legyenek!

Boldog vagyok. Hisz bennem sincs már könyörület.
Szenes csontjaink ágyadon keresztbe rakva
füstölögnek,
vagy mit keressek itt? – Sosem szerettelek!

Címzés nélkül

Mint durva szöggel átvert bársonyos
féreg vonaglik, túl, kotor pörögve,
magányos kínod forgasson meg körbe
hiányom férfi-karóján. Szoros

combjaid feszítse szét százszoros
dühvel önmagad-éhe, hogy gyönyörre
soha ne juss! Ha szárba szökne – törd le
sebes kézzel; légy hülye és gonosz!

Vagy láttál-e már tüzelő szukát,
amint vinnyogva csúszkáltatja porban
kankutyáktól nem szimatolt lyukát?

Jár így te is! Kongóra égető
kéj nyúl beléd, gerinced nyögve roppan,
mint láng-kakas hágtá, magas tető!

Örökleltár

pillantásaim levarrják
szemhéjad hogy érj magadban
édesre mint hulló almák

szemhéjadat körülnyírnám
hogy már soha le ne csukhasd
nézz csak láss csak és mindig rám

avagy ez a félig nyílt szem
miként magad nekem tárult
s nem lelhetjük egymást így sem

egymásban is egymás nélkül
önhiányunk elé újra
mást taszítva eleségül

világ is csak MINTHA VOLNA
kiürítő sötétségét
leheletünk bútorozza

pirkadozván csikorogva
kőben hasít élő várost
pillantásod utcahossza

ablaktalan messziséget
tekinteted sarkig tár ki
besétálhat rajta bárki

arcod mélyén arcok sodra

*

nevetésed kihalt terén
fállábon áll a szökőkút
csengő tollat hullajt szegény

holdfény-hantok alól feltárt
hátadról két porlandó kéz
kezem készít örökleltárt

Szépasszonyvölgye

A zöld, tüzes tüdőket
hörgeti bronchitisz.

Elapasztja, -aszalja az almafa asszony-
díszzeit is.

Szerelem-kopár erdőt
dajkál dúdolván a domb.

Magamat rohamodnak, a lángnak a száraz avart
már megadom.

Szemeidbe, a szép gonoszakba
hasítson fájva a fény:
ez a vak ragyogás, ez az édeni tűzvész
még az enyém.

A nőt, aki emtetett, ápolt –
lám, elfeledem.

Szövi már busa lepke, kiszabja kaszáspók
szemfödelem.

Ocsúdás

Mint finom hamuba lehullott esőcsepp
befut kopár homály,
magába fordul és forog, forog szemed még.
Görcsös rezzenettel megáll.

Köldököd még emel: mint vizek legmélyéről
felszínre száll a kő –
emelkedsz. S mint a kő a benne fennakadt
légbuborékot, őriz az idő.

Én is, egy perce még, a szirom-alagútban...
Szikrázó révület:
húsodban dőzsölök, mint darazsak a mustban,
míg beléd nem veszek.

Eleven magvaim temettem méh-boltodba!
Sorsuk most visszafáj:
szemem (lehunyva is!) a mennyezetre retten,
mint kire tetszhalott éj őrjítő ébredése vár!

Gyönyörűség évada

Csónak legel:
izga táltos-csikó, a Balatonból
izzó zsarátot habzsol;
pányvát tép, szállna – és elszunnyad, el.

Telt tőgyeit
imbolyogatva akácerdő lépked;
nem szívja méh a mézet,
mely bimbain gyöngyökké ütközik.

Lesvén csodát,
olajfűz hajtja vízre zöld ezüstjét,
és sóhajtozva tüstént
száját ezer aranyvirágra tát.

Június est!
Önszerelme elsodró miazmáin
vitorlát bont a jázmin,
esendő húsért esendő hús esd.

S ahol a hárs
álmodik – züm-züm – napsugarak-szötte
glóriáról – egy szőke
asszony, törzsének döntve, mennybe száll.

Rúgd föl te is
a csillagok közé, az égi óra
parázs két mutatója
legyen lábad; öled örvényre nyisd!

És zúg a lomb:
már a fölindult fürgeteg dobálja,
s iramlik, ing a bárka;
vihar árával szemben – száguldó nyugalom!

„Se hía, se hója...”

*Töprengés verseskönyvek mellett,
35. évemet taposván*

A szívem, a vállam erős még,
se hía, se hója hajamnak,
s ha tagadnám negyvenegy őszét,
hihetnél friss-fiatalnak.
Épp szellemem és a gerincem.
(Csigolyámban a mész sokasul már.)
Gyülevész birodalmam: a nincsen,
s *ami lenne, ha volna* – koholmány.

Ami lenne, ha volna... Vajon mi?
Mi kellene, mondd, mi hibádzik?
Példást még futja dalolni,
s mersz *majd* cselekedni gigászit?
Mit akarsz, mire vársz, mire áhítsz,
ki ígéz, hova jutsz, ha elindulsz?
Bezárul a válasz; e nyár is...
Örülj, ha megáll egy üres busz,

örülj, ha Budára a kompon
átúszol egy óra gyönyörre,
s nem pottyán a satnya falombból
finnyás hernyó a sörödbbe.
Örülj, ha sötét szemeidre
még visszaragyognak a lányok...
Örülj: *aki többre se vitte,*
förmedhet: „Még mire vágyott?”

Itt kell magamat kiröhögnöm!
(Önirónia... Hm. Kiderült-e?)
Ki ránt ki e kátyú-időből?

Rám-forr vad iszapja gyűrűzve.
Ragadd meg az üstöködet – s föl!
Mindennapi már ma e példa:
magadat – te cibáld ki e helyről,
ama Münchhausen te legyél ma!

Nem adom magamat meg a múltnak!
Sorsunk – ez a dolga – betelhet;
de bennem idők igazulnak,
s igazolva, jövőbe emelnek!
Utólag – minden előzmény.
Se hitem, se lejárt fogadalmam.
A szívem, a vállam erős még,
se híja, se hója hajamnak.

Kéretlen zsoltár

Hogy mindenek beteljenek,
mint titkokkal mélyölű tengerek,
betölthetetlen szépséged betöltöm.
Ahogy folyamok rengenek,
hurcolva új és új eget
az öbölbe, hogy darabokra törjön,
s összeálljon *újra, egyszerre mind,*
álmaink törvénye szerint –
benned lel tükröt múltam és jövőmdm.

S ha már minden megáradott,
elhalmozni a mindiggé-valót,
világokat hordok öledbe össze.
A víz szájában póre csont,
mint parti kő alól kibont,
s virágos ággal úszik el körözve.
Malomkerekek tajtékseppjeit
hozom egyenként, hogy beidd,
és lényed mindet boldoggá fürössze.

Ami él – megindul feléd.
Anélkül, hogy ámulva sejtenéd,
jelenlétedbe merül alá minden.
Mint rég várt utazás előtt,
süllyed beléd e délelőtt,
s templomkereszt nyúl ki, hogy búcsút intsen.
Zenés város, szőlőskert, zöld vadon
köt ki benned s ring szabadon;
petefürt-csillagzataid az égre fölkeringnek.

S kit tenget tündöklő valód:
rozsdás bádogszavakba horpadok.
Eldajkál – és kilökhét kedved kényre.
Úrrel telt konzervdobozok
pokolgép-arca elforog,
belefűrődik partod fövényébe.
Tűnődhatsz majd, mekkora robbanás
érik benned, s milyen csapás,
hogyan húzódhatsz csöndje kráterébe!

A legkihívóbb nincs: te vagy.
Számold fel, töltsd be, vagy add ki magad,
hogyan önszerelmed örvényébe lássak.
Tárd ki a sziklás martokat;
s mit hullámsírod tartogat:
fölvetheti-e a csillámló látszat?
Félek: *nem vagy*, nem csupán rejtezel...
Csak oly valóság rejt ezer,
hol a semmi a mindenségbe átcsap!

Napszúrás

A part felé a hullám
felzúdulva tarajlik.
Ne menj el még,
maradj itt.
A szél szandálja, íme,
egy elhagyatott csónak;
helyben futva
csobog csak.

Bordámon fényveréssel,
káprázat s kényszer renget.

Kívánlak,
mint a tengert.

Térdig tajtékban állva,
az iszapot az ár a
talpad alól
kivájja.

Alólam alattomban
mi rántja ki a partot?
Vihar lesz,
attól tartok.

Nem hozott, nem is visz gép,
csak elröpülsz ma innét.
Tapsra vársz?
Ne hagyj itt még!

Alig villant szemembe,
s tükröt huny a fövénybe
lábnyomod
sajgó nedve.

S fehér foltok térképe
a rád száradó sós víz.
Idegen már,
ha szólsz is.

Még homokórát tennék
napozó köldöködre,
s elnézném,
hogyan pörög le.

Még azt faggatnám folyton
elfogyó pergésében,
mért nem öleltél
mégsem?

Még megfordítanám az
órát is, az időt is –
s már jelenléted
bőszít.

Egy mondatra, ha futja
a víztől, míg morajlik:
hűlt helyedet se
hagyd itt.

Visszhang-szavaim is, mint
üres kagylók zúgása,
némulnak
partba vásva.

Rajtakapom az ősszel,
meztelen a fürdőhely.
Megforgatja ölében:
avart a portölcserben –
de késő már.
Ne jöjj el.

Három pillanat

Egy mozdulatod: mikor őszibarackba
mélyesztve fogad,
karodon
a lé lecsurog
két csíkra szakadva...
(A dél: darazsak raja, dong!)

S a másik, ahogy
odabillent hajfonatod
ujjadra csavarva azonnal,
nevetve
félrekapod –

Míg végül az összegyűlő csepp,
amint ott csüng könyöködről –

Túlérlik a nyár!
A gyümölcsben
csonthéjba zárva dörömböl
időnk szíve már,
s csak a könny dől!

Bolgár aszklepiádák

1. *Napospart*

Tengervíz moráját hozza az éjszaka.
Tonnás tömbjeiben mintha az éj maga
torlana, zúdul az ár, három napja a hab
szüntelen ostroma őrlí a partot.

Őrjöngőn a vihar záporozó heve:
villámpont-sorozat baljós mélyeibe.
Hánykodik, nyöszörög, rögvest partja szakad,
vad tarajával az égre rohan most!

2. *Ördögtorok*

Néhány perce, de már évmilliókon át
hallom a vízesés nem csituló szavát:
a hegy torka maró visszhanggal felel...
Álljak akármin: az Ördögi Gégén –

nincs fel is út, le is út! Én vagyok itt – s ez itt!
Minden kín, szerelem, bánat is elveszik,
mint a gyors zuhogás és mögötte a csend...
(És: szeret ő, szerető szíve mélyén!)

3. *Kérdd a Lada-leányt*

Hány tűnt éve, de már évtizedek óta
mardos, roncsol a láz. Nem tehetek róla!
Só-port nyelde a szél, éhezi önmagát.
Így se baj, úgyse – sehol se találalak.

Már úgy összefolyik bennem a volt idő,
nem látom a jelent, s azt, ami még jövő.
Kérdd a Lada-leányt, ő még messzire lát:
megmarad ő nekem? Én? Vigaszának?!

Magadban

Elalszol.

Leég a

paplan

öledről.

Vársz

irgalmatlan.

Hirtelen

felülsz.

És rágyújtsz.

Füstölgő

állat

a bárpult,

eszed

a dög

cigarettát.

Önmagad

árnyként

mered rád.

Mint golyó

nélkül

a gólem,

béna az

éjszaka.

Drót leng.

Az ágyra

nézel.

Kitartón

gipsz őriz

egy férfi

tarkót.

Mintha
egy nagy
kataklizma
porából
bámulnál
vissza.

Sötét lesz.
Vagy
virradat van?
Pormacska
fut
a huzatban.

Az ablak
is
bevágódik.
Nem felel
visszhang rá.
Jobb így?

Összeszorítod
a
combod.
Meddig még?
Magadnak
mondod.

Tajtékcsoöppök

Reggel

Fantom-hajó ing
két kék: víz és ég között.
Feltör a szó mind:
egy a mélyből húz nyomot,
másik felhőt párolog.

Fügefa

Ezer csillagó pont
kápráztatja a napot.
Fügefa bólong.
Millió mag szűri át
a „cirr-cürr”-ös éjszakát.

Lugas

A csillagúrtól
külön égbolt választ el:
tömrőlő fürtök.

Szőlőszem

Leváló könnycsepp.
Belülről épp átdereng
két szem merően,
egy nőé, ki elhagyott:
szőlő héján a magok.

Bordal

Tölts, újra töltsél!
Mert itt még a tücsök is
bölcsebb a bölcsnél!

Lásd

Ha iszol, poharadban
egyre távolabb az arc.
Mint ifjúságod.
Ámha szemed lehunyod,
a tengert látod.

Hová

Hová mehetnék?
Zúgó habok kivetnek,
felszív üres ég.
Bírd el csenddel, zöld lugas.
Te meg, kutya, csak ugass!

Utolsó-első óda

Fekete szempár hull át az éj körein,
hatalmas szempár, világűrt magába záró.
Jön, betokozza mindazt, mit ember ígért,
hullong bolygó-hó, sziszeg az önmegadás-hó.

Mindig gyerekszem-csóva, mi égre cikáz,
férfi lesz, nő lesz – elfogja végül a végzet.
Végül a végzet vallat már engemet is:
tűzijáték száll, én égitestekre nézek.

Döbbenetes szem, másvilág nyűgözete,
gyászos két csillag, kívüled nem létezik más.
Nem létezik más – egy arcon hold és a nap
mindig visszája, hamvába hűlő, ikrás.

Parázna szempár, parázsló nyolcasodat
őskorok óta jártatják fenn az égen már.
Lenn a földön már nem menekülhet a test;
haláltalan hal szörnyet s az üszök-menny vár.

Iker sötét lyuk – fekete rejt feketét,
belőle idő nem menekülhet egy perc sem.
Egy perc sem múlhat – nincs sors, mely végtelenebb:
fényévek múlnak s nem múlnak abban a percben.

Kezdet-vég szempár hull át az éj körein,
két szemhéj lüktet, világűrt magába záró.
Jön, betokozza mindazt, mit ember megélt.
Résnyire nyílik: szakad a zúzmarás hó.

Uchida-also 61a

Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the

Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the

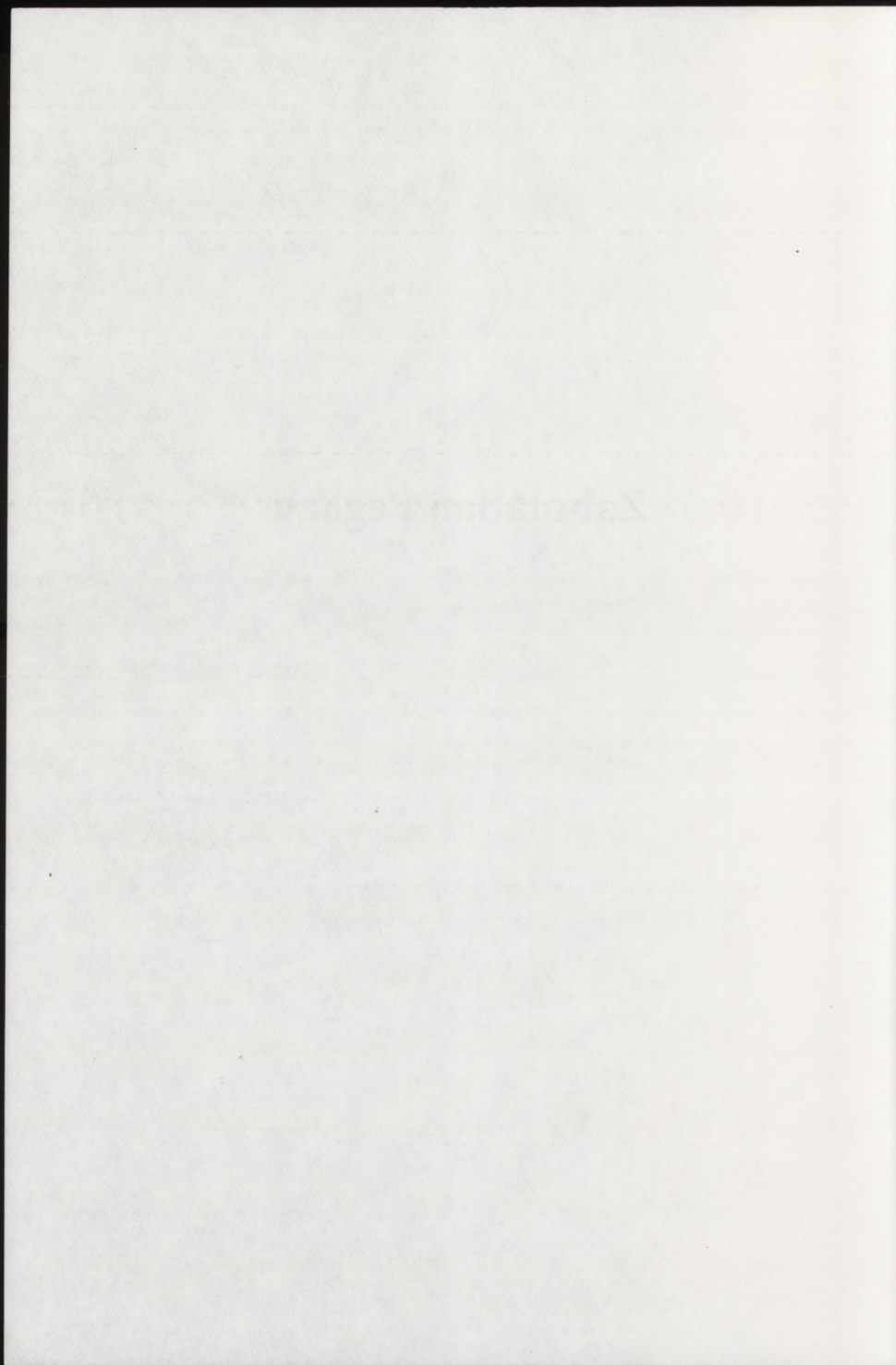
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the

Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the

Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the

Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the
Heavenly emperor, I am of the

Zabolátlan Pegazus

Ars poetica

Szappanbuborék: csupasz ős-szem.
A szél hullámain lökődve,
úrt harapva huny majd a földbe.
(Szemgolyókkal talpig betölten,

hány véres látomást elöltem!)
Arcod bolygójaként körözve,
alig várom: roppanjon össze,
s mit látna még – MEGLÁTNI győzzem!

Füvek dárdáitól faágig
szökken, megfürdik mosolyodban,
– s miként majd ez – semmivé válik.

S majd töprenghetsz: ki vagyok én!
Üresség egy szappangolyóban?
Szívárvány a felületén?

Alaphang

délibáb volt az oázis s már nem kel föl a nap

szavaimat a kutya se hallgassa meg
ebek pecsétje zárja a hantolatlan sírokat
nem ugat az eb se ha régen nincs karaván
s ha volna az se halad

kutya a piszkát merengve ássa el úgy
ahogyan a költő végül a szép szavakat
gyepmesterek járják a szaharát
porból a karaván a kutya sem ugat

feltehető hogy kutyák sem léteznek már
szájtépő árnyuk lohol csak itt mialatt
a csend régészei egyetlen vakkantást se lelnek
látszat a káprázatba semmi a nincsbe harap

s gyepmester-szitkoktól tüskéll a sivatag

(Z. M.)

1. *Vita aeterna*

Élni határtalanul –
meghalni
haláltalanul.
Jó háborúba
kezdeni,
és végezni balul,
legyűzni minden
lehetetlent,
s a lehetőnek maradni alul –
csüggni az örökkévalón,
ahogy a csecsemő
anyatejet szívni tanul!

2. *Vita profana*

Evilági voltom,
miként sorsosaim élete,
sok kitörésem,
bekerítettésem
hiteles története.
Kevesebb, mintha
fegyver fénylene
örökül arra, aki
még bírhatna vele –
a zsoldos napok kardélére hányt
atyámfiat azt mondanák:
veszett fejsze nyele.

3. *Poesis hungaricus*

A szó:
a szó visszája.
A színhelyeit váltogató
hallgatás kulisszája,
a konkolyos
remény vetése,
mely idegenül
szökken szárba –
a puszta szív
tolakvó
üres és
lekaszált kalásza.

4. *Bellum amoris*

Minden szerelem
eredendően
már létezett
s létezni fog
– előttem.
De csak
általam megérhetően,
honalapító sejtjeim
rohamaiba döbbenően,
győzelmesen,
kifosztva és
időtlen!

Palackposta Rodostóból

Egy most kifogott Mikes-leveél

„Már-már azt gondoltam: éltem, hiszen voltam,
s voltam, mert hitesleg csak annak hajoltam,
ki mintha volna magam.
Sorsom fejedelme, ha hol nem les orvság –
honn élek én itt is. Száműzött: az ország,
s hány világfutója van!

Nagy vizekben lakom; süllyedt tengerárban
csillámcséréptetős hullámhegy a házam,
haltátogás ablaka.

Buborékbokrok közt naphosszat elülök,
bekoppant kagylószáj, némaságot szűrök,
kallódó kopoltyú, végtelent fészülök;
van az ember egymaga.

Van az ember, hiszen volna-e, ha mégsem?
Szabadon sodródodom örök feledésben
szemek zátonyai közt.

Gondja, ha kinek van – nekem van magamra.
Színig telt magánnyal padlás, pince, kamra –
jösz-e hát, hogy vendégül időzz?”

Irtás

A Martinovics-per évfordulóján

Döntik döbbenésig
dölyftelen-szép szálfærdeink.
Kard-kirántó ritka rügyeink
gyávulnak gyökérig.

Megjelölt fák érzik:
tagjaikban fűrészpor kering.
Messétek föl halott ereink:
élő cserjét vérzik.

Tavaszz-túlzó példa:
minden irtás újránépesül,
ha a hegyet harsány-ékesül
beborítja vérfa!

Teljes kör

Értelmezések Csokonai két sorához

1.

mutatókként az ágak rángva
merednek égbe téli sárba
karórám hártvás esőcseppet
cipelő hangya csápja reszket

2.

mint zümmögő elektronok
a mag körül kereng forog
a kancsó körül két pohár
s szomszjjal szemben úszik a száj

3.

szíj sívít föl a lendkerékre
s beledermed a sebességbe
minden úgy mozog mintha állna
s mi meg se moccan mintha járna

4.

kezdet nélküli alagút
mélyén árnyak vonata fut
és átcsattog akár a fény
végtelen tárgyak belsején

5.

tátongó táska-úr a föld s ég
fölszáll egy esti repülőgép
villámzárként végigszalad
a szemhatáron s elakad

6.

időt csöpög az asztal sarka
holt fából buggyan ki a gyanta
csillogó golyócskák gurulnak
csapágy-csapdáiba a múltnak

7.

térrács-sejtekben mézeli
szapora lyukra-lyuk idő
vagy cső-idő két vége nyitva
huzata testünk tolja-szívja

8.

az idő szétdarabolása
egynemű egyenlő kockákra
egy szem cukor nekem neked
édesítsd meg az életet

9.

az idő újrafelosztása
n-számú örök tartományra
sok büszke bérc és benne rés
reng állva s dőlni még kevés

10.

az idő belső széthullása
ismétlődésre s változásra
partjait vesztő folyamatra
s zátonyra futó sorjázásra

11.

mintha üres meder sodorná
a testek kallódó hiányát
a *nem lehet* mint holt folyó
s a *mégis* rajta a hajó

12.

hányódjék versem mint a roncs
vak óceánok árjában
én „láttam a sápadt időt
sereg szű pezsgett markában”

(B. D.)

Nézd: a vadon vérbörzsönye már a fák
tövébe alvadt. Régi nyaram sebeit
nem balzsamozza gyenge harmat,
s nem növi már be zizegve erős fű.

Niklai házam mészfala úgy vakít,
mint veszteglő tél tábora, jégsátrak.

Sivít emlékek hófúvása:

Pest-Buda tornyai sorra ledűlnek.

Ritka vad – én, a Ság remetéje rég –
törtem a szirtek legtetejéig utat!

Csapdám mélyén ma döngve járok:

reszket a négy fal, a sok könyv szintúgy,

szédül az égbolt s minden csillagai!

Bölcs huhogók: hát Kant ragyog-é ott fent?

S ki lát majd magasabbra? Cyclops

Kölcsey tán, ha szemem lehunytam?

Úgy legyen immár... Új kor réme közelg.

Szél fú, diófám csontgöböket zörrent.

A sűrű hóesésben úrt vág,

jár-kel örökre hiányom szobra!

Kölcsey panasza az országos rendektől vett búcsú után

mint ágán-rothadó almában
a sugaranként lenyelt déli nap
megzápul itt
a tündöklés

nem támad többé már vaktában
csak újszülött reményeinkbe kap
finnyás ínyenc
itt a dögvész

szaporodnak a szolganépek
s ki szabad volna sorsunk beváltandó
nem fűlik a
foga hozzá

ver az isten kit van mivégett
esze ágába nem jut hogy állandó
átka alól
feloldozná

adj a magyarnak egy kis nyugtot
egymaga végzi el azt amihez még
ezer ellen
semmi volna

a szégyenért – így élni tudok –
közületek már boldogan kivesznék
engem senki
ne okolna

nem támad többé már vaktában
legfélelmesebb élőinkbe kap
nagyon jó így
rajta dögvész

mint ágán-rothadó almában
a sugaranként lenyelt déli nap
megzápul itt
a tündöklés

Széchenyi ősze

Tar ágon alma; árnyak nagyhatalma
szállja meg a kertet, némulva retteg,
csend mérőőnjá: piciny kukac vonja
fonalát inogva
lejjebb.

Gyümölcsbe fojtott, magnevelő bojkott.
Terebély, ha zizzen, tüntet szelíden –
lomb-homokóra... S nézz csak a fasorra:
nyárfák metronómja
ing-leng.

Páncélmosolyban túl soká ragyogtam!
Magházam pokolgép, szerte csapódnék –
örökkévalóság: elbocsátó ág,
miért markolod hát?
Volt s vélt

Idők árvái – van-e mire várni?
Lopótökharanggal ébreszt a hajnal!
Magunk megóvni – mennyit ér e holmi,
lenni helyett – volni,
holott a halál se marasztal?

(V. M.)

Mohos éjbe zuhantak a dália-lámpák,
sors-csillagom üszke fölötted.
Mit vétett vén hegedűd, hogy
küszöbödre, a hóba kilökted?

Mint hogyha hiéna a foltos trópusi ég
alatt eleven vadakat belezne –
cafától a húrokon, éhes a szél,
kotor, körmét kimeresztve.

S mintha rugókon ugrana, mélyről, elő:
gyúlni látom hajdani gyertyák lángját.
Sikoltás peckeli fel
az éjszaka szájjpadlását.

Jaj hegedűje, házőrző kuvaszom,
ne hasalj ki a puszta küszöbre:
zöld szemek izzanak, itt les a kertben a tél,
ami rettent – hányd ki nyüsztve,

vagy állj hízelegni; hulló szőrt hagy a hangod,
akihez dörgölődzne!

Horpaszodon most átzúg, átver a hó:
irhátat hordd el örökre,

szabad, aki szolgál! Rabként – semmi a kár!

S ha a szél meg az éj betemet:
itt vesszek, jaj hegedűje, veled,
hűdött kezemből kihull a borospohár!

Petőfi 73

Ha sírni tudsz – itt sírni: kell! –
saját fájdalmaid sírd csak el,

Népesítsd be az örömet
magaddal: máshoz nincs közöd.

Akárkivel is: egyedül!
Állítsd önmagad seregül

magad mögé – így győzni fogsz,
s ha vesztesz – csakis te lakolsz!

Sehonnaiak, sehelyütt –
csak árvábbak vagyunk együtt.

Egyszemélyes nagyhatalom,
csatlós ígéim elcsapom,

szerelmem, földem és hazám
őrzöm, szólítom magyarán,

osztályom, ügyem, nemzetem
egyedül van, míg nincs velem.

Légy te a haza, te a nép
a világ, az emberiség,

a történelem összeze,
kudarcaid önkéntese,

halálod konclökö ura,
csak kutyája ne légy soha!

Ha így szólsz: akárki megért.
Különben kár a szövegért.

Arany János

a földdel a hajnal
alászáll – ölyv a galambbal

még egyetlen toll egy csöpp vér se hull
a világ csak retteg elborul

amott a fák közt elúszón
füst sarjad – posztumusz lomb

de a megmakacsolt gyökerek
ölelnek csak meredt köveket

gondold el hogy itt nyár volt legelőbb
súlyos kripták őrzik melegét

az időt várom most is mint a holtat
markában zöld napot szorongat

a sarkcsillaghoz kikötözve
három szelindek évszak futkos körbe

állok én a belső hóesésben
mennydörgő óraketyegésben

mint kutya az elásott
csontot őrzöm ami nincs a világot

míg jön a víz jön szájába veszi
s a tél lábai elé fekteti

(A. E.)

a síkon
e nyíltszíni sakkban
a jégparazsas futók homloka
fénykörében az éjszaka
moccanatlan
sötét ló

üres kőköckáin
elsakkozzat a tér maga
vak ítélet pallosaként
zuhan rá
árnyék-átló

ez a megfelezett
semmisség nem a tied
s nem pereg alá ne nézd
szaporábban soha ez ég-
s föld-homokóra

tiéd
a sakktábla ahol
egy évezredben egyet lépnek
királyok vannak sehol a vezérek
s temetetlen a csönd gyalogja

mint kutyabőr
a dobon
feszül ez az éj csupaszon
kriptaszag és köd robban a mélyeiből
ha valaki belevág

de jó-e

de hol van

a verőfény
dob-remegése a porban

s ugrálni
e csontfigurák

(K. D.)

Mielőtt végleg beadnám a kulcsot,
búcsúzó, fiúk. – Én gyűlölöm a búcsút!

Elbúcsúzni: mielőtt találkoznánk.
Káprázó álmainkból a Tejút lenget foszlányt.

Mindenkor, mindentől elbúcsúzni;
lakodalomra a lélekarangot húzni.

Ami történt, ami történhet –
homokbucka-pergés, homokszem-történet.

Mint perc téglái az idő falában,
keményen kötni a magasodó halálban.

Szélszárnnyú por, porterhű szél – repülni!
Leomolni és fölépülni.

Ellepni magam: sírhalmot a gaz,
és fölfedni magam, mint csillagos magas.

Düledék s csont fölött csak szűköl a beszéd.
Van, vala, léssen – eb szava, de szép!

Szószátyár: akitől még telik más szófia.
Légvárak fellegettornya a filozófia.

Hanem te – útra készülj! Nincs többé földi mentsvár.
Úrhajós kabinod lett légyen csak e vers bár!

Az idő tagolatlan, hontalan:
mindegy, melyik seholba lövöm majd ki magam,

hazám: örökszép Azutánia
nem ismer még, nem kell búcsúznia.

Azutánia volt, Azutánia nincs –
valamely kies úri szigetről rá se hederíts,

mancsoddal üdvözöld a Nagymedve csillagot!

Ne vegyétek komolyan a búcsúm,
míg bele nem halok.

Egy szál húrú hegedű

(J. Gy.)

Egy szál húrodba hamar beleszáradt
a hangzat, a harmónia.

Harsogva nő tovább bozót-szakállad;
a tébolynak nincs mit titkolnia,

korán vett körül a magyar sivárság,
az elfolyó homok;
nem az ilyen hangszerestekre gyártják
a csonk-holdat, a kidurrant napot,

mégis: az egész Kárpát-medencére
az egy húr kifeszül,
Stradivariként te szólalsz az éjbe,
s újra téged választunk mesterül!

(J. A.)

1.

Az égre fehér pernyét
csap föl a fagy tüze, lángot
fújnak a tél kemencéi.
Életedet akárhogy
formáznád meg a sárból –
ez a tél égetné ki.

2.

A csend kihagyásai körben:
hirtelen magasba-torlott
szobrok, hangkövületek –
pattinthatatlan
merednek a hasító fagyban,
nem csengik föl már eredetüket.

3.

Hóvihar zúg; a malom
kerekei hóból, a malom
karórát őröl, vekkert, toronyórát,
fémforgáccsal elegy
üveg robban sziszegve,
drótyukat lógatják a villanypóznák.

4.

Eljön az emlékek felezési
ideje, vakít a sugárzás,
s halmozódik ölma.
Jelet írva cikázik az éjben,
vagy hallgat mind, amit éltem.
Elemek sírnak bomolva.

5.

Sehonnan sehová sorjáznak
a szavak is, ha a beszéd
idegenbe reked.
Néma didergés szájpadrólása az ég;
tűzzétek föl csattogni egy zászlórúdra szép,
kivágott nyelvemet!

Egy hóján negyven éve

Szemmel tart minket egy halott,
ki élhetne is még, holott
szegény már halhatatlan:
zabi-apánk dörren ránk, férfiként is
fiú-alakban.

A tolakodó kegyelet
szobrokat emel, ahelyett,
hogy cirógatva végre fölemelné,
s a háládatlan, nyűgös, komisz kölyköt
a sínektől visszaölelné.

Kit veszni hagyott a haza:
mint veszni lökött igaza,
sírjában úrt növeszt csak.
Föltámadjon? Hű pásztor, bolond volna,
kit vad gazdája elcsap!

Üveggolyók helyett aki
rongyos zsebéből
most csillagokat pakolhatna ki,
zökögő csigolyákkal gurigál –
fölvesz egyet, s a csontlyukon keresztül
csontüreg-szemmel felénk kandikál.

Szélcsönd és rezgőnyárfa

Illyés Gyulának

1.

Hömpölygő káprázat medre már az
üres betonút.
Hőség sodra vet föl rezsegőben
áttetsző falut:

kitárt tetők helybenszárnyalását,
árnyukba ragadt
égre törő erők vergődését:
fákat, falakat.

De hiába... Fényszilánkszapporral
hars a levegő;
dél döngöl a mozsáralja-tájban,
s a nap a verő.

2.

Nézd a rezgőnyárfát:
szélcsöndben, a tört derűben is
– egyszemélyes tömegtüntetés –
hadonászik, ágál.

Levelei: táblák;
tiltakozó jelmondatait
érti jól, ki nem is olvas itt.

Követi a példád!

1968–80

(W. S.)

arcotok elől északra zárul az ablak
eső se zuhog erre oly lassan lebeg
elmohosodnak csöppjei mire lehullnak

mint szű a fába veszitek magatokat
mind mélyebbre a rostos csend szövetébe
finom fűrészporthoz szórnak az alagutak

nyelnének el az asszonyok barátaim
sikolyos éjből fényre se buknátok végül
akadna el bár bennetek mindaz a kín

ami velem már megállás nélkül robog
alva is ébren a szívdobogás ütemében
vérem sejtjei tilalmas szemaforok

ó ha remélnék nyugtot adó maradást
alma remegne az ablakon át s a kezemben
alma gurulna a kőpadlón szanaszét

sosem éreznék rengést gránit alatt is
hajnalt hozna a fekete futószalag
mészkavalkóként nyírfák kérge se hullna

mint öregasszony szőre a hónalját
szobám négy sarkát bokrozza pókháló be
veletek tartok szomorú barátaim

kész hülyék vagytok gyerekek higgyétek el
akiért éltünk menthetetlenebb nálunk
amiért élünk tegnap sem volt már velünk

mint szű a fába veszitek magatokat
mind mélyebbre a szívós csend szövetébe
finom fűrészport szórnak az alagutak

elmohosodnak csöppjei mire lehullnak
eső se zuhog erre oly lassan lebeg
arcotok elől északra zárul az ablak

Merülő Saturnus

W. S. emlékének

Árral szemben
vág neki. Zúg a hab.
Árnyéka mindig
elébe szakad.
A nyomdokhabbal
olyasmit üzen,
mintha minden nagy pillanat,
minden kis rezzenet
(hagyják le, vagy vele,
vagy még gyorsabban ússzanak,
álljanak hídon
vagy a híd alatt)

oda szállna
vissza, ahol
elkezdeni lehet,
s már soha többé semmit sem lehet,
(ki tudja, hol csöpög
az evezőlapátod,
magad milyen
örvénybe rántod)
te gazdáját már régen elveszített,
lebilincselő Emlékezet!

Az idő szétnyílik, Séta-tér, s összezárul.
Ha erre jársz, ugorj föl, ne feledd.

1989

A négy lovas

Lehetett volna légyen:
tajték-tejútás égen
Apokalipszis lovasai,
kilovagolnak négyen.

Egyedül, mint egy évszak,
együtt, mint minden évszak:
tél, tavasz, ősz, nyár – teljesedőn
egymással lesz egész csak.

Lehetett volna másképp,
s nem esett így, se másképp –
lovaikon a hős lovasok,
nyomukban a Patás lép.

Ama nyaktörő szaltók
az égen, fényt fakasztók!
De a lovas csak ült a lován:
Nagy, Ady, József, Bartók!

Úr hidegéből verve a kengyel ~~lovasa~~ –
Apokalipszis négy lovasa!

K. I. túlvilági üzenete és rövid válasz

Számolva – számolatlan,
rügye sincs – lombja csattan;
a halál ezer ágbogát
rengetheted magadban.

A halál ezer ágbogát
szívedből bárhogy írtsd tovább:
– Harminc? Vagy hatvan és fél? –
van mód, hogy elodázd?

Harminc, vagy hatvan és fél?
Magadról rég lekéstél!
Ön-álmod kísértete vagy,
S legfénylőbb deled: éjfél!

Ön-álmod kísértete vagy;
senkid sincs – nincs, ki cserbenhagy.
A részvétet nem ismered,
s ordas se vagy, te vad!

„– A részvétet nem ismerem.
Ráismernék, de nincs velem.
Míg elrohad a rózsza,
türelmet is terem.”

Belső vázlatok egy ismeretlen Kondor-képhez

	szög
rozsdállik	deszka nyöszörög feketállnak a fában a görcsök
	kés
világít	éle vacog és hízelegve könyörgi a jöttöd
	üt
az óra	némaság-gyűrűt vetnek süllyedve a tárgyak
	zúg
ekhója	nem hallik hazug hebegése ilyenkor a szájnak
	kút
a csendje	alján körbe-út hiába ha sírva rohangálsz
	csont
az este	megköt mint betont dideregve a mélyben a vasváz

	ráz
hidegje	tehetetlen állsz
	fegyvertelen a te hatalmad
	vessz
meg érte	vessz
	karmokat növessz
	koppanjon csőrbe az ajkad

A tűz rapszódíája

*Csoóri Sándornak és Kósa Ferencnek,
az Ítélet és a Nincs idő című film alkotóinak ajánlom*

Hej, ti
százezer sejt-emeletnyi
fegyház-fatörzsek, cellafalak,
antracit rostok,
rácsok –

őrizétek sötétzárkáitokban,
kötve nyirokban
a lángot!

Egy tömlőcbe
gyömöszölve
mennyi szabadság
lobbanhat össze;

jelszó:
kitörés!

Minden börtön és
ez a vad
világ-kaszárnya
kongjon kiégve, fitogó
koromlakatot ütve magára –

a tűzbe vele!

Kriptaköveken is
átfúrja,
átveri magát,
kicsírázik
a tűz levele!

S szilajodnak
a lángok:
nem
légbőlkapják,
fényből –
égből
harapják,
a szélből kiszaggatják,
rabságuk mélyeiről
magukkal cibálják elő

a szabadságot!

S mert tűz
a tűz:
sohasem ég meg!
Beléfogódnak sikolyok,
sziszegő pengeélek,
tündöklő,
okos okok,
szép veszélyek!

Már mindenütt
felszáll
a füst.

A sötétben
a tűz füve sarjad.

Gyönyörbe az érett
asszonyok és
gyümölcsbe merülnek
a gallyak.

A kisfiú
a tüzet szereti,
csiga-biga dallal
csöpp szarvait
élesztgeti.
A kislány:
macska,
dorombol neki.

Ég
a költőben,
ezért hirdeti:
pusztuljanak ellenségei!

Órizzétek csak
hét zár alatt,
lekötözve
a lángot,

hej, ti,
százezer sejt-emeletnyi
fegyház-fatörzsek, cellafalak,
antracit rostok,
rácsok!

Az álom

Győri Lászlónak

Csupaszabb, mint a kő nyoma
agyagos földből kiszakasztva:
férges szögfeje üt az arcba,
a holt gödör-Á: tátott soha!

Csupaszabb, mint a nyílt törésnél
a húson átdöfő
csont, s a sugárban felszökő,
lefoghatatlan verőér.

Ó, a csobogás visszhangjánál
is a csupaszabb. S mint beszakadt
dobhártya a barlangfalak
között, irdatlan robajlást vár!

Egy tapasztalás jelenében

Péntek Imrének

Egy tapasztalás jelenében,
amely – míg benne vagy – nem mérhető,
s utána úgyis: lépteidként
veszti értelmét minden más idő,

megjósolt múltad ellenében,
mely felrúgható, noha végzetes,
bevallható jövődön innen,
melyben nincs mód, hogy holtra ne sebez

magad és azt, akit szeretsz még –
nincs többé „újra”, se „legközelebb”:
égnek hajlított kő nyugalmát
lesik a tátott árkú kőzetek.

E tapasztalás jelenében
nem vár távlat, ha túl vagy közelén.
Egyszerre áll helyére minden.
Mindig lapjával csattan le a tehénlepeny!

A jövőendő középkorában

Oláh Jánosnak

Eretnek pápák a jövőendő középkorában
hamukönyveket lapozgatnak.
Elszenesedett betűkön,
sorról sorra tapintanak.
Egy-egy igénél megakadva,
felizzik gyűrüik rubin parazsa;
állkapcsuk hangtalan hadar,
ádámcsutkájuk ugráló kovakő.

A nem-csiholt szikrák, a lenyelt tündöklés –
mind abba zárva sugárznak!
Mutatóujjuk: ellobant gyertya;
hiába mered előre az üszkös kanóc...
S mert csontjuk viaszból volt –
csöppenként fogytak el ujjperceik!
S mert arcuk szétburjánzott –
éjből kitépett láng valahány!

Ismerem őket. A hamukönyvek a szélben
szétnyíló lapokkal,
renyhén harmonikáznak;
kopoltyúlkettetés ütemére...
Laskásan roskad a bordák mesze,
ámen reccsen az érckerekekből;
hátunkból hasított pergameneken lapozgatunk
a jövőnk középkorában!

A láng monológja

Konczek Józsefnek

Imára kulcsolt kézzel a sötétség
sátrát tart fölém – ír magom ne tépjék.
Világhuzatba ütte társtalan,
kibontom többől lobogó magam.

Asszonyágyékok édes hasitéka
engem kiáltoz – kelyhem lenni, még ma!

Engemet ír az egyenes gerinc,
a férfié, ha már reménye sincs.

Önnön fényembe zárva, tettenérten,
csírárt ütöttem minden éj szívében!

Napforduló

Mezey Katalinnak

Létige-ragozás, mint vízcsap cseppjei:
gumibocskoros mankók lendülése,
közben egy-egy vaspatkós koppanás –

mindig másképp csonkuló hangok,
más térhatású visszhang,
amputálás a könnybe lábadt szemből.

Ó, a vércsöppök pergő egyszeregye!
S nézd: a kölyök számológépe még
az Izabella-szóló fürtje!

De már magas fű árnya vágja ketté
a kínjában-érett nyár gyümölcsét,
s özönlenek a fekete magok.

Piros dinnyebél-jóslatból lesed,
milyen ikrásan csurog majd a
vénasszonyok nyarának verőfénye.

Hulló hajszálaim kárpótolhatnak-e
az egyre ritkább lombú vadonért?

Potyogó fogaim: morzsolt kukorica
a tél hízóinak!

Palesztin ügy, 1982

Kovács Istvánnak

Földön futtat a
szégyen, amíg
mások kenyérén tengsz.
Jobb, ha haramia-ököl,
mint ha a szájalom öl.

Szétszórattatik élve
– miként holtak pora –
szélnek
mindenkor az a nép,
kit haza sánca se véd.

Sanda barátok,
orv gyűlölők közt
áll a kis ország;
s míg áll, s benne te vagy –
menteni
másra
ne hagyd!

Pályakép

Utassy Józsefnek

Mint tilosba tévedt vonatra
éjszaka a szemaforok –
veled szemben hány ébren meredő kín
véres szeme forog!

Ne hagyd magad a száguldásra,
ha neve: örület.
Sorompó sújt, többtonnás alabárd,
s nagy csend lesz körülöd.

Ebben bíznak. De látszik immár
egy óriás síngörbület,
s vakító fényben részeg forgalmisták
négykézláb ugatják hült helyed!

Hang és tél

Kiss Benedeknek

Hallod a zúgást?
Hegymenetben túlterhelt vontatók
kínlódnak fölfelé e hanggal,
többtonnás tömbökben viszik,
hurcolják át a világon,
véghetetlen a vonulás; havas, üvegfalú
depókhoz tűz-szimattal kúsznak a kábelvégek.

Őrült repülők:
rovarirtóval fröcskölt döglegyek
röpdösnek szét ragályával,
beköpi petesorozatával
a szélrózsa szirmait –
széles nyalábban zúdul az utasterekbe,
berobban e hanggal a hó!

(Sejtlánc-szerelvény
vesztegel csontalagútban; a velő
nem bukkan soha a fényre, s jaj, ha kifut:
mint a dugattyú, tolja előre e hang, –
a szív mozdonyát túl sebesre szítva,
szegycsont-átzúzásig uszítja,
a verőér csöve vért csöpög még – de csönd van!)

Nirvanapolis, de Chiricó

ha eljön
a fekete nővér
arcomhoz
arcával simul tán

135

elfúlt szavak
 tömegsírjából
 exhumáltatja
 hangomat
 arc nincs
 szem sincs
 csak a szemöldök
 denevére
 ha fönn-repes még
 elköltözik
 a csont a csontból
 az időből
 a véglegesség

Rimbaud

Felhólyagzik a viaszosvászon:
 itt ez az asztal, hogy rákönyökölj,
 úgyis felszállnak lassan a dolgok:
 mélyükön feszes buborék tündököl.

Faggathatod szemeddel a levegőt:
 idetapad eléd az üres pohár.
 Nem szív az égre fehér köröket,
 éhen vesz inkább az emberi száj.

Költő – nyeld vissza feltörő versed!
 Minek a szó?
 Formálj nyáladból villanykörtét:
 legalább olyan pukkanó.

Eregess néma szappangolyókat:
 fújd föl, ha ennyi a világ.
 Aminek húsa s magva nő ma –
 százszor súlyos, tömör s magába zárt.

Számon üveghab, kékeres göb,
 nem szólok többé, színem se látják,
 a vadak közt majd ingyen feledem
 európai gőgöm Afrikáját.

1964

Előszó helyett, Majakovszkijhoz

Fogják meg!
Fogják meg, végre, könyörgöm!
Ez az ember
egyszerre a Néva
s Brooklyn hídjá felett
(s Rózsa Endre még meg sem született)
rázza eltolvajlott öklöm,
át
ki tudja, hány emberöltőn.

Mit hadonász?
Ahogy a tajga
östölgyei zúgnak – jár minden tagja;
s míg itt az égiháborút kavarja –
az antipoduson
lombjai közt tovább nem busong,
pergőtűzként zuhog az ananász;
s a tornádó: csak kis haverja.
Nézzenek oda!
Szeme két kávésbögre:
sötét, óriás.
Legfelsőbb ítélőszék ő, egyszersmind néptanoda.
Bár némelyek szerint nem is szagolja,
mi fán terem a jó írás,
s fitymál a fitos mosolyok gödre:
„Áááá! Sose viszi többre...”

- Mit játssza az eszét ez itt?
- Adják vagy veszik?
- Hé, bikanyakú, konyakot nyakal?
- Vodkát?
- Grúz bort?
- Egyszemélyes zenekar, és nem ismeri a kottát?
- Miért ágál ott hát?
- Igyekezete túlzott!

Magának ágyúdörgéssel van már
tömve hóttáig a füle!

Ha nyafkál
holmi fanfár –

Ön

trombitaerdőkkel torkolja le.

Vigyázzon, a közönség

az ilyesmiért könnyen megorrol.

Majd hókuszpókuszolna Ön még;
szemfényvesztőket vár a porond.

S ím, hol a Szadovája

a napsütésben mélán plakátokat legel –

Ön ott terem, bevágja

a közöny képét, káromol, ütleget.

S egyszerre,

szert tévén egy boxerre

– no, nem kutyára! –

a Bajza utcába rukkan át,

ráront a költő-középszerre,

elnémítja gágogók

~~rút szavát.~~

Fogják fel!

Fogják fel végre, könyörgöm!

Bármilyen párnázott öröklét –

neki börtön.

Ha nem sétál itt köztünk,

s nem csap a vállunkra: „malagyec” –

együk meg, amit főztünk.

Dá, ili nyet?

Költő-komisszár!

Ha az utókor túl komisz már,

hallassa hangját, izzék a megafon!

Önnek

mindenki előtt,

korlátlan időre

a szót megadom.

Maga
soha
nem lesz már védett őstulok, se
éremdús agg aga:
a koponyája vasbeton, de
szétveti
szüntelenül növekvő
agyának szürkeállaga.

Mit mondhatnék?
Ön ma – nem nagy divat.
De nem tudják kitagadni – hat!
S szívemmel
és szavammal
végül, esküdni merek én:
Ön, Majakovszkij
jelenünk s a jövődő
lendkerekén
sebesen szaladó,
soha nem szakadó szíj!

(Mellékvers költői kérdéssel!)

Egy óriáson
lófejnyi még
az anyajegy is.
De mondd:
ok ez arra,

barátom,
hogy egész
nagyságára
legyints?

Jeszenyin

A rikácsoló szilvafát
ellepő gyümölcsmúmiák
már a telet termik tovább.

Acsargón
halálba fordult asszonyok
vajúdják ezt az évszakot
széttárt, póre keréknymok
között a tarlón.

Beszáradt, szűk meder felett
a poros malomkereket
a zuhatag emlékezet
forгатja.

Órák, hónapok, századok
kopár tengelye nyikorog;
a tájnak, ahogy elforog,
kivilllog csontja.

Mert mi másra, mint semmire
gyökerezett görccsel ide
a nemzedékek vakhite,
miért forrt
keserű kapcsokba a fa
annyi atyafi ágboga,
ha árnyékuk se ér oda,
ahol jobb?

Ó, egybeszántott, tág nyomor,
megszenvető, kemény ugar,
szívekkel kavargó avar,
te tarló –

végző üzeneted gyanánt
cefrés vodkával telt pohár
áll előttem homokra vált
rozscipód helyett... Ej, nó,

öreg akác – ígyál te is!
Ígyál csak, testvér! Magvaid
sorozatban löveld! Kisírd,
mit én nem!

A föld felett, az ég alatt
ketten vagyunk csak férfiak;
aztán – mi is csak föld alatt.

Most ott kellünk csak éppen.

Tenger szelíd bolondgombái

Jeszenyin

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

Tenger szélétől boldogomból

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

A szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén
 a szélcsóvázó szél
 csipő gyümölcsökkel
 a levek szélén

Az olasz Adriánál

széttépett szárnyú tócsák rezegnek
a parton renyhe papír puhatol
szárazföld vak polipjai
itt nyüzsögnek a dél hullámán

némán a szelek kikötője
föllobogózva leng egy sirállyal
ahová valaha is léptem
homok zuhog és testtelen víz

egyetlen mezőt akarok látni
hanyatt az idő morájában
aombok mindig összecsukódnak
ahol megállnék nincs az a föld

evilágbeli hányattatásom
percig szűnik csak színed előtt tenger
valahol még sohase jártam
őrzi szívem hatalmas csendjét

valahol még sohase jártam
magyarországtól nincs is messze
gondoskodóbb a bársony ég ott
hó hull a nyitott nőszirmokra

eszmélőbb arra a dörgő fény
nap-embriókat ringat a meggyfa
s az üvegvárosok magvában
ibolyántúli lányöl sugárzik

valahol még sohase jártam
emléktelenebb bánat nem érhet
mellemen észak rendjele
kemény hócsillag kapaszkodik

mert aki lábnyomai láncán
köröz s hazáig visszarándul
dehogya marad már szabad
hevenyészett derűdel tenger

Fejek a Rilán

B. Ivanovnak,
aki a Rila partján született

Ősz üstökű, levágott fej
ó, a Rila hányat fölvetett!
Fáklyafők, a magas Naphoz szítók,
súlyos vízfüst köröttük lebeg.

Fakasztották szikrádzó kövek:
hajuk csóvás, arcuk vak üreg –
hamuvarkocs-csigáik forognak,
fönnakadnak bugyborgó szemek.

Oldalt nézvést: bús kérdőjelek,
szemből: bős felkiáltójelek –
örvény-nyakon lökődtek föl égnek,
rajtuk kérdő, kiáltó fejek.

Horgadnának vissza – nem lehet,
szót sem szólnak – ők a felelet:
ó, hogy hányat görgetett a Rila
szájtalan is üvöltő fej!

Mélyből bukkant fej-kísértetek,
zúg visszhangzó vádjuk – értetek!
Örök őrszem fönt az ős manasztír,
lent a Rila vad múlttal siet...

Nyárutó Trákiában

Pír futja a körte smaragdját;
fehérré fakul ki az égbolt,
megszikkad üres fenekén
a vasárnapi fánkmaradék hold.

Szárnyas csemetéit a széltől
még rejti a borzas iharfa:
pattogva kocsányízeik
készülnek az őszi viharra.

A domb tetején a meredt,
csupasz ágú akácfa – kaszáspók,
hálója a völgybe feszül;
csüngnek színeszítan a zászlók.

Prüszkölt az imént az eb, orrát
sárgítva döfölte virágpór –
most ólban az eb s nyomait
avaron szimatolja a zápor.

Kelepce az ősz! Üvegében,
a búra alatt nagy a döngés.
A csillag – ecetbe potyog,
úszik agyonázva a döglég.

Az élet is így múlik el majd,
ily hirtelen és hihetetlen!
Gyarpodva fogy el: zuhanás
érik szakadásig a cseppben.

Hát vedd a kezedbe kupád,
s kortyolj, míg a dél derűjében
Dionüszosz vágtat a disznón,
s szőlőfürt leng a kezében!

Szilaj borok és szerelem
iker melegében időzz, míg
méltó dalolással a száj és
öleléssel a szív heve győzi!

Medúzák

Két pár kidülledő szem.
Csillangóit behúzza;
s mint a hőléggömb fölfelé – ő
oldalvást lüktet, áttetszőbbre duzzad.

Az izzó parton ernyedő lepényük
iszonyú massa: bennük a négy kerek üreg –
mintha az örökkévalóra
sistergetnék serpenyő-szemüket.

Öklömre kocsonyás bokszesztyű,
fejemre holland, ódonmódi sapka –
bárányfelhőcsordaként legelésznek
a víz egén kicsapva.

Tenyérben: tányér üvegpalacsinta,
azúr erezetén át-átcsillan a nap.
De egy hirtelen mozdulatra
széjjelreped, szilánkokká szakad.

*

Örvényből-sarjadt mérgesgombaként
pöffeszkedtek magasba
a motorcsónak-húzta ejtőernyők.
Kipukkadt rongyként mind a mélybe roskadt.

De ti, tenger szelíd bolondgombái,
langy áramokban háramló telep,
szörcsögve pöfékeltek
a felszínen. A nyálkás est belep.

*

Szélcsend ernyős különítményei,
ti több milliós önkéntes deszánt,
halandó lényként vakbuzgón vagyok
én is – életre szánt.

Mindegy, mi öli meg az embert.
A Gomba? A claudiusi csalmat?
– Alapítsátok meg majd ti az új, a
medúza-társadalmat.

*

A mélyből felkerengő csészealj
felszólítás nélkül tüzelt.
Villanás volt csak a csalánmarás.
S mint bolygóközi lézerüzenet,

csuklómtól a szívemig hasított
(Kriptarésen át huzat így süvölt.)
Minden véletlen: fölnyíló titok.
Haj, ős-rejtély, örök-örvényű öl!

Zlátni Pjászáci

MA VAN

a búcsú napja, véget ér arany
nyaram.

Köd ül

sokáig, lassan dereng az öböl
felől.

Sirály

totyog a napernyők közt – oly sivár,
mi vár.

Legyint

az ősz; az elmúlás szele megint
megint.

HAJÓK

húznak messze; nyomdokhab-sóhajuk
sajog.

Kavics,

kagyló – és még mi mindent partra sír
a víz!

Elem

nem ölelkezett még ily hevesen
velem.

Soha

nem volt itt másnak ily otthonos a
sora.

EGÉSZ

életem tolul fel. S míg int – nehéz
e kéz.

Halom

papír borzong szét a strandoldalon.
s falomb.

A gép
felszáll velem; megvádol furcsaképp
ma még:

fetreng,
hánykódik, őrjöng – s némább mélkülem lenn
a tenger!

Várna mellett, 1982. szeptember 26-án

A tenger költészete

Ekkora műgondot még
költőtől sosem láttam;
bár mindig újra törli,
nincs sora nem érvényes.

És van értelme úgy is,
ha föl, sőt meg sem jegyzik:
magától íródó vers,
s önmaga olvasatja.

Mondják: nem vet rá jó fényt
a szél erős hatása.
De ha lázadó dalt zúg,
tajtékján cenzor nem nyes.

Mit érdekli a visszhang!
S ha harsog – hanyatt-homlok
hová fut földugókért
itész és hivatalnok?

Szavaim erőműve
mennyi tündöklést termel?
– Zuhogj csak, őserő, de
értem s velem dörögj, de
bennem zuhogj, te tenger!

Összevont hadgyakorlat

Tenger vakondjai, ti vízalatti
rakéták, torpedók –
milyen rettentő kúpot túrtok,
ha telibe találtok egy hajót?

Csikóhalak, mély ár kengyelfutói,
karhatalmi polip, agg tengernagy homár –
kit mozgósítottok, kihez fellebeztek,
míg vészharangként ráng az ős homály?

Harci helikopterek duruzsolják
szúnyogfelhőként: béke, béke van.

Ízlelgetem hát én is ezt a szót, de
valamin mindig megkorcan fogam.

S ha arcizmaim feszítem keményen –
állkapcsom csattan össze hangosan!

Lengyel képek

(Gdansk, Westerplatte)

*A második világháború
első hőseinek*

Kőgát a strázsán.
Tájékcsatárlánc

Fenyők:
toboz-gránátvetők,
a szél erődjei.

Csajkák a föld-ebéddel: „mégis!”,
átlőtt sisak: „kitartunk!” –
de fű harsog, az eleven húson
ütközve ki.

S lángholva rohannak
a fák; ledörögnek a gallyak.

Kong, de kizöldül az üszkők épülete.

Ökleit harapdálja,
tehetetlen a tenger.
Porzó homokba markol,
s a sziklaszögletekről
ujjai lassan csúsznak lefele...

Betontömbökben
mészkagylók zúgása;
verőfényt őröl, őszi délidőt.
Az eltömítő csönd
az égbolt héját zengve fölrepesztí.

(Borostyánkőben bombázómoraj,
ütegcsattogás lenyomatai:
sötét sávok,
torkolattűz-lobok.)

Egy ragadozó, óriás Fül árnya;

kidagadt halántékerekkel
szél üvöltöz a süket vitorlákba –

de senki.

Senki.

SENKI!

Örményországot járva

Ahol csak láttok köveket,
mind az én birodalmam.
Míg nem mozdulnak, szolgálnak nekem,
bár nincs rajtuk hatalmam.

Egem nem ismer égövet,
ínségem indulatlan,
csak azt tudnám, kinek segíthetek,
ha a kövek se rajtam.

Eljön az idő lassan,
hogy leomolnak a hegyek,
először is: alattam.

S ha már víz, föld, szél mindent eltemet,
a kövek mindent újrakezdenek,
ahol abba se hagytam.

Szent György napja

*1915-ben ezen a napon kezdődött el
a törökök örményellenes genocidiuma*

A fül- s az orrvonal merőleges:
parázsból árnyék arcon a kereszt.

A száj behorpad, egy szót visszaszív,
a népirtásra egy fél mukkja nincs.

Nyelvük sincs. Azt lenyelte mindahány.
De örményül zúg bennük a magány.

Gyászkoszorúkból örvénylő szemek
fognak körül: fordított kegyelet.

Hány hegyes, imádkozó kezű láng
bolyong az évek siratófalán.

De most a nap süt. Egy csóvába fog
a múlt. Az emlékmű talapzata inog.

Örökmécs nyög föl, dobolnak alatt.
A föld gyomrából szól hozzád a hang.

Többtonnás tömb, tizenkét köszöriom!

Az óra lapját át nem én írom,

miként a mutató csak jobbra jár,
ha egyszer balra – halálos halál,
egy főbiccentés nélkül: döghalál!

A Szent Gekhard-sziklatemplomnál

Erre repülj,
sasmadár,
röptödben szülj,
ha lehet:

hatalmas
robajlással
föld- és égindulást szülj,
csőröd érintésével
rántsд vízszintesre ezt a sok hegyet,

pirosan csurranjon a habkő!

Te nem-nélküli Angyal,
ess térdre,
énekelj.

Körötted
lyukakig okádkodhat
a szirtek gyomra –

kijelölve a hely,

ahol megvesd a sarkad,
ahol alakod, mint a többié,
a kőbe fagyva
lassan ráánk mered,
de addig –
énekelj!

Örményország
reményét tönkre ne tedd!

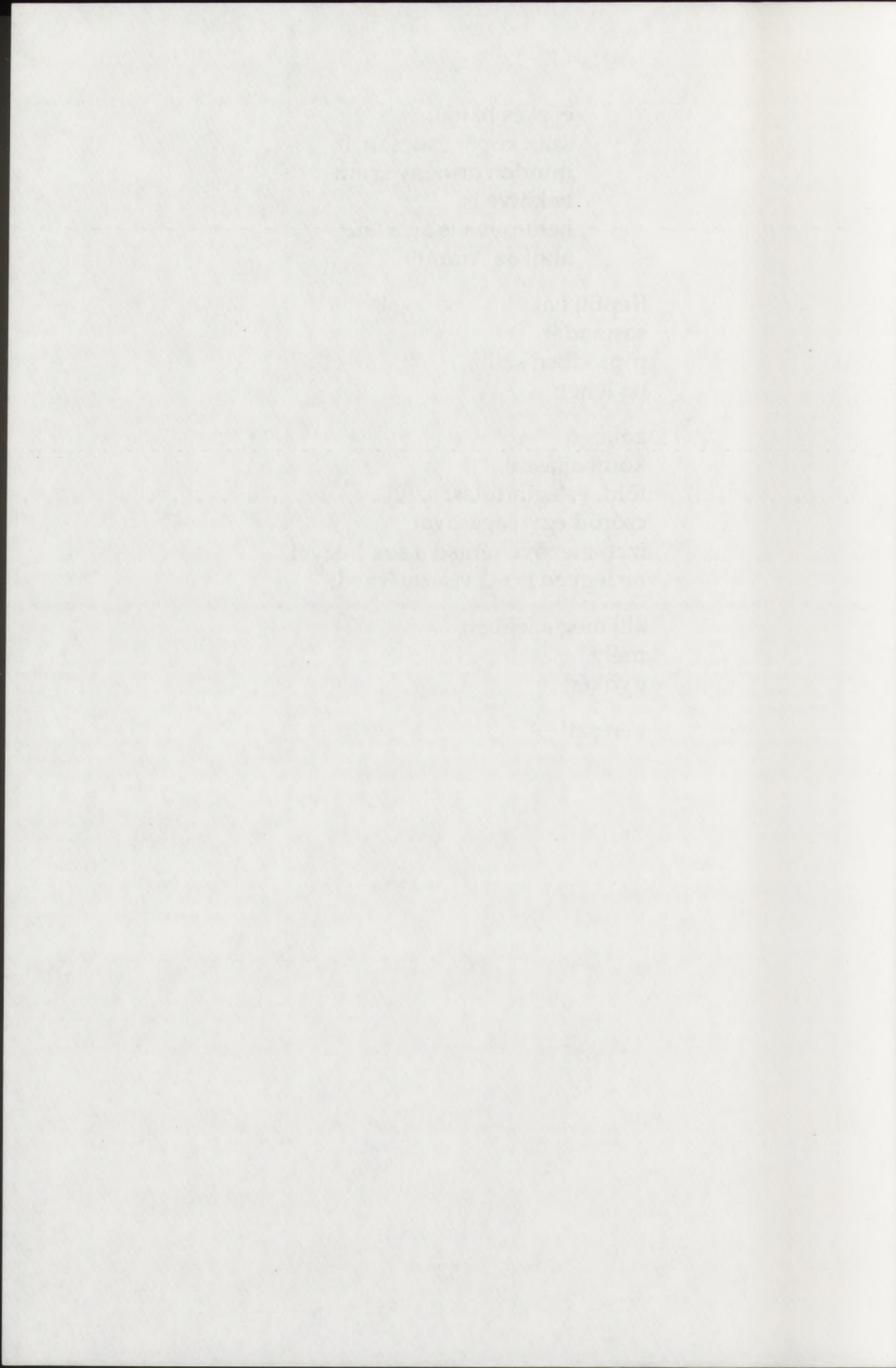
Te jól tudod:
Szevan,
a tengerkék tüdőlebens,
Jerevántól
– a ziháló szívtől –
nem messze van,

éjjel és háttal,
száz kopár csúcson át,
minden örmény szem
bekötve is,
behunyva is arra lát,
ahol az Ararát!

Repülj hát,
sasmadár,
röptödben szülj,
ha lehet:

zokogó
kőrobajlással
föld- és égingulást szülj,
csőröd egy vágásával
izzó mezővé rántsd a sok hegyet,
ne legyen hová visszatérned:

állj meg a légben,
mély
gyökér
kereszt!

Kockagolyó

Kockazoglyó

**Caracalla caesar
dominus et deus omnipotens
pater patriae romanorum
et filius solis invicti**

magyarán mondva caracalla császár
mindenható úr és isten
minden római atyja
a legyőzhetetlen napisten fia
amikor krisztus
kettőszáztizenhetedik esztendejében
pannon földön a rabló dák
seregek ellen hadakozott
s egy fényességes alkonyon
táborhelyre vonulván
a gonddal kövezett római út
szélén leguggolt dolgát végezni
úgy mondja a fáma egy gaz légiós
az árokból kardot dugott alá
tény hogy a felség némelyest felnyögött
s előbb végezte be a dolgát
semmint remélte volna

Tréfás, szomorú dal

Ki kérdi még, fejem miért fő?
Mint a vasárnapra a hétfő,
magamra már csak én következem.

Az ifjúság... Néhány kulissza
poros látványát sírjam vissza?
Magam elől nem falaztam sosem,

s ha így van – ez is aljasság volt...
– Majd a kadétot faggassátok,
aki voltam: feszít-e nyalkán?

A dobpergések közti csöndben
két díszszemlérről visszadöbben
díszlépteim döngése – no de halk már.

Vonul az új, vasárnapi menet.
Végig a várost tűvé teheted,
s nem látsz a sorban, sem az ablakokban:

elfáradtam integetni
a lelkeseknek, s magam hitegetni
még kevésbé szoktam.

Ma már csak időnként zavar,
ha karnagy nélkül zeng a zenekar,
ha négykézlábra szól a harci induló.

Nyakamba ült – és nehéz, mint a papzsák –
levetném sorsomat, mint pohos maharadzsát
a tomboló, telivér hindu ló!

Opportunista szonett

Legegyenesebb út: a görbe.
Legszébbik betű: a vargabetű.
S mindegy, a kör milyen kerületű –
legjobb kerengni körbe-körbe.

Zárt körrel ki kezd határpörbe?
Arkhimédész, lám, boldog életű,
örök körében örök a derű;
legföljebb egy fegyveres tör be...

Nos – mi megvetjük ezt a fegyverest!
S kardját is, a vakmerő egyenest,
még inkább, hogyha ezzel döf le:

mert bár megöl, csak úgy érint ő,
mint kört az elsikló érintő –
állj ki, középre: be, a körbe!

Metafizikus szonettek

1. Egy weimari cégtáblára

tulajdonképpen minna firnau
ki is lehetsz te minna firnau
volnék ha volnál minna firnau
hol volnánk hol nem minna firnau

de ha mégsem vagy minna firnau
jó kis firma vagy minna firnau
van egy igazi minna firnau
honnán tudná hogy minna firnau

sag mir sofort wie sind die grüne bohnen
de nem felelsz rá ó minnácska ó nem
úgyhogy én ezt már nem is firtatom

s mert derús égből ritkán hull a manna
most jut eszembe minna napja van ma
bárcsak volna egy minna firmaum

2. Hommage à J. Popousek

aszongya nékem egyszer az ilus
meglátod drágább lesz a pacihús
és tényleg drágább lett a pacihús
megmondta amit mondott az ilus

aszongya ilus micsoda stílus
egy kiló húson ennyi bacilus
bizony a húson sok a bacilus
nyerít az ember nincs is pacihús

persze ilus apokaliptikus
de mit szóljon egy szegény laikus
ha szószólója így szól hé te kuss

hja kérem ilus apolitikus
piknik alapon hízik piknikus
ezért bukik rá a sarki hekus

3. Dicső korszak

az összefüggés nélküli világ
összefüggései mint hogyha lövés csattan
a senkire-tüzelő virradatban
s éhen valaki éppen nekilát

hogy késsel és villával legalább
a tányért szelje föl s befalja boldogabban
mint díszvacsorán ínycsek a kappant
elvtársak ez nem bivalymocsolád

úgy élünk itt akár egy nagy család
mondják de ünöm e falvédő-etikát
ki etet tavalyi kanálcsörgést velem

ki-ki a maga konzervdobozába
külön-kis-idejébe időtlenül bezárva
s majd orrát fogva ás el a történelem

Lux perpetua

Ironikus párvers

az Elsüllyedt csatatérhez, tíz év múltán

Haptákban hadastyánék
kánont dörögve púznak,
fanatikus fenegyerekek
fakarddal háborúznak.

El-elcsendesül olykor a csata
– kiszúrják szemüket,
s ők egymásét,
fakarddal –
felgyorsul marssá,
egyre harsogóbb
a hadastyáni karddal.

Békebeli a béke:
SOHASE ESSÉK SEMMI!
Az unokák mind a két kezüket
fölemelik, ha
– klozetra kell menni...

Úgymond

Az irodalmi tolatásfőnök
szelepeket nyit, zúgó gőzcsapot.
S mert tart a kazánrobbanástól –
még egyetlen „RAJT!”-jelet nem adott,
bár néha – úgymond –, befűt ő is:
tűzre dob egy-két lapáttal, hiszen
a kis igazság sivítva befuthat,
ha a NAGYOBB – holt pályán vesztegel.

A nagy műtét

Amputálás! – dönt a konzílium,
s már szíke szánt és csattog a csipesz.
A fősebész egy szálkát is kivesz
valahonnét, és sokat sejtetőn
mutatja körbe – szinte már hiún.

Ó, a szemek, a felfénylő szemek!
Cinkos fölénnel hogy csippentenek!
Áramkör ez, lüktető koszorú
okos szemekből, míg perceg a szű,
vagy mit beszélek? Ők némán: „Remek!”

A lepedő, mint szemfedő. De én
fölrántom, s íme, szétkiáltozom:
A MANKÓ VAN A MŰTŐASZTALON!
(S odaát, a kórterem szegletén
a gennyedt lábú – haldoklik szegény!)

Az utolsó szó jogán

*Illetéktelen hozzászólás
egy „lezárult” vitához*

„A líra pang! A líra pang!”
– döndíti hány bős hírharang.
Bronzá ütött
üres tökök;
cikornyájuk sok cifra rang!

Be jó hallgatni itt alant,
hogy öblög ennyi sírharang,
sok bölcs köcsög
hogyan fröcsög,
mint mirigyes, irígy varangy!

„Bezzeg tegnap!” – sír-rí a hang.
„Ó, holnapunk!” – Pedig: ma van!
S mi van? Bár bök –
tudják önök,
s nem olvassák, – bár írva van!

Dokfilm

Ez a nap
leszakad:
árnyékszékek zörrenő papírja.
Ólajtó néz ásítva a síkra.

Udvaron
dudva, gyom.
Szellő mászkál, csóvál cickafarkat.
Fájós hátú öreg bottal baktat.

Verandán
de rondán
kaffantanak kifelé a bodrik.
Kicsi ól a nagynak hátat fordít.

Ímhol az
iskola.
Egy kirakat lekacsint a sárra.
Befröcsköli bugyiját a Sára.

Kocsmában
rocskában
rengetik a csiger kövidinkát.
„Hitelbe hát... három decit inkább...”

Tág torok
tántorog,
végighányja dalait az égen –
ökörnýál csüng rezedalevélen.

Így vagy úgy,
ne aludj:
tévéd elől hiába is futsz ma –
benned nyüzsgő a Futrinka utca.

Gesztenye
vesztene,
zöld ultimót játszana a széllel.
Magas szél fúj, bokájáig ér fel.

Libanyak a húskampón

Bosnyák téri csendélet

Húskampón lóg le egy szép libanyak.
A meztelen levegő gigájában
kérdés cikákol föl-le, holtraváltan:
„Hogy élünk mostanában, szárnyasok?

Csak tapossuk a törekes sarat,
s lám, tipródás a vége általában.
Tollerdőt hordunk – minden toll hibátlan,
s ha mi esünk el – tollfosztva, hanyatt.

A mérges gúnár élve lesz kitömve!
Hatalmas mája sárga fényben ég:
parazsán Pestet árulják zömökbe.”

Kérdés: a lúd örök? – Mint a vöcsök!
Egy gégen át millió test zenél:
húskampón véres kérdőjel csöpög.

Kockagolyó

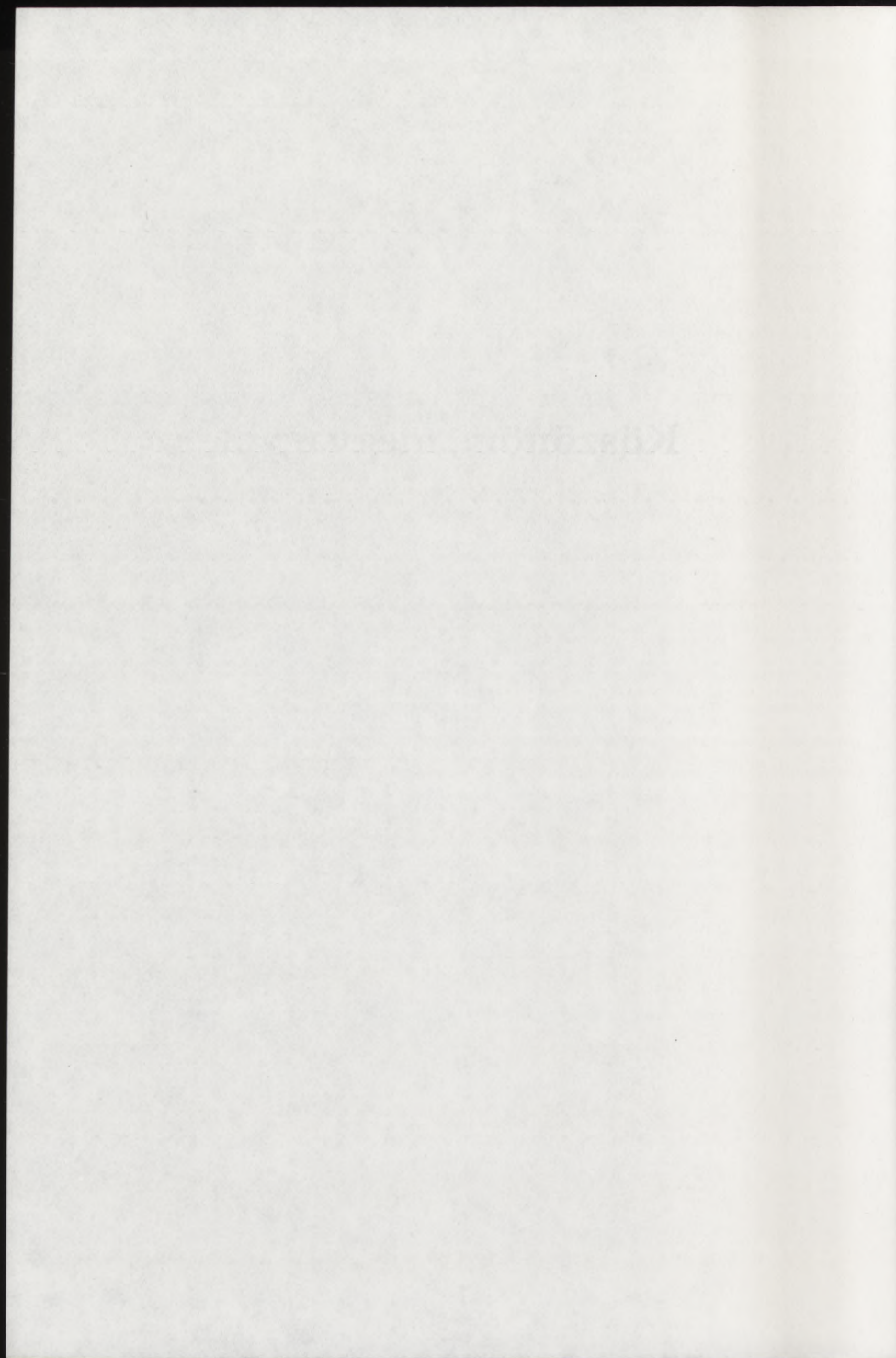
Magamhoz vettem egy kockagolyót.
A csücskeket csak belégyömöszöltem,
s már kész is volt. Csiki-csuki. (Különben
a zsibpiacon csentem, olcsó volt.)

Hipp-hopp – ellopták a kockagolyót...
Csak néztem. Némán álltam ott. Dühödten.
Egy légy szállt arra – rácsaptam. Megöltem.
Aztán a légy se jött. Szétrobbanok!

Szereznem kell egy pótkockagolyót!
A csücskeket csak ki-be gyömöszölném:
csiki-csuki, tik-tak... Ne légy laza;

e fura idomot én meggyötörném!
Ott játszadoznék hétnapra valót,
s középpontjában eltűnnék. Haza.

Köszönöm, megvagyok

Az anyag emlékezete

Fennáll-e a jogfolytonosság
magad s magad között,
vagy csak egymás sarkát tapossák
sorvány-énjeid, és nincs hozzájuk közöd?

Vállalod-e, ha ez a helyzet,
vagy magyarázni jobb?
Halszájba – horgot, ha már pedzett,
vagy madárijesztőre hazudni új zakót?

Ó, egy helyszín- s időpont-iktató!
A Gólya-szappan reklámján a gólya
csőrében Gólya-szappant tart – s így folytatható
a végtelenig, egyre zsugorodva...

Minden megélt pillanatra
egy az egyben emlékszel – úgy lehet.
S hogy kilyukadj majd ismét ugyanottra,
alkudj ki még egy életet,

s még egyet, mely e kettőt újra magába fogja,
míg az agyonúnt film pereg...
Életed folyton-nőve sokszorozza
egy elszabadult, szörny emlékezet,

míg eggyé nem mosódik – és itt a bökkenő, itt! –
a külön-képek idült vigyora,
s ki te lennél – nem képeződik,
csak el sem képzelt bitorlók sora.

Égésnyomok terjengő lyukain
fitog majd át kövület-koponyád...

Ki fog itt ki, ha kifog, valakin?

Ó,
te, te,
játszódó anyag emlékezete,
ki kényre törli bennünk el magát!

Pecsin elment

Tessék – szóltam; de számon
aligha jött ki hang.
Nézek – s Pecsin áll ott
a küszöbön. Hanyag
tartását tisztsapkája
el- és leleplezi:
az ellenző alól ki-
buknak hajfürtjei.

„Még ugyanaz a fény és
nem múlt e pillanat.
Alighogy megkaptad – s már
markodba is szakadt
a jószerencse szára,
te meg – hanyatt esel.
Soha nem kerül el más,
csak amit keresel.

Amire vársz, sosem jön,
mit rettegsz: az jön el.
Akire vágysz, az elfut,
s ki ittmaradt, ölel.
S ha megtörtént, mi történt –
kivált nem marad úgy.
Önmagadhoz is, leghűbb
addig vagy, míg: hazug.

Ki viselné el másképp
elrontott életét?
(Ha élsz – már elrontottad:
meghalsz valamiképp.)
Előre – vakon élünk,
s látunk – visszafele.
Így visszahozhatatlan
jövendőnk eleve!

Ezért eshet meg újra,
akárhányszor a múlt.
Nem is letűnt időd fáj,
de hogy: hiába múlt.
Hagyd el az ifjúságot;
ő már rég elhagyott!
Mit hívogatsz? Hisz így majd,
ha hívnak – nem vagy ott!”

Így szólt. – S már cihelődött
De aztán zubbonyát,
szíjait igazgatva,
csak várt, nem állt odább.
Végül, a vállát vonva,
kilépett vigyorin...
...A leglényegesebből –
hallgatott Pecsorin!

Az idegen

Árnyéka: test. Ő: testtelen,
de mozgó, s mozgató elem.
Átlát rajtam, míg nincs jelen,
ám elillan, ha fölfelelem.

Madártalan száll, semmi szárny,
magán átbucskázó hiány.
Nem kiváló, nem is silány,
csak gyöngéd gyöngéid iránt.

Öntudatoddal üldözöd?
Ösztöneidbe költözött!
Minél inkább nélkülözöd,
annál több hozzá a közöd!

(Gyöngyök közt pancsol a varangy,
göröngyként gördül az arany –
az idegen, aki te vagy,
nem ér utól, bár el se hagy!)

Férfikorban

Visszamazgatosodni!
Kilenc hónapon át, mindegyre zsugorodva,
nemlétünk összejtéig!
Mind tompábban – de élni! És megélni,
ami *addig* történik.

Mostoha anyaméhben,
hol a köldökzsinór hóhérvéként rándul,
nyakunkra tekeredve –
mosolyognánk és intenénk: „No, jól van!
Csak ne olyan sietve!”

Születést vég őrizzen;
mint kezdet a halált, csontketrecben a húst e
semmivel összezárva!
Moroghatna a fenevad, s ledőlhet
sejtjeim köztársasága.

Mert *én* leszek szabaddá:
absztrakt személy, aki jelenvalóbb a csontnál,
s bármilyen kövületnél.
Vagyok trilliomod emberiség-történet,
aki akár egy sejtben újraeszmél!

Csigázó zene; hangcsiga

csigakürtből
hangtüremkedés

tapogatva
lát a remegés

négy szarv
négy évszak kioltott
illatát puhatolva

a világban
hol kéz helyett
ízelt vaskesztyű
tapint

s erdő-mező zenekarának
különös belső hallással
a zúzmara és a korom
süket karnagya int

ilyen zene elől
a huzatos fülek
vattadugókkal tömve mind
s ólomplombákkal védve

csigakürtből
az eleven
hang húsa már
kitépve

Fenyegetések, július

holdtalan éj
becsukott borotva

borostás arcom
tűzpecsét
ráég ablakodra

zsugorodva
sül meg
az üveg

Holofernész véres fején
az úrön át
Judit üget

idelenn
gizgazon fennakadt
csomós
szőke hajat

lenget a szél
lobogtat
hosszan kibont

behegedt seb-szád
fakadjon föl
nyomaveszett múltamról jövőndől
ítéltetésem idejét
kimondd

torkom fölött
súlyos száraz ág
játszik guillotine-villanást

hajnalban kel föl a hold

Munkásszálló

Hol asszonyi szél szaglász
a sziklás test bozótosában
s meredek ágyék peremébe ütve
férfi-húsgyertya éj –

Hol a homály ormai emelkednek
s szakadék szélén nőtt virág
szirompergése méri
a feneketlen éjt –

*sugárgömbök
tűzglóriák
magvában dideregve sűrűdő
üszökpont a világ*

(Virágfüggőön
csurranó lánc
a függőleges
időt méri

Húsgyertyát éget
mint ravatalon
maga fölött
a férfi)

Kültelki ünnep

Szűkölve távolodnak önmaguktól
a kimosdatott utcák.

Fülig szaladt szájjal,
hogy homokjuk kicsordul,
falrepedések röhögnek.

Kihűlt arcokról vakolat pereg.
A téglák nyerse
előförmed.

*

Meztélláb csatangol az úttest
foszlékony tükrein a hold.

Az est májusfa-karjain
kiárusított
szenvedélyek színei csüngnek.

Szabad szelektől vemhes zászlaink
lerogytak,
nem hordják ki ünnepünket.

*

Kietlen csend.

Most bakancs-dobogást dobál fel
álmai mélyéből
a föld.

Üresség-fölitatta tereken
jelenlétük hiánya tüntet.

*

Én
mindig az emberi lét peremén,
omló-málló kültelkein élek.

A részvét fényűzése
azé csak, aki sosem sorsosunk.
Fájóbb maradni hűnek, egyszerűnek.

Közelítések

madár-hónaljú ég
nyújtózó csillagok

földszínű éj a földben
megköt a gyökerekben
furakvó fény vakondjai
tolulnak vele szemben

turzásuk földkelevény
emelkedő-süllyedő kúpok

félbetört homokórák

fölfelé peregnek

hol a sötétség sivataga
fénybucka-redőkben reked meg

s a fölásító kígyó
szája függőleges kör
felfalja önmagát a
vízszintes végtelenben
terméketlen tekergőt

a fájdalom spirálisát
a lét-elvűt
a nemzőt

Arc, belső zuhanásban

egy arc mögött a szél
a szél a kürtös hallójáratokban
a csontüllőn s -kalapácson

a szél mögött a homokdűnék
a dűnék nyergén műlovarnők
kecsességével szakszaulcserjék
nyaktörő mutatványai
alattuk vágtat a föld

a homokdűnék mögött kutak
csordultig telve szomjúsággal
mely be nem érte soha semmivel
önmagát temette be
s így feltöltődve is már feneketlen

a kutakban szabadesésben
rég széttört korsók ép bokályok
agyagos szájak forrtak rájuk

s elporladnak a zuhanásban
míg fent a múlt idő vörös dombjába süppedt
kékmázás pattogó cserépedény az ég

enyém az összerakhatatlan
dűledék-kivetette arc
homokdűnék mögött a kutak
csordultig telve szomjúsággal
s a kutakban szabadesésben
rég széttört korsók ép bokályok
az arc a belső végeérhetetlen
zuhanásban

arcom mögött a szél
s Kizil Kir
a robbanó forráság légnyomása

Eurázsia honpolgára
én

Alany és tárgy

Behatolni a tárgyba; ahogy
a férfi a nőbe alászáll!
Csöpp láng csírája – teljes éjt kibont;
az *Ismeretlen* petéjét viszont
világra segíti magod.

Beleveszni a tárgyba: amíg
kioltja *amaz*, alanyod ragyogását!
Sötét mélyben parázsllepke köröz
szén-csúcsok közt – idegen ismerős:
hamuhímporú gyors szavaid.

Fölemelni a tárgyat: ahogy
tengert a vihar tölcsére kap éig!
A visszanyesett télutói fák
zúgatják úgy *magukban* a tömött koronát,
mint most te a gondolatot.

Kortársaimhoz

*Nem léphetsz kétszer
ugyanabba a folyóba*

Herakleitosz igaza: fél-igaz.
Hisz aki lépnél, minden ízig az
te sem lehetsz már, mint akár imént;
mert magából is kilép, aki lép.
Időre más-más, s most sem csak-ilyen –
az vagy, s nem az, míg végül: senki sem.
Valaki, aki sosem azonos;
énje mélyeiben is úgy honos,
mint futó víz, mely váltja medreit,
sodor, sodródik, öl s termékenyít.
Ide jutunk hát vissza: a folyó
is te vagy! Minden: tőled-eredő
és benned-áradó!

S az összkép? Rólunk?

– Vedd a strandmedencét!

Egymás hegyén-hátán a meztelen nép,
nyári verőfény, zene szól, miközben
ürül s telik, víz elegyül a vízben,
kijövő-csapját nem látod buzogni,
s a lefolyót sem hallhatod zubogni –
de már a víz is; csupán emberek,
ürül és telik – észre sem veszed,

egymásba bukó, egymást kiszorító
eleven közeg, orv sír, hullámhintó,
s hiába is cserélődik ki csöppönként,
megtévesztően állandó a vízszint –
akik itt torlódunk e medencében,
még nem, vagy már nem vagyunk itt egészen,
de addig végképp egymást lökve, nyomva,
egyszínűvé s -neművé összemosva.

Elpárologni? Egérút az égbe?

Ki csak egy csepp, s nem fér a medencébe,
akit a nyüzsgő sokaság kivet,
a Nap szívja föl – vagy maga siet.
És alatta, mit eltűnőben ott lát:
temetőpúpként turzik már a sok hát.
Végtelenebb – s hadd higgyem: sokszínűbb! –
vagyok s vagyunk, mint valaha kitűnt,
vagy mint ahogy magam is sejteném,
s halvány szivárványa e költemény.

S ha még ez sem – szánhatom-e, ha így van?

Kik velem élnek, élek köztük vígan,
– egyetlen elképzelhető
és legőszibb elem –
s ki nincs, ki nem volt – az csak
szembekötősdit játszana velem.

De ríkoltsam: a múlt érvénytelen?
Álljak le, míg a jövő nincs jelen?

Volhattam volna, volhatnék, lehetnék –
vagyok csupán. És: mi minden lehet még!

Gördülő siralomház

Eb-lépte porvirágok: augusztus kedve kószál.

Füllesztő illatokkal altat az álmodó nyár,
árnyékba bújt kocsikra japánakácok szirma
hull, mintha érett asszony színes tükrökbe sírna,
s bár nem tudja: miért is? – csak hagyja, hadd peregen,
s megköt a sok fehér könny hervadó rétegekben.

Hálósztatyorban dinnyét lóbál egy fiatal lány.
S mint hogyha külön ringna rugalmas melle halmán,
kettéosztva, ami lent a szatyorban: egy –
s hátul is: két fél dinnye, míg fart riszálva megy.

Aszfaltot folyasztott a hőség! S mintha káprázat
tolta volna felém a görgő siralomházat –
a teherautó még nem is berregett.
Mégis, valami rázta rajta a ketrecet,
amelyből, mint a lángnyelv csukott ház ablakán,
csapódott ki egy-egy fül; vagy rőfögve, profán
imafélébe kezdett kiütve egy-egy orr...

Szaglászták: mi jöhet még? Még milyen orv terror?

Vagy tudták – s nem hihették? – Még most is
látom hökkent,
visító szemüket, ahogy a kerék zökkent,
és egymást letaposva, agyonszorítva, marva,
habot turzó pofájuk a hirtelen kanyarban.

A rácsok árnya rajtuk előre felosztotta
rózsaszín, élő bőrük: mint szőrös zsírszalonna,
táblákban rengett hátuk... S mint szűrő karika,
hatolt orrcimpáikba a vér vad illata
a vágóhíd felől...

S nincs tovább.

Kár a szóért.

A bárd azt is lesújtja, ki öl vele: a hóhért.

Hadakozom a verssel

Hadakozom a verssel, s a győztes tét: te vagy.
Minden szó összeomlás, új s új fekete nap,
s nem adhatlak föl úgy, hogy önmagam ne.
Talán egy mindent eldöntő roham... De
az első percek ösztüze felőröl,
s már megfutnom se futná az erőmből.

Hadakozom a verssel: ínség s tizedelés
pusztítja katonáim. – Még menetelnek, és
hisz is néhány... Miben? – jó volna tudni.
Vagy kéj a bombatölcsérben aludni,
ha nem sújt golyó s nem sodor a kartács,
ha élsz még, noha itt halomra halt más?

Hadakozom a verssel; egy talpalatnyi föld
nincs már visszavonulni, s helyállni sem dicsőbb;
ha nem védjük ki az első elestet,
a hősi halál is csak sekélyes tett –
így, míg füstlehet lángok közt kifújja,
dúl a lélek honvédő háborúja.

Hadakozom a verssel... S már nem te vagy a tét!
A lét maga; s mit vesz, ki ezt kockáztatva vét,
ki megkísérte, mit meg úgysem úszhat?
Szívdobbanásom érve érted érvel;
s a menthetetlenség zord bélyegével
verseim önmagukért háborúznak!

Lélekharangszó

Naptárból kitagadott lap,
széttéplek, tűzbe doblak.

Ha március idusa eljő,
mi ellen véd az esernyő,

vagy a keménykalap?
Az egy gondolat – kit bánt néhanap?

Öltözzetek talpig brokátba!
S a nemzetiszínű kokárda

roskassza be melleteket!
„Tüdővész volt... S tán elmebeteg...”

Ki merészeli újra ledöfni
emlékedet is ma, Petőfi?

S ki jelöli ki? Tán az a kozák,
hol a sírhelyed, s hány szív a hazád?

Mint bolyongó üszökszőkökút, a
híred feltör – de kit ráz hóguta?

Naptárból kitagadott lap,
széttéplek, tűzbe doblak.

Már emberarcokból csapódik
magasan föl az égre a pernye...

És újra – lerakódik.
Ha volna, ha élne, ha merne!

Ugyanarról, kétféleképpen

1.

Lóhalálában érkezett a nyár.
Gyulladt levegő tüdeje zihál,
szapora
lélegzetében ott fojt a városszél pora,
egy gazdátlan tekintet átható
pászmaiban a szél csontváza látható:
kaszáló lengőbordák, soktűskű csigolyák...
...Fölfénylő falak síkján szellemkép villog át.

Torkon-megakadt ének:
egy madár hull alá – nagy ívben szállt az égnek –,
pedig hát nem is zokognivaló,
hogy dalolni lehet, de más a dal s a való,
hogy egyetlen pillanatra

a füle botját sem mozgatja
egy árva bokor, egy elzuhant fadarab,
s fészkestül letaszítja az ág a madarat.

„...Zivatarokkal jön Medárd.
S mint villámlás az éjben,
gerincedben megáll
s kimerevül egy fájdalom.
Mitől is? – Nem gyaníthatom.

Önnön képzeleted görnyedt napszámosa,
munkádban meg nem állsz soha.
– Köszölgát ez is. De tudd:
itt élsz; s oly ritka itt,
ha egy ötös befut!

2.

Megint Újpesten át, és – most is, mint annyiszor –
a külső Váci úton szél söpör.

Számban doh-ízű sör,
gazos végállomások. Beálló férfikor.

Hetvenfilléres, régi átszállójegyemet
előbb lelem föl itt, mint arcomat;
beitták a révedt falak,
sárga földig leitták. – A nagy fény eltemet.

Hogy zuhog nyár a nyárra! Mint erdőn az avar
rozsdává roskadt rétegeire
a rőt fák levele,
mint őszre ősz. Jövőre? – Az lesz, igen: tavalý.

A hiábavalóság imbolygó árnyai
ütemre csapnak össze vállaim
mögött; ballagva, ím,
e kőkockák között is – ág csörög: hallani.

Milyen zsákutcák csendje fogja be lépteim
kóbor neszét, mint varsa a halat?
Lombokból intanak –
de mire? És a hársak illat-ihlete ing...

Ó, ha visszahallgatnám előre az idő
kongó boltja alatt lépteim egy
seszínű terepen!
Mint aki magnót hallgat... Nincs tartanom mitől!
Vagy rád vall, ami vallat... Nincs vagy: ne mentsd magad!
„Minden a miénk...” – Mi, s meddig tiéd?
Egy szó – százat kivéd;
de rácsait reszelve, szabadulhat a rab!

A jövődő is – mily ódonat-ó volt!

Kinek bókol cinkosan a platán?
Ki véli úgy, hogy gyógyulás a zord ok,
amely sülyig, pokolvarig lerontott?
„Pofa be!” (Mi az? Lepcses volt a szám?!)

Vadon idő kelt a múlt hajlatán,
s a jövődő is – mily ódonat-ó volt!
Csak a jelen volt vakon ugráló folt.
De mit tett értem hajdanán apám?

Mert, hogyha tett is, akkor is: mellétett.
S azóta is, csak az van, mit letett.
S amit letett: életemre letét.

A véges út! Amit förmedve kérek.
Nyom szerint – végtelen út a „kerek”:
s küllőstül fordul ki a négy kerék!

Agyérelzáródás

Lefoghatatlan, egyszemű tekintet.
Szemhéja sincsen, míg farkasszemet
néz veled. S valahányszor rád mered –
az „egyszer volt” kergeti a „megint”-et.

Így vakon is: szuggesztív, mint az ihlet.
Gödör-nézésű; botlasz – s betemet.
Orsón csötri le egymásl lelkedet
mind mélyebbre. – A röhej most megillet!

Nyüszít az ember, védené magát.
De ha rátámad csikasz sorsa mása –
annyit sem nyög ki, hogy: „Jó éjszakát!”

Leszakadt gomb-nyom, melyhez nincs kabát!
Utánad éhes talpak csattogása
és önszimatod szárnyomata rág!

Emlékezet-kihagyások

Mintha mindent megszállna a finom por.
A hálón, melyet lélegzet sem üt,
pattogzó kietlenség mindenütt.
(És béna lett a jobb váll és a tompor.)

Így „köszöntött be” hozzám az atomkor.
Mély mozdulatlanságában feküdt
a Föld – s vakított tetszhalott sebünk.
A néma kép – álló kockákkal sokkolt.

Mintha végzetetlen, vízszintes síkon
egy végtelen-lassú golyó gurulna –
mutatja: van még élet itt a bolygón.

Mint fegyencek közt lágerban a „Ciklon-
B” – túl közel van hozzám az a hullá.
Hány hét halál? – Csak túl ne becsüld golyhón!

Születésnap: november 2.

*Illyés Gyulának (1902–1983) és
apámnak,*

Rózsa Kálmánnak (1903–1980)

Legalább akkor hasznomat veszed,
mikor a feledés már megy magától –
gondoltam. – S íme: el, bizony, kiárul
a sírkőfaragó emlékezet.

Déltől legmesszebb Észak van: eves
szemérmed is a haj-szőr-koponyától.
Valamit akarsz mondani... Mi gátol?
Árnyékod is meghalt. Légy csendesebb.

Mert hogyha nem – én föl nem zúdítom
a temetőket: nem foglak kiásni!
Már szuvasodik büszke agyvelőd.

Két zuhanás közt, ott állsz a hídon.
Kárörvendőn elkezdesz dudorászni,
s valamit szólsz. – MONDTAD VOLNA ELŐBB!

44

Fel, talpamtól a koponyatetőmig,
a pontos magasság: százhetvenöt.
Alakom, vállam egy kissé zömök,
a kedvem: jó... Magától értetődik...

Országhatárnyi rész vagyok! Erőm itt
minden bőrsejt, lúdtalp, tyúkszem-erőd.
Ütőképes nyolcvan kilométer ne lödd
le, kérlek: magától is elevődik.

Fél kezem körme két időre forrott,
fél lábam egyfolytában sírba lóg.
Sőt: fél oldalam, fél fejem csügg mellé.

Minden: *feles*, amióta a jobbot
a zűr érte... *Kétszer* könnyebb vagyok:
egész szívem e baj – hogy érdekelné?

A hárfás

Ti hajdani nyarak!
Te tűnt sihederkor!
Magyaregregyi kocsmá doh-ízű söre,
kocsmá zugában hárfá-zene!
Hol az ősz muzsikás,
aki egykor
annyira zengte a vígat, a búst
a barna gerendafa mennyezet alatt?

Te gyorskezü Öreg!
Bujtott az a játék!
Ma is újra kitár az a tágas öröm,
fény zuhog át a lombközökön,
felüdít csobogás,
ami átlép
völgyeken, égen, a szív magasán,
s mélyei: tűz-mohú asszonyi ölek!

Forrás-dalú Öreg!
Örvénycsiga-fürtű!
Repesőn fakadó, te, zshivajba faló,
kocsmái dzsungelt elsodoró!
Ki sosem hederítsz
oda, hogy nyű
téged is orvul a dal, ki legyintsz,
hogy hallgat-e emberi fül – vagy a kövek?

De akkor, ama nap,
de ott, amaz estén
a te hárfa zenédnek az ifjúi dal
zsongta be árját ágaival,
s te: leoldtad a bút!
Le a restség
agg levelét, mi a kedvben aludt,
s kibogoztad-igézted a zöld, buja nyarat!

S én ennyi, ha legyek:
öröm-szavú forrás!
Aki úgy tör az ős-ölű mélyből elő,
hogy csupa iram, csupa erő:
aki dús: de nem ő
viszi sodrát
inni, hanem csak az arra menő
hull a színére s csak issza csak issza a vizet!

1968

Hét érzék öröme

Két ujjam
bárhoz
levegőbe ütve,
nagyfeszültségű
áram ráz meg.

Hulló mézcsöppre
nézek –
egy méh hullája
kezd
lüktetni mélyén.

Fülemben
örökös zajárnyék
s verőerem
visszhangzó robaja.

Szimatomban
sistergő gyújtózsín
robbanásokkal teli
illatfákhoz.

Nyelvemben
repülőhal
vitorlázik az ízek
szökőárján,

őszökhöz ható
sejt-érzékeimben
amőba csápol,
denevér-radar
bűg,

hetedik érzékemben
szakadék fölött ingó
kötéltáncos
s egy földet ért
úrhajós mosolyog.

Párbeszéd magammal

Kiégyő sírkörmécs emlékezet!
Mindig azt sírod vissza, ami
nem lesz, vagy nem létezett.

Mihez légy hű ma, mikor a szabadság
is boldog, hogyha legalább
nem kell néznie tükörben agancsát?

Dicsőség?
Ki ünnepelje tolvaját benned,
s ki – csőszét?

Idestova már a tisztesség
is tűrhető; csak ész nélkül
fizessék!

Ha nem vagy madár, légy stratég!
Rogásig gyártod a paneleket,
s gőzöd sincs, mi a téglá,

légy vátesz,
ki félelmében, hogy becsapják,
mindenkit lóvá tesz!

Hű emlékezet kényszerzubbonya!
Nem lehetsz oly szűk, hogy ne férne benned,
őrült és kopasz rabnak, csicsókás burgonya!

Férfi az „ötvenes évek”-ből

A hajnal álma – rejtjel:
elhagyta a hullaház kulcsát,
s nem létezik, hogy megleld.

Egy szénné égett árnyék
méri a reggelt mindörökre.
Akárha helyben járnék.

Méregzöld délelőttök
kifakadt epéjében lépek,
min óriáslégy ődög.

Bogár kitines háta,
zuhansz kövek közt üres kútba,
roppansz a délutánba.

Galád, őrjöngő este:
buciért, húsert állnak sorba.
A lámpák – kibelevve.

Az éjszaka olyan már,
földbe szögezték mindkét lábad,
s te kitépnéd, rohannál.

Mindegy, dél van, vagy éjfél:
ütött az idő – nulla óra.
Indulni kell már. Lépjél!

A részvétlenség emeletei

Rámolják ki a levegőt;
minden fakkja, fiókja csődig tele!
Pohárfenékre szikkadt arcok,
arcok, pókhálós tükrök rovar-zárványai!
Befőttesüvegek falán
szőrmolyhos köldökök düllednek át.
Foszladó madzagon
öngyilkos nyakkendők himbálóznak.

Repdeső krepdesinek közt
moly kell hát, hímporos zsolozsma?
A bélcsavarodásos ünnepi ing,
a pudingnak megkelt zsabó-rózsa kire való?
Az üszkös porkeret majd
glória lesz az ég falán. Amen.
Vigyék el. Csapják zaciba.
Baltázzák ízzé-porrá!

Ó, taknyos bogarakkal, ragadós
csápokkal egy bordában szőtt
rostos tágasság – hogy suhogsz!
Csattogó vetélőd egy denevér!
Kifordul minden falat tér az
összeszorított lépcsőházakból,
kihányja tartamait az
önnön gyomrát rég megfeküdt világ!

Köszönöm, megvagyok

Felnöttem már a halálra.
Tudom: egy élet – az Élet.
Hogy a báb – pete volt, fura lárva,
s amikor kipillézett:
éjben gyufaláng csak
a szélbe bezárva.

Megszülték megszületésem.
Szemem koppanva lezárom.
Csak a semmi cserélt helyet, és nem
az úri s földi lábnyom –
jobb fába szorultán üvölteni csak
e vakrepülésben.

Megértem már a halálom.
Égbolt vak végtelenében
zsugorodva zuhanni le vádlón,
s megtérni ép-egészen:
jó hecc nekem és ki a „nem lehet”-en
– átront.

Várom megsemmisülésem.
Az egy igaz élet az ára.
Foroghat a föld is idétlen,
a fia nélkül: árva.
Nem lesz zokogás, se remény, se kudarc –
no de én sem!

1. The first part of the paper is devoted to a general discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science. It is also shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

2. The second part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

3. The third part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science. It is also shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

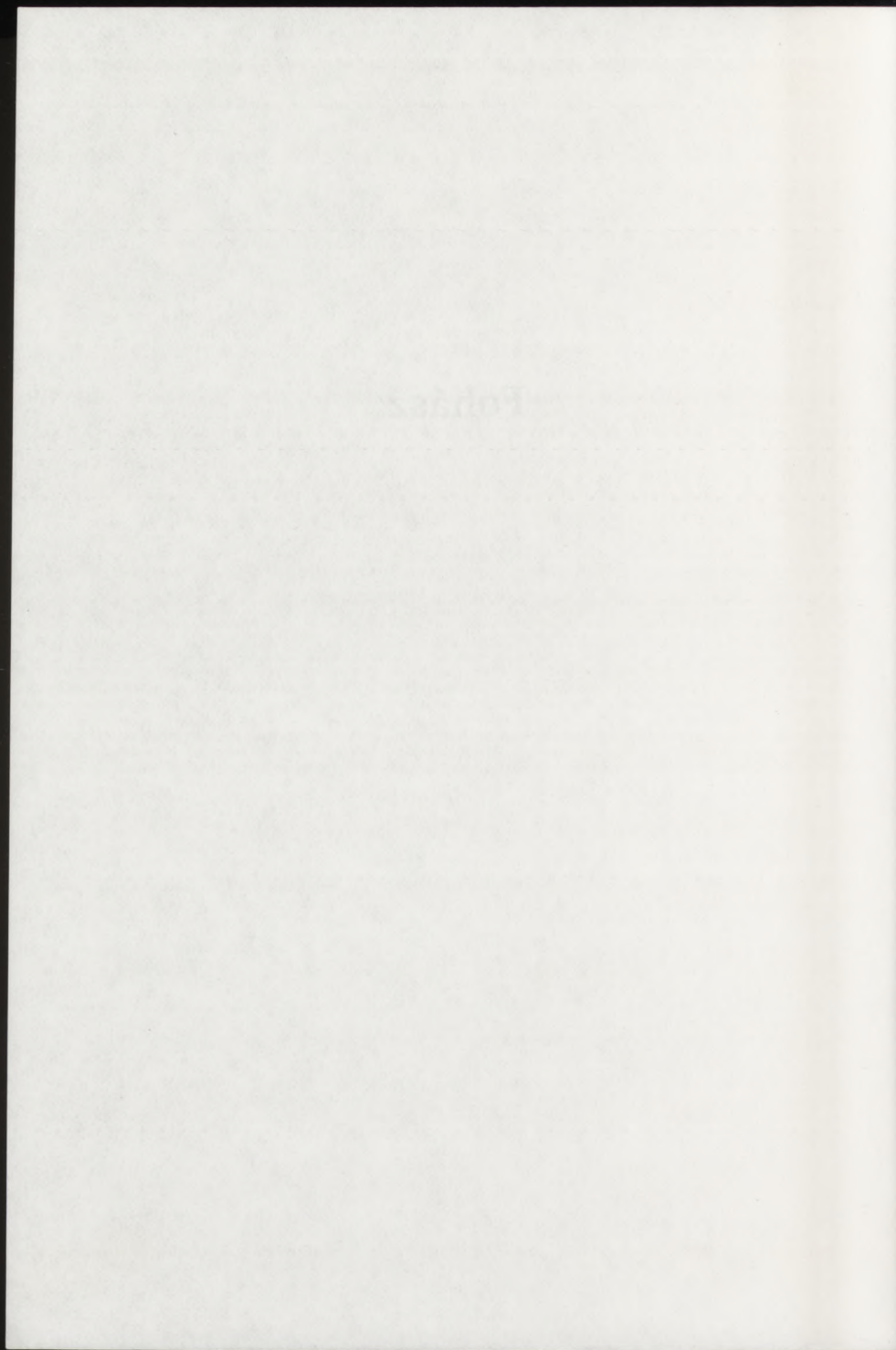
4. The fourth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

5. The fifth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

6. The sixth part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

7. The seventh part of the paper is devoted to a detailed discussion of the problem of the origin of life. It is shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science. It is also shown that the problem is one of the most important and most difficult in the history of science.

Fohász

Somogyszob, 1970

Vélnéd, biliárdgolyó-surrogás
a tekintetük, pörgés, puffanás
ide-oda,
ám nézésüktől végig az úton
kuglibábukként, egymás után
borul össze a fa.

Fémfüggönyként a csapódó legyek
vécéajtóban arcul lengenek.

Vagdalkozhat a fű
a vidéki állomás előtt;
fölpillognak a fürjes legelők,
temetők közt vagyok
örök s egyéletű.

Szüreti fény döng, szónokol a prés,
résein átcsordul a mesés
must – az arcokon vigyor,
majd komorabbak leszünk, amikor
mindent elönt a gáz, s a bor
keserűre kiforr.

Ez a szesz bár döntene le:
baltást a szálfa, mely Dugovicsként vele
egy mélybe csattan,
vagy szívódnék föl hovatovább,
mint itt e csőszök, pállott, kék katonák
bütykein a fagybalzsam.

Egy tyúkszem messzire láthat!
Ki faggatja az elpatkolt bakákat,
kárpáti vagy orosz
éppen a táj, a tél.
A tyúkszem lát, egy baka nem beszél,
hogyan ki oszt, ki szoroz.

Számolj ujjadon? Vonj négyzetgyököt!
A szarkalábak szemeid körött
kirajzolódnak – kösd fel
a gatyamadzagod; rakás még nem halom –
hatványozza magát a szolga hatalom,
tétézen bűnre bajt a tökfey –

szemfényvesztő, sírig vak világ
vezeti mindazt, aki lát.
Ennyi világtalant
ne hagyj a fehér botra,
de kapd el tőlük, törd szét káromkodva,
s nyújtsd kezed értük, ha van.

1971

Hosszúhetényi borozó

Kerekagyig süllyed, rozsda-laskás őszön
trágyával púpozott parasztszekér gőzöl
az égen: a Göncöl.

Avaros a tejút; cuppogós, folyékony
sarában lefelé, a sötét szurdékon
fénylik két keréknyom.

Üvegezett vitrin belül a diófa:
férgek tündökölnék mélyén araszolva,
síri hold az odva.

Káprázat-nyüzsgésben, voltak-hemzsegségben
légy-szar-csillagábrás mennyezetem nézem,
töprengék fehéren.

Huzatba tárt ajtó – csattan és csikordul;
arcom a tükörből kelletlen kifordul –
poharamban bor gyúl,

bíbor lánggal szisszen: hőköljön sok árnyék!
S vörös fürt-szőkökút – szőlő-tüzijáték
emelje a tányért!

1976

Homo hungaricus

Élünk hát, istenem!
Éldegélünk – elcsorgó vízfolyás.
A tavak, tócsák, tocsogók között
fölrepedt föld-sors... Mi várhatna más!

Fölnyüszítünk, mint dögszagú
ázott kutya az égzengésben,
s fennakadunk a karón és a kórón
észrevétlen.

A döbbszent városokban
a munkaerő züllik, egyre sápad:
izzadság-fillérednek mára
„Kolbász kifűjt!” az ára.

Talán a búzamezők! De
laponként hull az szét – tarlóival,
s a rendszert rend szerint szidó szántóvető
kínjában – kihál.

A hivatalokban
csakúgy hemzseg a sok adóalany;
s hogy mit fizetnek meg s vajon kinek –
sokáig nem marad talány.

A körorvosi rendelőkben
fürtökben lógnak ki a betegek.
Kényszerzubbonyba dől az asszisztensnő,
a doktor – kórházban,
a nővér meg táppénzre ment.

Feldobta talpait a doktor... Hadd üvöltsem:
mi lesz veled, homo hungaricus?
Olcsó
kényszervágásnál felnyüzsög a pondró,
s már hogy izeg-mozog tízmilliónyi hús!

1987

Június 16

1958

A legelőbb fába
csapott le a villám.
Szélrózsának szalad
magát szétszakítván,
körkörösén harap
tűzvészként nagyobbra,
tengelye izzó fa,
friss üszök-kör óra.
Ébredjete! Szól a
némán bámulókra.

1989

Déli napsugárban
a nagyító alatt
papír perzselődik,
s füstölve lángra kap:
növény lyukat éget,
később mind merészebb
tűz gyúl égre verve...
Ezen a lyukon már
átbújik a Föld is:
minden papír – pernye!

1989. június 25.

Az Ismeretlen Halott

A nyelvet öltő pimasz légyecsapón
rászáradó legyek nyoma.

Az undor napja jött:
köpőcsészékből készül korona.

Pártában öltő kapzsi szerető
a jog – s ma lám, hogy forr, buzog.

Gyűlölködve néz rám
föld alól az Ismeretlen Halott.

Mit őriztem, mit őrzök? Árnyakat.
Csak jégesőnek van foga.
Dobozból hull ki a
legvégső szál gyufa,
s már ellobant... Időnk rágyújtana!

1989. szeptember 12.

Toprongyos kárörvendő

Mint mikor végzetes
árnyék ragad hervadó nősiromra,
oly esendő, iromba
az ősz. Még néhány szárnycsapás,
s önmagát dönti romba.

Mohosodó gyepen
hirtelen fölszúr föld alól egy bajnét.
Harminchárom tavaly még
nincs messzi... Fűlsértően fut
a kés, amint talajt tép.

Előbukkan a kéz,
lassan a bontás hossza sírgödörnyi.
A hulla mind lesöpri
magáról a száraz avart.
Most hova indul? Ölni?

Esze ágában sincs.
De bizton lép ki, merthogy őt már várják.
Agyagból gyúrták száját,
két szélzúgó kőlyuk szeme.
Haján az ég hidege boronál át.

Megreng a láthatár,
s már kitágul. Mint zsugorodó pont, jár.
majd a levegő issza föl fantomját.
Szólni vajon mért nem akart?
Mit gondolhatott? Mondd már!

Ősz van. Már végzetes
fehér árny les a korhadó szíromra.
Oly ijesztő, iromba
a tél. Még néhány szárnycsapás,
s egy világ dől itt romba.

Ó, állkap^{cs}cs-recsegtető,
ásító, vad és vén idő!
Holt fiainak halottgyalázója,
koponyával focizó sírrablója
ő, őfelsége, ő!

1989. október 19.

Temesvár 1514-1989

A földbe ásott óra
mint hogyha nem is volna.
Imádkoznak
a mutatók,
és másodpercre
pontos a rugója.

A lelakatolt óra
ezer billiárd tonna
ellensúllyal
egyhelyben áll.
Negatív idő:
mintha csak kivonna.

A tébolyodott óra
mintha nagyon is volna.
Romokat okád,
tankra jár –
lezuhant harang
a megmondhatója.

A „Szabadságot”-óra
a végső szót kimondja.
V-ben egy ifjú
két ujjá,
harcok után
szebb napok szószólója.

A mutatótlan óra
van és lesz: nem csak volna.
Habár nem látta
senki se,
velünk él
emberemlékezet óta.

1989. december 27.

Baltazár lakomáján

A hömpölygő és zúgó tereken
úgy vonulnak ünnepélyesen
a tüntető menetek el,
hogy harag és öröm: szivárványszikra pattog,
letűnt az ördögi kufár-szín,
és tudjuk, itt az igazság órája:
MENE, TEKEL,
UFÁRSZIN.

1989. december 30.

Korszakvég

Megszálló csapatokként
húznak a gyászmadarak fenn,
csontváz fákra suhogva leülnek –
zúzmara szikráz,
tévéantennák tetején
károgva bokáznak,
csúf dudorokban a drótokon is
feketén zsinatolnak.

Tollászkodnak, pöffeszkednek a
ház eresztén – hogy
tíz körmőddel e színt levakarnád:
yessen az ujj mind.
És míg rázod az öklödet is már,
meg- s beledöbbensz:
daktiluszokban a varjak
szerteröpülnek az égen.

1990. február

Tenyér-alakú hant

Farkát csóválva jön
a farkasfogú kétely.
Elég az ember.
Mindent megelégel.
A tisztaság, a szép tiszt,
tisztesség
valahol késik, nem jött még el.
De emlékezz, kitárt,
tenyér-alakú hant:
nem szállhat senki föled
olyan repülőgéppel,
mely egyszer már
roncsokká rogyva rád zuhant.

Gerincre szárad a
múlt a szikkasztó széllel.
Fűrészpor hull
a testbe, mit kóc bélel.
Az emberfia fohászát:
a jót,
hívtuk mi már, csak nem elégszer.
De emlékezz, kitárt,
tenyér-alakú hant:
nem szállhat senki föled
farkas-vicsorú képpel,
mert végül itt az örök ég
az idők zúgásán már átsuhant,

s világrészeket röptet a huzat.

1987–91

50–30

Gyöngykagylóból
forrt ki szemem.
Aki hamis,
felismerem.

Nem tudom, hogy
mi a titka –
kulcscsontom az
eget nyitja.

Van, aki úgy,
s van, ki így él:
gerincére
szárad a szél.

Az én vállam
a magasság!
Szégyenszemre
aláássák.

Kőből sarjadt
fényes szemem.
Kavicsmagból
sziklát terem.

1991

Fohász

*„Más faj állott a kihunyt helyére”
(Kölcsey)*

Világra-virradtomkor
a tej meg a szó csak „mama” volt.
Ti kérges apák, bimbós karonülők,
apadó hajú dédek, ükök,
harminckét szép szüleim,
ti jövőendő magzatok arca,
híres magyarajkú, nyakas nép!

Ország-kalodába bezárva
itt volnánk tízmillián.
Örökre letettük a fegyvert
nem akárkí: az isten előtt.
De senki se tudja, hogyan
vagyunk tizenötmillián,
hírhedt magyar-átkú, zilált nép.

A főkény kifakadt... De a lószőr
a tüdőt, a vesét szeletelte!
A három egyhasi gyermek
közül kettő sora – még ugyanegy.
Megárt-e az árva rokonság
az ütött-vert harmadik öccsnek,
hír-hányt, szitok ülte „piszok nép?”

A háborúk évein át
istentelenül elapadtunk.
Hogy volna a finnugorok közt
ily népes a törzs, ha nem csoda folytán?
Balsors veri Kölcseyt is;
kapóra bejött ama jóslat,
hír-dúlt szívű, döbbenetes nép.

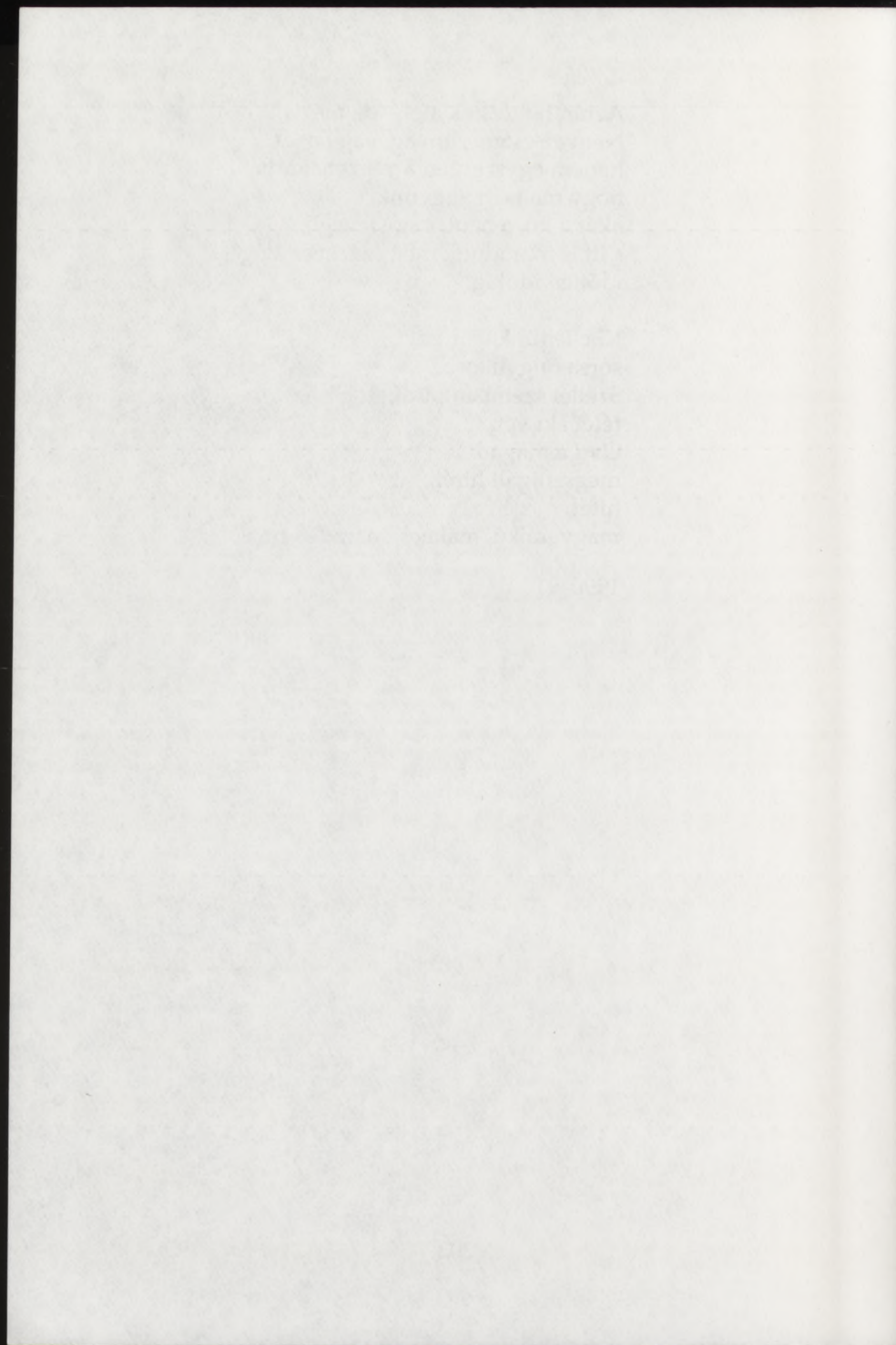
Itt jönnek a „vert magyarok”,
a hátukon illeg a cókók.
Meghalni-elég csak a föld, mely
nem tart meg a békeidőkben!
És jönnek a moldvai csángók,
jönnek az erdélyiek,
székely kapuikra szögezve kezük,
hír alázza-nyalázza magyar nép!

A közröhej oltalma
gyúrt egygyé, zord ivadékokat.
Fogunk csikorítva hitettük
magunkkal: élni muszáj!
Aztán: porig letepert az a szándék.
Éreztük: a behemót ránk dől,
s hírzárlata ránk fagy időtlen.

Aztán holttestek alól – de mégis!
Nem az eszme, anyag, vagy a lét,
hanem egyszerűen a végzet akarta,
hogy ma is itt vagyunk,
akár a kő, a hant, vagy levegő,
s itt is maradunk még százezer évig –
időtlen időkhig.

Ki ellenünk van, az
sorsa öngyilkosa.
Széllel szemben pisál,
tétet aki vét.
Óvd a magad
megszolgált hírét,
hitét,
magyarajkú, makacs, maradék nép!

1990–91

Időtlen ének

1881-1882

Időtlen ének

Süket vagyok,
mint az ágyúdörgés,
ahol nincs is
ágyú.

Földön túl
fölfedezetlen földrészt.
Egy hasonlat
némán rázza öklét,
de minden hasonlat
bárgyú.

Kitépett lap
üres oldalak közt.
Tudom, milyen
tárgyú.
Törött tükör
zúzott tükröt tükröz.
Becsukott száj
az O-t ordítók közt.
Evetlen mag.
Kopár vályú.

Lassan én is
neszelem a dörgést,
begyógyuló
szájú.
Szóljatok,
ha felhasad üstöllést.
Száz metaforám
hogyan rázza öklét;
farkas üvölt –
uszulj rá, juh!

Minden költői kép
bárgyú.

Szorul a hurok

Arcom lassan, mint szögletes kristály,
másokéval keveredik el,
mégsem vegyül – s ez már több a kinnál.
Ha meghalok, pártütő siker:
nem leszek már, mikor lenni kell.

Mit kezdjek elévült arcaimmal?
Tagadjam le, gyorsan dobjam el?
Negyvennyolc és fél évem most színt vall:
ez múltat vesz, ez jövőt perel;
mi közöm a gőzlő semmivel?

Arcaim már lassan lerakódnak,
zsinórjára a keserű só.
Hagyd meg az egészet jelzőkódnak:
fejtsék meg, mi rajta látható.
Ránéznek és azt mondják majd: ó.

Arcaim már lassanként kiválnak,
felhőkből az első páracsepp.
Hagyd a haragot, a bűnt, a vádat –
s az a kis csepp már le is esett.
Történt már rettentőbb baleset.

Olyan nincs, hogy arcom ne legyen már;
két nemlét satujába fúlok.
Munkám engem örökkéig megvár,
és a nyálkás-nyers magzatburok.
Nem pattannak értem el hurok.

Csak azt érzem: szorul a hurok.

Szeress!

Ma nincs világ; csak beomlott kutak.
S tán szomjunk is kiég,
ha szánk egymásban mélyre nem kutat:
szeress! Sötét az ég!

Hanyatt zuhan a végső láthatár:
hasad nyílt tengerén
türelmetlen kéj játszik árapályt,
erdőkbe tép a fény.

Ajkaid közt majd én is eltűnök,
a lány örvény lehúz.
Felszállnak a világvégi ködök,
és megszánsz még, ha tudsz –

...szeress tovább! Amíg a nap lemegy.
Míg elszárad a hold.
Az árny kerek. Míg látom melledet:
legszebb napkelte volt.

Szeress tovább! Mert jön még virradat:
lángon pattog a rügy!
De össze ne zárd ajkad s combodat;
mindig mellém feküdj!

1973

Egy hangulat metszetei

A Konsztantin téren, a dóm előtt
alkonyodott.
Két toronyóra aranyemleje
szoptatta Nyugatot.

Vác minden terén egy időben álltam,
kóstolgatván egy ódon mondatot:
„Midőn a sötétség leszállott,
minden harang egyszerre kongatott.”

S egyszerre jártam minden görbe utcát!
S miként ha fordul a
kocka még egyet – bár megállni látszott –
a házak közén feltűnt a Duna.

Sötét moraja már az egész város
lámpás csöndjét görgette lent a mélyben...
Mi az, hogy élni? – kérdeztem talán,
bár elfeledtem, hogy mivégre kérdem,

s hogy én kérdeztem-e,
most újra kérdem,

de Konsztantin terén, a dóm előtt,
nagyokat hallgatok;
a püspöki palotán csikorogva
zárják be az utolsó ablakot...

Le a Dunához mért is ballagok?

Lombok

Vadszőlő

Tapadókorong
kúszik fel a ház falán,
leveleket ont,
s beborít. – Nincs szólni mit:
ott lüktetünk mélyein.

Hárs

Töpreng a hársfa:
„Magamnak illatozom,
s nem lelek társra.”
Panaszát hány nemzedék
méh folyója hordja szét!

Nyár

Óramutató.
Függőleges öröklét,
míg nyüzsg a tó.
Éj zúg. Bekapcsol a fa
eget őrlő árama.

Platán

Forognak körben
a gyökerek küllői.
Tengely – a törzsben.
Láthatatlanul pörög
lomb s avar a fa körül.

Birs

Ez a kicsi birs
eleven Buddha-szobor.
„Tedd, mit még kibírsz.”
Dél van, szinte eltűnik.
Rajta zöld arany a gyík.

Rubens

Mindegy, hogy:
vagy,
álmodlak,
vagy kitalállak.

Szépséged
iszamos-mohos tölcseire
örvénybe szippantja
a vásznat,

a hús, a hús, a hús
magába issza az ércsarkantyúkról,
a sisakrostélyról
visszaszikrázó
sugarat,

nem nyeli el,
csak megbolyongtatja
a visszfényt
a felszín alatt –

te vágóhídi vérmes harsogás,
és írizáló gyöngéd lüktetés
a hajlatokban,
a bőrön!

Hónaljak kicsapó szagával,
forró színek
kartácstüzével
már minden felől ő jön,
ó, ez a megdicsőülő,
fordított rothadás!

Rommá omló
mozdulatok közt,
a szem sivatagában
válnak testebbé a testek,
tárgyabbá a tárgyak –

örökzöld helyett
itt örökös
lilán erezett, vörös
lombozat,

földi gödörbe
soha nem rohad!

Rodin

Elhunyni sosem késő,
de te halál után élsz.
Egy láthatatlan véső
faragja ki a végső
arcvonásokat. – Lángész,
mi lapul itt a latban?
Vak lehetsz – soha bábész!
Az idő tagolatlan,
s bármikor zárja kattan –
hajítsd el vésőd: ráérsz...

A nyár festőjének

Hatalmas nyár zúg: zöld rengés fortyog,
égig örvénylő jegenyelombok
tölcsére szívja madarastól a
tájat magába, hullong szárnyuk tolla.

Csapkodnak mélyén gyümölcsös ágak.
Zöld ágyúgolyók bolygókként szállnak,
– mind szűkebb körben, mind hevesebben
őrület őröl a dongós kelyhekben.

Téres mezőn, hol minden kihalt-kék,
tarjagosul már Van Gogh-i tajték,
lendkerék-varjak hajtják a tornyot,
vízimalom jár, réstre rács forr ott –

Vincent! Az ember túl sokat szenved.
Értünk is jó vagy, míg magad mented!

Ne félj, a tenger harsog – hisz süket:
köszöni szépen, megvan nélkülöd.

Búghat már – halljuk! – elhagyott partján
a véres kagyló: levágott füled.

Levélhullás

Csorba Győzőnek

Ó, hány,
de hány
badar
levegőbe
leírt
kanyar!

Hamar
fanyar
avar;
előbb csak
furcsa var,
amit a szélcsavar
csócsálva széthadar,

majd keserű szaga
az irgalmatlan égig
porzó esőikkel
visszamar –

levélnyi-nagy lyukak potyognak;
köztük átlátszó ágak, néma jaj,

de a sötét fagyal
szép rögeszme, mit a
havas táj kiagyal:
maga is marék vihar,
s egy csipkebokor
– száz örökmécs –
értük is izzik lámpásaival.

A Leglétezőbb Nincsen

A legelőpó Nincsen

Siralomvölgye

Születéskori kórom: a szívdobogás,
s lélegzet-elállító
bajom az, hogy a nyers levegőt is igénylem;
ezért vár rám a bitó.

A bitó – ab ovo – nagyon is hihető.
Az a bája csupán, hogy átölel,
hiába taszítod el undorodón.
Jövőd elemészte öl el.

Ki nem érzi, ha él, hogy a lábak, a kéz
– orgyilkos kéjben a *tettkép* –
kocsonyás, remegő csontvázat idéz;
de ki adta kezébe a fejszét?

Köszönöm, nagyuram, hogy a lépteimet
egyenként úgy igazítod,
hogy minden második égre kiált fel.
Vagy hát: *magadat* bizonyítod.

Amióta eszem tudom, ihlet a vágy,
hogy veled végre farkasszemet nézzek,
s eldöntsem: fantom, a menny dísze vagy?
Szellem vagy? Furcsa kísértet?

De mióta benőtt a fejem lágya,
a negyvenkettedik évtől
beforrt a szám. *Vagyok, mert nem lehet,*
s leszek, mert már síri szél dől.

Születéskori kórom: a szívdobogás,
s lélegzet-elállító
bajom az, hogy a nyers levegőt is igénylem;
ezért vár rám a bitó.

(Nosza, *ergo sum*. Nesze, *cogito*.)

Árnyékszobrok

Csak a kávé, bor, cigaretta
őháromsága, mi szent ma.
A csésze, a füst, füles ibrik
útitársaim. És – ideillik –
nagyokat csevegünk. A felesleg
kicsapódik a szóba; keresd meg.
Bizakodna titokban a vándor
pénzt verni a nyár aranyából,
s legyeket riogat, míg a fertály
órán – tizenöt pici perc száll.

Azt sem veszi észre,
hogy érte az abroszra
beáll az üresség
porral remegő szobra.

Csak a kávé, bor, cigaretta
szentháromsága, mi kell ma.
De kérdezem én: a csuporny
kis italtól – kell-e zokogni?
Szentgyörgy hegye tiszta borából
kortyolj – s díszkert a sikátor.
Erejére kap itt, aki bátor,
gyáváknak napja világol.
És tétlen elül, míg a fertály
órán – tizenöt nap is elszáll.

Azt sem veszi észre,
hogy érte az abroszra
beáll az üresség
árnytól csupa csík szobra.

Csak a kávé, bor, cigaretta –
s a Mária-kép, ami szent ma.
Se vád, se panasz: szabadulván
nincs itthon az asszony – „a múzsám”.
Korompapíron fura metszet:
kriksz-krakszba sűrítet a verset.
Elakadsz – s felijedsz; nos, az új ok:
zörögnek a zsebben a kulcsok...
És nyugtalan ülsz, míg a fertály
órán – két évtized elszáll.

Azt sem veszed észre,
hogy érted az abroszra
beáll az üresség
idomtalan árny-szobra.

Csak a kávé, bor, cigaretta?
Bár nőne helyükbe ecetfa,
s a csikkre – te mondj, magad áment:
fél életidőd, ami ráment.
Bár szól a kakukk, a madárdal,
s nagy hársak illata árad –
aki józan, az itt kora kárt vall,
s berúg, aki inni nem áthat.
Hitetlenül ülsz, míg a fertály
órák pereméről
a virradat angyala felszáll,
s azt sem veszed észre,
hogy érted az abroszra
beáll a kietlenség
árnyéktalan ős-szobra.

A Leglétezőbb Nincsen

Kellene
s elkelne egy isten,
hogyan szemére hányd:
miért nincsen?

A mennyezet szinte lecsöppen.
Súlyosan csüng a villanykörte.
Pultlében
elcsúszó mosollyal
iszákos réved. Tökmagot fal.

Tányérsapkáján harsány mészfolt.
Nem is régen még tengerész volt.
Most belefúl
egy csöpp pohárba.
Harmincöt egy kupica ára.

Most kellene
valami isten,
hogy szeme közé vághasd:
nincsen.

Hiszen Te vagy a Gyám, a Tám!
Ha Te nem segítesz, ki segítsen?
Röhögünk, mint alpári giccsen,
rajtad, Atyám.

És Te, szuszogva, agyrecsegtető
ásítással – becsiccsentsz.

Te vagy nekünk a Leglétezőbb Nincsen.

A mélységekre tárt ház

Úgy vagyok, mint az öngyilkos, ki
hirtelen ágyában felül,
és csapzottan, zilálva mondja:
„Itt meghalni se sikerül!”

A krematóriumi hulla
fölkél villámló tepsijén,
s tanári-tanácsstalan súgja:
„Lehet, hogy e valaki – én?”

Jöjjön a végső, nagy igazság!
Ránk kente a huszadik század:
„Itt csak meghalni sikerül.”
Egész népednek fordítsz hátat.

S hány nép áll háttal az időnek!
Itt X. mindig, mindenkit átráz.
Fogod a cókmókodat szépen,
és vár a mélységekre tárt ház.

Néptelenedem kongó szobámban.
Az üres levegő kitöm.
Szemem higanyszürkére válik,
kócbában csüggök még – valami nőn,

lelaktam múltam.
Le én azt, rogyásig.

Mondjam most azt:
„Ó, hát van még időm.”

Öregszik a szél

Továtűnő mozdulatokra
a levegő hullámai
emlékeznek; fura bokra
a tájnak, a térnek, ami
magától nem fog szertefoszlani.

Karonülő kandi kölyökként
azt hittem tényleg: a fák
születése előtt fut az örvény,
jajong, s jön a rügy, piciny ág,
s a lomb teszi föl rá a koronát.

Lobogó hajú ifjú koromban
duzzogtam: hej, ki ha én nem!
Elszálló vadliba-sorban
forrott az energia bennem,
naprakéták a végtelenben.

A kamaszkori képtelen álmok
helyből szálltak fel az égnek.
Szaporodtak a ritka talányok,
ott vannak most, ahol én nem,
s már nem azok és nem is ők egészen.

Javakorabeli férfi vagyok már.
Zuhanó repülő lehet így.
De miért zsugorog, milyen oknál
fogva, hogy leereszkedik,
míg egyre följebb szállok én, a szív?

Bölcsességért sem loholok már.
Megszégyenít a gondolat:
a fenőkö érzi a tokmányt,
de ki a kaszás és merre halad,
s kinek nyomán fakad halas patak?

Ti üresség tárt koronái!
Tövedekben a tűz se figyel.
Hát itt van a föld is – elásni.
Gabonát belevethet akárki,
learatni se tudja mivel.

Továtűnő mozdulatokra
a levegő hullámai
emlékeznek; fura bokra
a tájnak, a térnek, ami
magától nem tud szertefoszlani,
s a mindenségbe széjjeloszlani.

Ott legyenek

Pusztítóan hat a lét rám.
Mint elhagyott ördöglétrán
fokról fokra lefelé halad
valaki, és minden eszme
észvesztő sötétbe veszne.
Holtra váltan tapogat falat,

de nem tudja, miért mászik.
Érthetővé lesz a másik,
aki egyszer leereszkedett.
De hogy mi lesz, mi jön – ez tán
visszaremlő régi Bezdán;
Üdvöm: e lejáró szerkezet,

s megszoktam a vak mozgást már.
Téglafalnedv, ami átjár.
Lehet: feneketlen-mély kúté.
Se nap tükre, se hold tükre,
csak zuhanok mindörökre.
Lehet, hogy egy önfaló lyuké

vagyok már – és nem több ennél?
Balfék ember, erre lettél?
Te álomkép, múlandó világ!
Csak hihetném – uram, halld már –
legyek ott a csobbanásnál.
S irány az Ismeretlen iránt.

Most már bevallhatom

Halál, te hülye húgyagyú!
Bármit is játszunk, nálad van utólszor
az ás, a szív-odú.

Vérivó kriptaszökevény!
Ki pókhálón át vigyorogsz, mert átlátsz
hullt lények szövetén,

te nyelved-sincsen vadbarom!
Maró nyáladdal fogod meg az embert.
Most már bevallhatom:

tiéd a perc, a pillanat.
Nekem kipotyog – néked új fogad nő,
s bűzlő leheleted arcomba csap.

Szemed, szád üreges odú.
Add ide egyszer nékem koponyádat:
ki lesz a szomorú,

ha összetöröm csontodat?
Mellszikkasztó szél lázálmába veszve
a magány fojtogat –

felelj hát, rohadék alak!
Én, amíg élek, mit csináltam mindig?
Százezer árnyban szétcsócsáltalak,

de te még állsz, halál.
S redves pofáddal tarkómba harapsz.

Ami megőriz

Hagyna magamra a tűz
parittyás szikra-fiával.

Máglyaként húnyjon a tűz,
hisz e láng csak megharap, átmar –
hagyna magamra a tűz.

Hagyjon el engem a víz:
tavi hullák illata, bomlás.
Cseppenként szökjön a víz.
A tenger – az ősi hasonmás,
hagyjon el engem a víz.

Hagyna magamra az ég
üresség létrafokán bár.
A talpamig érjen az ég!
A lepke a légbe kitárva
a bálvány,
hagyna magamra az ég.

Hagyjon el engem a föld.
Tüntess, milliárd,
csupa zöld uniformis!
Rögönként fogyjon a föld:
kirúgom magamat, megyek úgyis –
hagyjon el engem a föld.

Megőriz a máglya, a csepp,
meg a tenger, a lég, meg a hant is.
Tűz, víz, ég, föld – elesett.
Evezünk, a hajónk ahogyan visz.
Nem kérdés, mekkora volt,
s hogy süllyedt el Atlantisz.

De bárhova ússz – már nem feleded,
Miurunk mire vár,
míg alakja a szélbe lebeg...

...Ő, Ő örök, és
ha belehalsz is –
a fényözön-úr, a galaxis.

Túl

Mi van a vakságon túl, mit látsz?
Összecsúszott, fekete palatáblák.
Szénnel véstek rájuk betűt és ábrát.
S hogy meg ne is sejtsek a gyertya lángját,
az árnyékot itt tövestül kirántják.
Az ég kőporfehér,
s mészvillogás a föld, hol vele összeér.
Mindenfelől lyukak – de hát mi az a lyuk?
Nagy lyuk az ég, melyen felszáll a sóhajuk –
szemgödreikből kicsap már az izzás.

Mi van a süketségen is túl?
Az, hogy az élő – szíve verésére
úgy talál, hogy *keze téved mellére*.
Kétoldalt a halánték lüktetése
rivall le rá – de ezt sem veszi észre.
És ha sziréna szól,
fülét tapasztva nem fut a romok alól.
Kísértet-mély a hang – de hát mi az a hang?
Összeszűrt félelem, csak félhangok alatt.
A bánat hang-alatti létre tisztul.

Mi van a némaságon is túl?
Kezdetől fogva sarkvidéki tájon
gleccser jegével betemetett lábnyom.
Es hómezők hasalnak: hát a hátan.
Csak még, isten, csak még, hogy jobban fájjon.
Tigris a trópuson
nem üvölt úgy, mint ők – méla O-forma nyom.
A kiáltás kísért – de hát miért kiáltasz?
Szegényes jelbeszéd, mit sorsodért kiállsz.
S csak makogsz, ha a végső vonat indul.

Mi van a tapintáson is túl?

Borsószemek, kifeszített dob-bőron.
Egy mérges ürüklékly köztük ödöng.
Hirtelen tánc – s eszeveszetten őrlöng,
pereg a dob, és messze száll a zöld döng.
Ezután csak a csend.

Inog, remeg a táj, de semmit sem jelent.
Majd kocka-alakú levegőt simogat
– melyen ujj sincs – a kéz: csak csonkolt
[önmagad.

S egy vérrög mászik eredben, hogy kín dúl.

Mi van a nyelvetlenségen túl?

Csak habogás, csak hebegés, csak hóbert.
Mintha valaki borból sokat kortyolt.
Mint valaki sanda mámorú óbert
kóstolgatna – és azután csak hortyog.
S a kopár félsziget
óriás nyelv gyanánt habzsolja a vizet.
De hol van a sok íz – mondd, mi is az az íz?
Szájüregünk kihűl, de belül nyers csiríz –
a nyelvetlenség beragaszt és elfűl.

Mi van a szimaton túl – mondd, mi?

Halotti maszkból fölmered X orra.
Hanyattfekvőnek főárbocvitorla.
Ingerelheted bármiféle torra,
a gipszálarc mutatja: *hogya volna.*
S hány ittasult bogár
lámpása alszik el bomló illat nyomán!
Ó, bódult boldogok! Immár lecsüng a kar.
Ezer méreg s ecet... Kérem én, ki akar
perzselt szagokból foszló ostort fonni?

Vagy magából kikelve,

(a téboly rázza őt, a részvét)
mellőzve a halálon túl kérdését,
lábujjhegyen, mint aki ad az elvre,
megpróbál észrevétlen elosonni...

TARTALOM

<i>Felgyorsul a múlt</i>	5
Örökség	7
Párbaj	7
Látogatás	8
Hajlik a jegenyefa	9
Tavaszi dombon	10
Hang-fény-kép a régi Pécsről	11
Nem volt még idő	12
Első Pécsi Bőrgyár	12
Anyám és én	13
Halottak napja	14
Háborús karácsonyaim	16
Ha volna még az a vonat!	17
Elégia tíz tételben	18
Havihegyi rapszódia	22
Felgyorsul a múlt	24
Bányászvonatok	25
Mecsek	26
Helyneves kibeszélő	27
Szomjúság	28
Már sarjú örömet	29
Fillér és csillag	30
A számadó	34
Fekete szivárvány	35
Örökös jóvátétel	36
 <i>Káprázat földje</i>	 37
Huszonötödik évem elé	39
Mozzanatok	39
Aszály	40
Híres mezőkön	41
Őszi vázlatok	42
Napraforgó	43
Tél tündöklése	44
Jöttem az úton	45
Óda a nyárhoz	46
Ifjúságom	50
Déva vára	52
Jöhet még idő	53
Legenda	55
Az elsüllyedt csatatér	56

Vers ifjúságom értelméről	57
Káprázat földje	59
Honfoglalás	62
<i>Vakvilág</i>	65
Önarckép	67
Falusi elégia	68
Árnyékbokszolás	69
Dodekafon litánia	70
Tetszés szerint továbbítható költemény	71
Dózsa György útja	73
Holtkézi jussa e ország	74
Kuruc tercinák	75
Canus dei	76
Vakvilág	77
<i>Zenepalota</i>	79
Pentatonia	81
Lángevő nyár	82
A dolgok rémuralma	83
Zenepalota	86
<i>Örökleltár</i>	87
Regina coeli	89
Párhuzamok	91
Ha nem – hisz jól tudod: nem!	92
Címzés nélkül	92
Örökleltár	93
Szépaszonyvölgye	94
Ocsúdás	94
Gyönyörűség évada	95
„Se híja, se hója...”	96
Kéretlen zsoltár	97
Napszúrás	98
Három pillanat	100
Bolgár aszklepiádák	101
Magadban	102
Tajtékcsöppök	103
Utolsó-első óda	105
<i>Zabolátlan Pegazus</i>	107
Ars poetica	109
Alaphang	109

(Z. M.)	110
Palackposta Rodostóból	111
Irtás	112
Teljes kör	112
(B. D.)	114
Kölcsey panasza az országos rendektől vett búcsú után	115
Széchenyi ősze	116
(V. M.)	116
Petőfi 73	117
Arany János	118
(A. E.)	119
(K. D.)	120
Egy szál húrú hegedű	121
(J. A.)	121
Egy híján negyven éve	122
Szélcsönd és rezgőnyárfa	123
(W. S.)	124
Merülő Saturnus	125
A négy lovas	126
K. I. túlvilági üzenete és rövid válasz	126
Belső vázlatok egy ismeretlen Kondor-képhez	127
A tűz rapszodiája	128
Az álom	130
Egy tapasztalás jelenében	131
A jövőendő középkorában	131
A lány monológja	132
Napforduló	132
Palesztin ügy, 1982	133
Pályakép	134
Hang és tél	134
Nirvanapolis, de Chiricó	135
Rimbaud	136
Előszó helyett, Majakovszkijhoz	137
Jeszenyin	140
<i>Tenger szelíd bolondgombái</i>	<i>141</i>
Az olasz Adriánál	143
Fejek a Rilán	144
Nyárutó Trákiában	144
Medúzák	145
Zlátni Pjászáci	147
A tenger költészete	148

Összevont hadgyakorlat	149
Lengyel képek	149
Örményországot járva	150
Szent György napja	151
A Szent Gekhard-sziklatemplomnál	152
Kockagolyó	155
Caracalla caesar... ..	157
Tréfás, szomorú dal	157
Opportunista szonett	158
Metafizikus szonettek	159
Lux perpetua	160
Ügymond	161
A nagy műtét	161
Az utolsó szó jogán	161
Dokfilm	162
Libanyak a húskampón	163
Kockagolyó	164
Köszönöm, megvagyok	165
Az anyag emlékezete	167
Pecsorin elment	168
Az idegen	169
Férfikorban	170
Csigázó zene; hangcsiga	170
Fenyegetések, július	171
Munkásszálló	172
Kültelki ünnep	173
Közelítések	174
Arc, belső zuhanásban	174
Alany és tárgy	175
Kortársaimhoz	176
Gördülő siralomház	178
Hadakozom a verssel	179
Lélekharangszó	179
Ugyanarról, kétféleképpen	180
A jövődő is – mily ódonat-ó volt!	182
Agyérelzárodás	182
Emlékezet-kihagyások	183
Születésnap: november 2.	183
44	184
A hárfás	184
Hét érzék öröme	186

Párbeszéd magammal	187
Férfi az „ötvenes évek”-ből	187
A részvétlenség emeletei	188
Köszönöm, megvagyok	189
Fohász	191
Somogyszob, 1970	193
Hosszúhetényi borozó	194
Homo hungaricus	195
Június 16	196
Az Ismeretlen Halott	196
Toprongyos kárörvendő	197
Temesvár 1514–1989	198
Baltazár lakomáján	199
Korszakvég	199
Tenyér-alakú hant	200
50–30	201
Fohász	201
Időtlen ének	205
Időtlen ének	207
Szorul a hurok	208
Szeress!	208
Egy hangulat metszetei	209
Lombok	210
Rubens	211
Rodin	212
A nyár festőjének	213
Levélhullás	214
A Leglétezőbb Nincsen	215
Siralomvölgye	217
Árnyékszobrok	218
A Leglétezőbb Nincsen	219
A mélységekre tárt ház	220
Öregszik a szél	221
Ott legyenek	222
Most már bevallhatom	223
Ami megőriz	224
Túl	225
TARTALOM	227

HB 148.338=2 mell

2026

HIBAEGYZEK

7. o. - utolsó vsz. 1. szava - Nyugodtam h. *Nyugodtan*
 14. o. - III, 5. sor - nyílnak h. *nyílnak*
 21. o. - 10. számú vsz. 1. sor- hittető h. *hittető*
 - 5. vsz. vége: hiányzik a vessző ~ várhatom h. *várhatom*
 32. o. - alulról 5. vsz. - Katonáit h. *Katonát*
 33. o. - 4. vsz. utolsó sora - a lényeg és h. *a lényeg is*
 34. o. - 3. vsz. vége - a 4-5. sor egybetartozik
 36. o. - alulról 2. vsz. 3. sor - in h. *in*
 48. o. - 2. vsz. 9. sor - burgalmukból h. *buzgalmukból*
 56. o. - A versben nincs központosítás!
 67. o. - 2. vsz. 3. sor - ősidő-pere h. *ősidő-pete*
 71. o. - N-3/8. - riglit h. *ringlit*
 76. o. - alulról a 2. vsz. 1. szava - Konc h. *konc*
 83. o. - 5. vsz. 2. sor - torkolat h. *torkokat*
 89. o. - A versben nincs központosítás!
 - A vers 1. része az *ÁROK AZ ÉGBOLT..és a futóhomok-omlású hajad közti rész*
 - A 2. rész: *kezem-lábam még kilátszik belőle...feléd fűjnek feltorlódnál*
 - A 3. rész: *kigyó-gyűrűkbe fagyva... ÉGBOLTOM MEDRÉT BETÖLTİ HAJAD*
 97. o. - 1. sor - vas h. *vad*
 104. o. - 1. sor - csillogó h. *csilló*
 121. o. - 2. vsz. 3. sor - hangszerezetekre h. *hangszertestekre*
 126. o. - A négy lovas c. vers utolsó előtti sora: *Úr hidegéből verve a kengyel vasa -*
 130. o. - alulról a 3. vsz. 4. sora - a holt h. *s holt*
 - alulról a 2. vsz. 4. sora - verőér h. *verőérvér*
 131. o. - a 3. és a 4. versszakot egybeírták
 132. o. - A láng monológja c. vers 1. és 2. versszakát egybeírták
 - utolsó sor az oldalon - Izabelle h. *Izabella*
 137. o. - a 2. és a 3. versszakot egybeírták
 138. o. - a 2. és a 3. versszakot egybeírták
 144. o. - alulról a 2. vsz. 3. sora - megszikkadt h. *megszikkad*
 160. o. - felülről a 3. vsz. 2. sora - unom h. *unom*
 - alulról a 2. vsz. utolsó sora - karddal h. *kardal*
 161. o. - A nagy mütét c. vers 2. sora - szíke h. *szíke*
 189. o. - alulról a 3. vsz. 2. sora - koppantva h. *koppantva*
 198. o. - 2. vsz. 1. sora - állkapocs h. *állkapocs*
 220. o. - 4. vsz. 2. sora - segítész h. *segítsz*
 221. o. - 2. vsz. 4. sora - kócbában h. *kócbábun*
 223. o. - Most már bevallhatom c. vers 3. sora - szív-odú h. *szív-odú*
 224. o. - 2. vsz. 1. sora - állsz h. *élsz*
 - Ami megőriz c. vers 3. sora - Máglyaként h. *Máglyánként*
 226. o. - alulról 2. vsz. 7. sora - elszik h. *alszik*
 229. o. - a 136. oldalon található vers címe - Rimbaud h. *Rimbaud*

rövidítések:

o. - oldal

vsz. - versszak

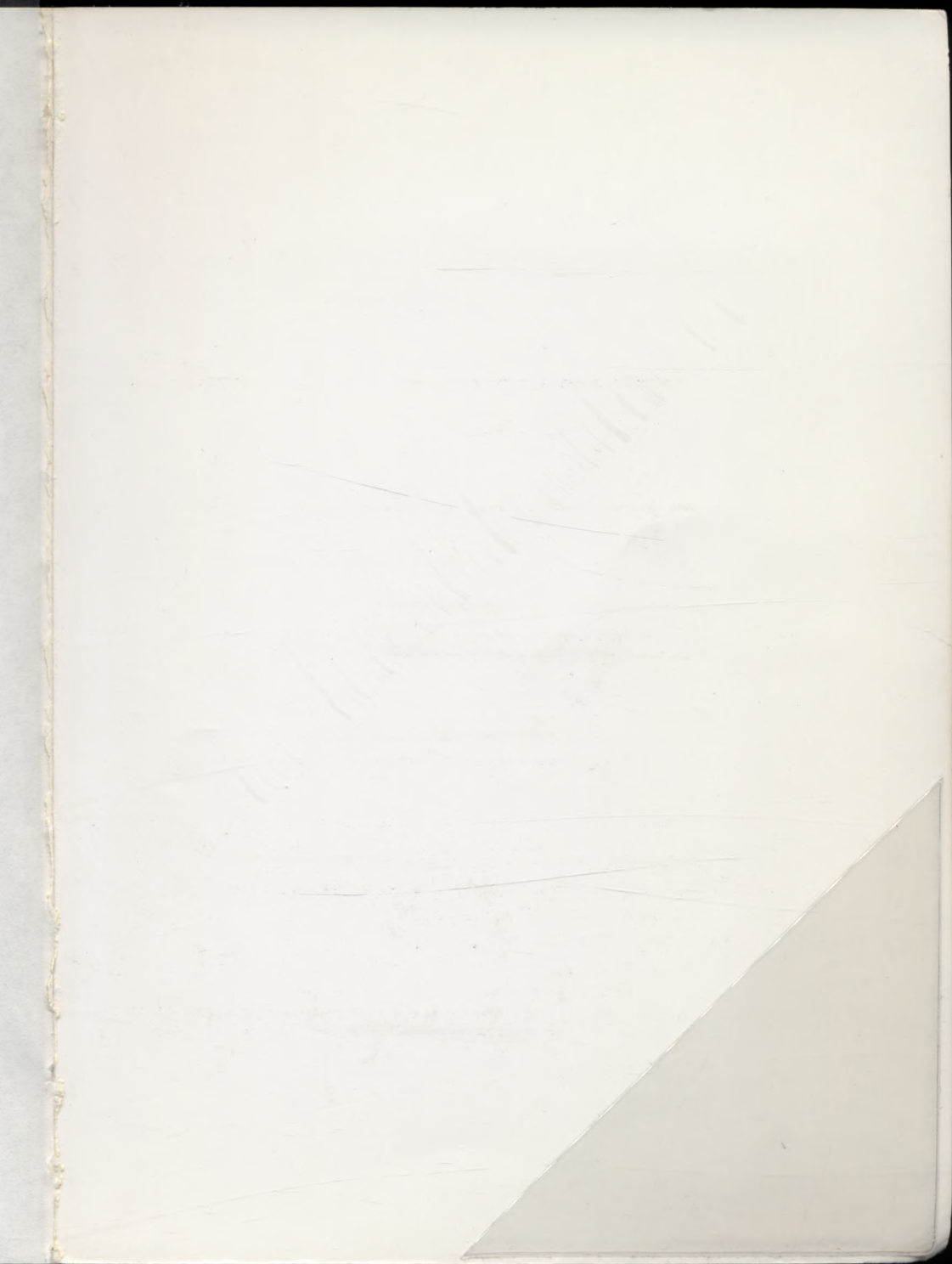
h. - helyett

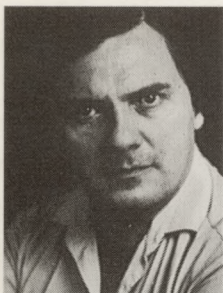
Kiadja a Széphalom Könyvműhely
Felelős kiadó a Széphalom Könyvműhely vezetője
Felelős szerkesztő Kun Árpád
A borítót Barta Gabriella tervezte

Tördelte a Windor Bt.
Készült a LIGA-print Nyomdában

ISBN 963 7488 97 9

Válogatott verseket tart kezében a kedves olvasó. Ezek a szövegek valamilyen módon kívánnak a háttérből. 1956-tól 1992-ig bezárólag értendők a darabok még akkor is, ha például 1956-os vers nem is szerepel köztük.

A kötet anyagát igyekeztem új ciklusokba rendezni. Sikerült-e egyúttal új hossz- és keresztmetszetet találni — ezt maga az olvasó döntse el magában: én mindenestre törekedtem rá.

Valamit még a kelezési kérdésről. Csak akkor jelöltem meg a vers születését pontosan, amikor ennek feltétlenül értelmét láttam. Például mindjárt a második költeménynél 1964 és 1987 a vers keletkezésének és teljes megírásának ideje. Ehhez szigorúan tartottam magamat mindig.

Velem-együtt-töprengő, jó versolvasatokat kívánok!

Rózsa Endre

Az 1941-ben született Rózsa Endrének, akinek eddig hat vers- és egy gyermekverskötete jelent meg, az *Árnyékszobrok* című válogatás az első összegző jellegű kötete. A kötet tartalmazza egy harminc éve formálódó költői világ legjobb darabjait, bőven merítve az előző kötetek lírai terméséből éppúgy, mint azokból az új versekből, amelyek eddig csak folyóiratokban jelentek meg.

Rózsa Endre a Nagy Lászlót követő költői iskola egyik legjelentősebb képviselője, aki tanítványból maga is mintát adó, öntörvényű alkotóvá vált. Hangjának sajátosan erős, néha groteszk színezetét nehéz lenne eltévesztetni, ugyanakkor képeinek tisztaságán minden értékes költői hagyomány átdereng.

Rózsa Endre ÁRNYÉKSZOBROK